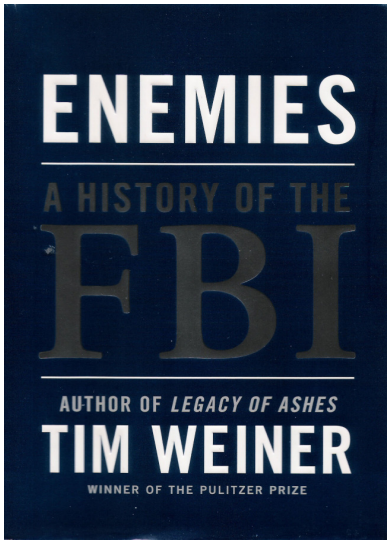
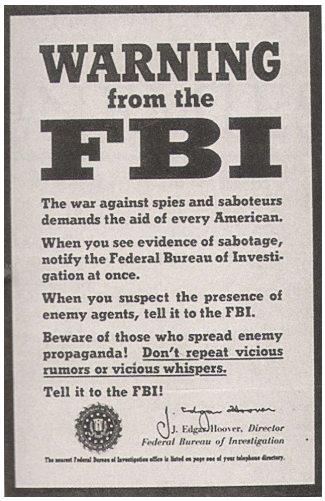

DÜŞMANLAR

FBI Tarihi

(Enemies – A History of the FBI)

Tim Weiner

WARNING
from the
FBI

The war against spies and saboteurs demands the aid of every American.

When you see evidence of sabotage, notify the Federal Bureau of Investigation at once.

When you suspect the presence of enemy agents, tell it to the FBI.

Beware of those who spread enemy propaganda! Don't repeat vicious rumors or vicious whispers.

Tell it to the FBI!

J. Edgar Hoover, Director
Federal Bureau of Investigation

The nearest Federal Bureau of Investigation office is listed on page one of your telephone directory.

FBI'dan

UYARI

ilerle elektronik posta alış rşı verilen savaşım, Amerikan yurttaşlarının yardımını gerektirmektedir.

Bir sabotaj belirtisi gördüğünüzde derhal Federal Araştırma Bürosuna (FBI) bilgi veriniz.

Düşman ajanı olduğundan şüphelendiğiniz kişileri FBI'ya ihbar ediniz!

Kötü amaçlı dedikoduları ve fısıltıları başkalarına tekrar etmeyip bunlar konusunda FBI'yı bilgilendiriniz!

J. Edgar Hoover,

Federal Araştırma Bürosu (FBI) Direktörü

<u>Yazar Hakkında:</u> TIM WEINER, gizli istihbarat ve ulusal güvenlik konularında yazdığı yazılarla Pulitzer ödülü kazandı. New York Times Gazetesinin muhabiri olarak Washington'da CIA üzerine, Afganistan, Pakistan, Sudan gibi ülkelerde görevli iken de terörizm üzerine yoğunlaştı. "Düşmanlar", onun dördüncü kitabıdır. Daha önce yazmış olduğu "Enkaz Devralmak – CIA tarihi" kitabı, Ulusal Kitap ödülünü kazandı ve bir çok önde gelen basın kuruluşu tarafından yılın en iyi kitabı seçildi.

YAZARIN NOTU

"DÜŞMANLAR", bir gizli istihbarat servisi olan Federal Araştırma Bürosunun (Federal Bureau of Investigation – FBI) tarihidir. FBI'ın esas işinin suçluları yakalayıp kanun gücünü hakim kılmak olduğunu düşünürüz ama günümüzdeki FBI'ın en önde gelen işi terörist ve casuslarla ilgili istihbarat sağlamaktır, tıpkı geçtiğimiz yüzyıl boyunca da olduğu gibi.

Özgür insan hem hürriyetine hem güvenliğe sahip olmalıdır ama bu kavramlar zaman zaman birbiriyle çelişir ve çatışır. Ne var ki bunlardan biri olmadan diğerine sahip olamayız. Doğasında, telefon dinlemeler, insan fişlemeler, yasaları eğip bükmeler bulunan gizli polisler, demokrasinin lânetidir. Bu anlamda "DÜŞMANLAR", açık demokrasilerde, gizli istihbarat konusunda yaşanan çelişkilerin, ulusal güvenlik ile temel hak ve özgürlükler kavramları arasındaki çekişmenin, güvenliğimizden taviz vermeden özgürlük talebimizin incelendiği bir tarihçedir. Dayanağı resmi kayıtlar ve belgelerdir. Bu tarihçede isimsiz kaynaklara atıf yapılmaz.

Bu tarihçenin en önemli dayanağı FBI'a 48 yıl boyunca liderlik etmiş J. Edgar Hoover döneminde tutulan ve yakın bir geçmişte gizliliği kaldırılan yetmişbin sayfalık istihbarat dosyası kayıtlarıdır. Hoover kimilerine göre vizyon sahibi bir deha, kimilerine göre ise çirkefin tekidir. Kısa süre önce kamuya açılan kayıtlar ise onu başka bir yönüyle görmemizi sağlıyor. Hoover, yaşadığı çağ itibariyle, inanılması güç gizli eylemlerin adamıydı. Soğuk Savaşın en karanlık dönemlerinde Sovyetler Birliği ve Çin liderleri hakkında doğrudan casusluk yapmak, New York ve Washington'a havadan yapılacak intihar saldırılarına ilişkin detaylı istihbarata ulaşmak, demokratik yollarla seçilmiş yabancı liderlere karşı darbeler düzenlemek, karanlık entrikalarla ABD başkanlarının altını oymak gibi işlerin altında imzası vardır.

O bir canavar olmaktan ziyade, Makyavel'in Amerikalı kopyasıdır. Kamu oyu oluşturma konusunda müthiş bir uzmandır. Ulusal güvenlik adına giriştiği siyasi savaşlar ve derin devlet uygulamaları, ahlâki kaygılara kulak asmaz.

Kanunların sadakatle uygulanacağına ilişkin Başkanlık yemini dışında FBI'ın yasal bir tüzüğü bulunmamaktadır. Başkanlar ise 1. Dünya Savaşından beri yasaların getirdiği sınırlamaları zorlayıp durdular. Hoover'i teröristlerin peşine saldıkları kadar, pasifistlerin peşine de saldılar, insan hakları savunucularına da, Ku Klux Klan liderlerine de saldırttılar. FBI, Başkomutan sıfatını da taşıyan Başkanın iktidarını güçlendirmek adına olmadık insan hakları ihlâlleri yaptı.

"DÜŞMANLAR", Başkan adına yapılan yasa dışı tutuklamaların, gece yarısı baskınlarının, telefon ve ortam dinlemelerinin bir tutanağıdır. Amerika'nın teröristler, casuslar, anarşistler ve suikastçilere karşı sürdürdüğü yüz yıllık savaşın içinde bunlar da vardır ve

bu savaşın, Başkanlar, Adalet Bakanları, FBI Direktörleri gibi komutanları, ulusal güvenlik adına yetkilerini istismar etmişlerdir. Buna rağmen demokrasimiz, söz konusu güç odaklarının dahi yetkilerini dizginleyebilmektedir. Hayatının son yıllarında Hoover, Başkan Nixon'un yasa dışılık içeren emirlerini yerine getirmeyi reddetmiştir. 2001'den bu yana FBI'ın başkanlığını yapmakta olan Robert Mueller ise, Başkan Bush'un yasa dışı bir takip emrini yerine getirmektense istifasını sunmayı tercih edebilmiştir. Mueller'e göre, teröre karşı savaş, özgürlüklerin kaybedilmesiyle kazanılamaz.

FBI başkanları, görevleri süresince her gün bu çelişkili durumu yaşamak zorundadırlar. Amerikalılar eğer bu mücadelenin tarihçesini öğrenmekten kaçınırlarsa, bir sonraki krizle karşılaştıklarında güvenlikleri uğruna özgürlüklerinden vaz geçmek zorunda kalabilirler.

***

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM I **"Casuslar ve Sabotajcılar"**

BÖLÜM II **"Dünya Savaşı"**
BÖLÜM III **"Soğuk Savaş"**
BÖLÜM IV **"Teröre Karşı Savaş"**

BÖLÜM I
CASUSLAR VE SABOTAJCILAR

1.Anarşi

J. Edgar Hoover, 26 Temmuz 1917'de, henüz 22 yaşındayken baba ocağından çıkıp ülkesindeki casuslarla, sabotajcılarla, komünist ve anarşistlerle savaşacağı Adalet Bakanlığı kadrolarına katıldı. ABD o dönemde, Alman casuslarınca tezgâhlanabilecek sabotajların korkusuyla yaşıyordu. Avrupa'daki savaşa gönderilmek üzere hazırlanmış mühimmatın bulunduğu New York / Black Tom Island limanındaki depoların düşman tarafından havaya uçurulmasından sonra ülke alarm durumundaydı. Olayda yedi kişi ölmüş, yüzlerce insan yaralanmış, Manhattan'daki binaların camı, çerçevesi yerle bir olmuştu.

Çalışkanlığı sayesinde hızla yükselen Hoover, "Yabancı Düşmanlar Dairesi"nin başındaydı. Görevi, ABD'de yaşayan siyasi şüphelileri bulup tutuklamaktı. 6.200'ü toplama kamplarında tutulan 450.000'den fazla Alman kökenli onun gözetimindeydi.

Yanlış kişiyle yapılacak bir evliliğin tüm hayatını mahvedebileceğine inanmış bu içine dönük ama hırslı adam, annesini kaybettiği 43 yaşına kadar onunla birlikte yaşamıştı. Köpekleri severdi ama insanlara karşı duygusuzdu, Tanrısı ve ülkesi dışındaki herhangi bir kişiye veya mefhuma karşı sevgisini açıkladıysa bile bunu duyan olmamıştı. Ülkesine tehdit oluşturabilecek radikallerin korkulu rüyası olan bu hukuk adamı, savaşını topla tüfekle değil, gizli istihbarat ile sürdürüyordu.

Başkan Woodrow W. Wilson, ABD'nin 1. Dünya Savaşı'na girdiği gün olan 6 Nisan 1917 tarihinde Adalet Bakanlığına, ülkeye sadakatle bağlı olduğundan şüphe edilen tüm yabancı kökenlileri yakalayıp tutuklama yetkisi verdi. Black Tom Island sabotajı öncesinde Amerikan halkının yıkıcı eylem kavramının ne olduğu hakkında hiç bir deneyimi yoktu. Hükümet de bu konuda hazırlıksızdı. Söz konusu eylemden sonra binlerce sabotaj ihbarı yapldı, ülkeyi yönetenler düşmanın her an, her yerde vurabileceği paranoyasına kapıldı.

1914 yazında Avrupa'da 1. Dünya Savaşının patlamasıyla birlikte Almanlar Washington'a sızma, Wall Street'i baltalama plânlarını hayata geçirmeye başladılar. Amaç, ABD'nin savaşma iradesini kırmaktı. Almanlar ABD'deki askerî ataşeleri Yüzbaşı Von Papen yönetiminde ülkede geniş çaplı propoganda faaliyetleri yürütüyordu. Siyasi iş bitiriciler, yozlaşmış gazeteciler ve dalavereci dedektifler yardımıyla Evening Mail gibi önde gelen bir New York gazetesi ele geçirildi, Washington Post'un satın alınması pazarlıkları başlatıldı. Ama Lusitiana isimli bir İngiliz yolcu gemisinin, 274'ü Amerika'lı olan 1.119 yolcusuyla, bir Alman denizaltısı tarafından torpillenip batırılması, bu ülkenin Amerika'daki siyasi ve diplomatik statüsüne büyük zarar verdi. Alman elçilik mensupları izlenmeye, telefonları dinlenmeye alındı. Von Papen ile birlikte bir çok Alman diplomat sınır dışı edildi.

Dinleme ve izlemeler sonucu ele geçen bir Alman casusunun, bazı radikalleri kullanarak sabotajlar ve ticari sahtekârlıklar yoluyla Amerikan savaş sanayiine vermek üzere olduğu zararların plânları ortaya çıkarıldıktan sonra Başkan Wilson, terörist ve anarşistlerin ABD'nin ulusal güvenliği ve barış için en büyük tehdidi oluşturduğunu söyledi; anarşinin, sadakatsizliğin ve marazi ihtirasın tutsağı olan bu yaratıklar, ABD'nin güçlü pençeleriyle derhal ezilmeliydi. J. E. Hoover ve FBI, bu gücün yaşama yansıtılmasının manivelası olacaktı.

2. Devrim

Amerika önce iç savaşla param parça olmuş, sonra yeniden birleşmeyi becermiş, yurt dışından gelen milyonlarca göçmenle baştan aşağıya yeniden şekillenmeye başlamıştı. Devrim ile doğan, özgürlüklere adanmış bu ülkede 20. yüzyıl başlarında, çoğunluğu küçük kasaba ve köylerde yerleşik 76 milyon insan yaşıyordu. Büyük şehirler, bilgi ve yaratıcılık sayesinde güç ve paranın dinamosu haline gelmiş, özgürlük ve zenginlik peşindeki göçmenleri mıknatıs gibi kendine çekmekteydi. 1900'lerin başlarında Amerikan sanayii ve onun işçileri, dünyanın en büyük sermaye birikimini yaratmış, küresel üretimin dörtte birini gerçekleştirir olmuştu. Amerika devleşir, şirketler müthiş bir servetin sahibi haline gelirken, iş hayatının liderleri, kendilerini bu denli zenginleştirmiş olan emekçilerin hak arayışlarını dizginlemek ve kontrol etmek eğilimine girdiler.

Amerika bir dünya gücü konumuna gelirken, eski dünyadan akın akın iltica eden göçmenlerin neden olduğu yıkıcılık kavramı ve korkusuyla tanıştı. Devrimciler, Almanya, Rusya ve İtalya'dan tehlikeli fikirleri de beraberlerinde getiriyordu. Amerika'nın maden ocakları ve fabrikaları, bir zamanlar çarların ve kralların baskısı altında yaşamış, şimdi ise daha iyi ve adil bir dünya arayışı içinde olan insanlarla dolmuştu. Bunların en radikalleri, eski dünya düzeninin sonunu getirip, ezilmişlerin yöneteceği yeni bir siyasi ütopyayı hayata geçirmenin peşindeydi.

Bu dönemde büyük nüfus hareketleri oldu. Kentler genişledi, kitlesel hoşnutsuzluklar baş gösterdi. Anarşi, zincirlerinden boşanmış büyük bir serseri güç haline gelmekteydi. Batı

medeniyetinin temel direklerini yıkmaya, gücün bizatihi kendisini bertaraf etmeye benliğini adamış anarşistler, 1894'de Fransa'nın başkanını, 1897'de İspanya'nın başbakanını, 1898'de Avusturya imparatoriçesini, 1900'de İtalya kralını ve nihayet 1901'de ABD Başkanı W. McKinley'i düzenledikleri suikastler sonucu katletmişlerdi.

T. Roosevelt, böyle bir ortamda, henüz 42 yaşındayken kendini başkanlık koltuğunda buldu ve Kongre'ye hitaben yaptığı ilk konuşmada, anarşinin bir insanlık suçu olduğunu söyleyerek devrimcilerin ve yıkıcıların ABD'de yaşamasını önlemeye yönelik kanunların çıkarılması çağrısında bulundu.

Başkanlığının ilk yıllarında Roosevelt'in, devlete karşı işlenen suçlarla mücadele edecek bir örgütü yoktu. Adalet Bakanlığı, kamu düzenini sağlamakla ancak başa çıkabiliyordu. 19. yüzyıl içinde başkanlık görevinde bulunmuş liderler, kanun gücünü uygulamak, gizli istihbarat toplamak ve siyasi savaşları sürdürmek amacıyla Pinkerton Ulusa Dedektiflik Ajansı adındaki özel bir şirketi kullanıyordu. Bu şirket de yasal düzenin korunması adına araştırmaları sırasında şiddet uygulamaktan hiç çekinmiyordu. 1892 yılında, bir demir çelik fabrikasının işçileri ile adı geçen özel asayiş şirketi mensupları arasında çatışma çıkıp can kayıpları meydana gelince Kongre bu şirketten hizmet alımını durdurdu.

Cumhuriyetçi Başkan Roosevelt, anarşist ve radikallerle olduğu kadar plutokratlarla da mücadele etmek istiyordu. Amerikan Milli Parklarının kurucusu olarak, kamu arazilerindeki ormanların ve doğal kaynakların nüfuz sahibi zenginler tarafından bireysel çıkarlar uğruna yağma edilmesi onu müthiş rahatsız ediyordu. Spekülatörlerin, rüşvet, entrika, siyasi baskı gibi yöntemlerle geliştirdikleri soygunculuk düzeni ile mücadele edilmesi için Adalet Bakanlığı bünyesinde kurdurmak istediği mütevazi araştırma ve soruşturma birimi, FBI oluşumunun anası sayılabilir. Ne var ki Kongre bu oluşumu, Başkan'ın gizli polis teşkilâtı kurdurmak istediği şeklinde algıladı ve kişilerin özel iş ve hayatlarıyla ilgili casusluk yapılamayacağı gerekçesiyle tasarıya onay vermedi. Ancak Mark Twain'in ifadesiyle Başkan Roosevelt "ayağına dolanmaya başladığı anda, Anayasayı kapının dışına tekmeleyebilecek" yapıda bir adamdı ve onun bu gözü kara tavrı FBI'ın doğuşuna yol açtı. Başkanla tam bir uyum içinde çalışan Adalet Bakanı C.J. Bonaparte, istenilen onayı alabilmek için bazı konularda teminat verdi ve Kongre önünde yemin etti; Bakanlık çatısı altında kurulacak Araştırma Bürosunda istihdam edilecek ajanlar her zaman şahsi kontrolu ve komutası altında tutulacaktı, ülkedeki kanun hâkimiyetinin baş uygulayıcısı olarak bizzat kendisinin bu ajanların her yaptığından haberdar olması gerekliydi ve olacaktı. "Haberdar olmak" ile "Haberdar olunması gerekmek" kavramları arasındaki derin vâdi, yönetime geldiği andan itibaren J. Edgar Hoover'i hep uçurumun eşiğinde tutacaktı.

3. Vatan Hainleri

Hoover, 1919 yılında henüz 22 yaşındayken Adalet Bakanlığı bünyesinde yeni kurulan Radikaller biriminin başına getirildi. Emri altındaki yüzlerce ajan ve muhbir sayesinde, ulusun düşmanı olduğuna inandığı her kimi isterse tutuklayabileceği bir konumdaydı. Alman casusu veya komünist eğilimli olduğundan şüphelenilen bir çok sendika, kurum ve kişi, bu baskıdan nasibini aldı. Teşkilât, bayrak ve adalet adına, kendi vatandaşlarına, sırf söylemleri yüzünden çok acı çektirdi, sebepsiz tutuklamalar ve işkenceler gerçekleştirdi.

Dünya Savaşının son haftalarında Kızıl Tehdit, Amerikan hükümetine akıl tutulması yaşatıyordu; Başkan Wilson, Bolşevik devrimcilerle çarpışmak üzere Rusya'ya 14.000 kişilik bir

birlik gönderdi. 11 Kasım 1918 tarihinde Avrupa'da silâhlar sustuğunda bile Amerikan birliği Bolşeviklerle savaşını sürdürdü. Amerika'nın gerçek silâhlarla komünizme karşı giriştiği ilk savaştı bu.

Seferberliğin sona ermesiyle savaş sanayiinde çalışan 9 milyon işçi işini kaybetti. Savaşın başladığı yıla kıyasla hayat iki misli pahalılaşmış, 4 milyon Amerikan askerinin terhisiyle birlikte, 4 milyon Amerikan işçisinin de greve girmesi aynı tarihe denk gelmişti. Yasal güçler, tüm bu olumsuzlukların sorumlusu olarak kızılları görüyordu. Amerikan üretim mekanizmasının çarklarına durmadan çomaklar sokuluyor, ülke siyasi ve ekonomik bunalıma doğru hızla yuvarlanıyordu.

Bu karışık dönemde Başkan Wilson, tüm savaşları sona erdirmek hülyasıyla Milletler Cemiyetini oluşturmak için Avrupa'yı dolaşmaktaydı. Ülke, içerideki sorunlarla uğraşacak bir liderden uzun süre yoksun kaldı. Wilson seyahate çıkmadan önce, ülke güvenliğinden sorumlu olacak Adalet Bakanlığı makamına, gözü başkanlıkta olan hırslı bir politikacıyı, M. Palmer'i atamıştı. Palmer, 1919 Nisanında, Amerikan posta sistemi yoluyla kendisine bombalı paket gönderilen 36 üst düzey yöneticiden biriydi. Ülkenin tarihinin, o güne dek yaşanmış en büyük siyasi komplosu, hedef aldığı hiçbir kişiye zarar veremeden açığa çıktı. Bombalı paketlerden onaltısı, üzerlerine yeterli pul yapıştırılmadığı için depoya kaldırılmış, bir kısmı adres yanlışlığı yüzünden yerine ulaşmamış, bir kısmı da gönderiyi teslim alan hizmetlilerin elinde patlayarak can almıştı. Suikast listesinde, casusluk ve anarşi konusundaki yeni yasaların Senatoda onaylanmasına öncülük eden Senatörler olduğu kadar, J.P. Morgan ve J. D. Rockefeller gibi bankacılar da vardı. Bir de 29 yaşında Araştırma Bürosu ajanı R. Finch!

Finch, Luigi Galleani adındaki bir anarşist lideri tutuklayıp sınır dışı etmek için çok uğraşmıştı. Galleani'nin tutuklanmasının ardından, yargıçları ve güvenlik görevlilerini hedef alan çok sayıda bombalı eylem yapıldı. "Anarşist Savaşçılar", sınıf mücadelesini sürdürmeye, düzeni temsil eden zalim kurumları yok etmeye kararlıydı. Bombalamaların arkasında Moskova'nın olduğunu ilk açıklayanlar, Araştırma Bürosunun Boston ve Pittsburgh şubeleri oldu. Şüphelilerin yakalanması için çok geniş çaplı operasyonlar yapıldı, bu arada Manhattan'da yeni açılmış olan Sovyet Diplomatik bürosu da basıldı ama bombalamaların kızılların işi olduğuna dair bir delil bulunamadı.

Başkan Wilson, kitle iletişim imkânlarının çok kısıtlı olduğu o dönemlerde ülkeyi karış karış dolaşıyor ve halkını Rus devrimi konusunda bilgilendiriyordu; Bolşevik devrim, düzensizlik, isyan ve kaos zehiriyle yüklü bir gaz bulutu şeklinde anavatana doğru gelmekteydi, ülke sürekli olarak yüksek teyakkuz durumunda olmalı ve her köşeye yerleştirilecek ajanlar vasıtasıyla gizli istihbarat toplanmalıydı. Bu söylemler, Washington'da yeni bir ulusal istihbarat sistemi kurulmasına zemin hazırlamak içindi.

Adalet Bakanı, Ağustos 1919'da Komünistlerin Amerika'ya karşı giriştiği saldırıyı ezme görevini J. E. Hoover'e verdi. Hoover, Radikaller birimi şefi olarak kendisine verilen yetkileri zorlayarak, hatta aşarak 60.000'den fazla insanı fişledi. Her hareketleri kontrol altında tutulan bu kişiler, Amerika'yı Sovyetleştirmek amacı güden potansiyel tehlike idiler. Aralarında kızıl faşistlerin olduğundan hiç şüphe edilmeyen 13 milyon göçmenin (1,7 milyonu Almanya, 1,6 milyonu İtalya, 1,4 milyonu Rusya doğumlu) kayıtları, sınır dışı edilmelerinin gerekip gerekmediğinin saptanabilmesi için kılı kırk yararak incelendi. Amerikan Sosyalist Partisi ve Rus İşçileri Birliğine ajanlar sızdırıldı. Radikaller birimi, özellikle Rus etnik kökenlilerin oluşturduğu Rus İşçileri Birliğinden şüpheleniyordu. Ateist, komünist ve anarşistlerden oluşan binlerce kişilik

bu grup, zamanı geldiğinde devrim için ayaklanma konusunda bir tertip peşindeydi. Hoover Amerikan karşı devriminin hazırlıklarına başladı.

4. Komünistler

ABD'nin Komünist Partisi Eylül 1919'da Chicago'da kuruldu. Amacı, Amerikan işçi sınıfı içine isyan tohumları atmak, onları Bolşevik taktikleriyle eğitmek, hükümeti devirerek "Yaşasın Proleteryanın Diktatoryası" sloganı ile ülkenin yönetimini üstlenmek şeklinde belirlenmişti.

Hoover, Chicago'daki kızılların arkasında Moskova'nın olduğu sezgisinde haklıydı. Soğuk savaşın sona ermesinden sonra ortaya çıkan Sovyet belgeleri, Moskova'nın, Amerika'daki işbirlikçilerini finanse ettiğini açıkça ortaya koymuştu. Komünist Komite, Amerikan kızıllarına ülkenin her yerinde grev yapıp karışıklıklar çıkarmaları talimatları yağdırmaktaydı. Amerikan işçileri 1919'un İşçi Bayramında patronlarına karşı ayaklandı. Ağır şartlar altında çalışan Rus ve Slav kökenli işçilerin öncülüğünde yüzbinlerce emekçi grevlere katıldı. Temel istekleri, mesailerinin günde sekiz saat, haftada altı gün olması ve toplu sözleşme hakkının tanınması idi. Boston polis gücünün yarıdan fazlasının dahi katılıp 1.117'sinin işten atıldığı yaygın grevler kimi zaman yasa dışı güçler, kimi zaman da sıkı yönetim ile bastırılmaya çalışıldı.

Kargaşa ortamı had safhadayken Başkan Wilson ağır bir kalp krizi geçirdi ve hasta yatağına çakıldı. Ülke, en ihtiyaç duyulduğu zamanda liderlikten yoksun kalmıştı. Adalet Bakanı Palmer, başkanlık sırasının kendisine geldiğini düşünüyordu ama Senato kendisini karışıklıklara hakim olamamakla, bombacıları ortaya çıkaramamakla, Anayasaya göre istediklerini söyleyip yazabilecekleri iddiasındaki komünistleri sindirememekle eleştiriyordu. Palmer sonuç almak için Hoover'in özel yeteneklerine başvurmak zorunda kaldı.

Hoover, şiddet kullanarak sendikaların ve işçi birliklerinin üzerine yürüdü, yüzlerce insanı tutukladı, komünistler aleyhine müthiş bir propoganda kampanyası başlattı, radikal ve anarşist oldukları iddiasıyla 200'den fazla kişiyi Buford isimli dökülen bir gemiye doldurup ait oldukları yere, Rusya'ya gönderilmek üzere sınır dışı etti. Bu sert tedbirlerin sonucunda olayların yatışması, Amerika'nın komünizme karşı zaferi olarak pazarlandı ve tabii işin siyasi kremasını da Palmer yedi.

5. "Kim Bu Mr. Hoover?"

1919 yılının Aralık ayına gelindiğinde, Amerikan Komünist Partisi başkanı C. E. Ruthenberg, federal hükümetin bir darbe daha vurması halinde partisinin yok olacağını veya yer altına inmek zorunda kalacağını düşünüyordu. Aynı anlarda Hoover ise, ikinci darbe için geri sayıma başlamıştı bile. Büro, sadece New York'da 7.000 komünisti belirlemişti, kabaca 3.000'i için de tutuklama emri çıkartmayı başarmıştı. Operasyon ve baskınlar büyük bir gizlilik içinde hazırlandı. Asayiş güçlerine, arama izni olsun olmasın şüphelendikleri her eve, iş yerine girmeleri, gizli belgelere ulaşmak için duvar – tavan delmeleri, kayıtları, kitapları, duvarlarda asılı her şeyi yağmalamaları, tutuklama emri olmasa dahi, ciddi şüphe halinde insanları göz altına alma talimatı verildi. Amerikan tarihinin en büyük toplu tutuklamaları 2 Ocak 1920'de başladı. Bunlar "Palmer Baskınları" olarak bilinir ama işin gerçek lideri Hoover'dir.

Hiçbir resmi kayıt tutulmamış olmakla birlikte, baskınlar sırasında 6 ilâ 10.000 kişinin yasal ve/veya yasa dışı yöntemlerle tutuklanmış olduğu sanılmaktadır. Palmer bu kampanya ile ilgili olarak şöyle yazacaktı: "Günümüzde Adalet Bakanlığı, hiçbir kanun kaçağının içinden

kaçamayacağı bir ağ haline gelmiştir. Ortaya çıkarılan belgeler, Kömünist Partiye müsamaha edilseydi, ülkemizi Bolşevik zorbalığının terör ve dehşet sahnesi haline getireceklerinin kanıtıdır. Kızıllarla mücadele, yabancı kökenli radikal pislikler tamamiyle süpürülüp atılıncaya kadar sürecektir."

Palmer'in başarıları kamu oyundan geniş övgü alır, artık kendisine başkanlığın mutlak adayı olarak bakılmaktadır. Zaferin şanı şüphesiz Hoover'e de yansımaktadır. Ne var ki, baskınlar sırasında kuruların yanında yanan yaşların sayısı arttıkça kamu oyunun bu yasa dışılığa tepkisi de artmaya başladı. Hoover'in beklemediği bir gelişmeydi bu. Bazı önemli savcı ve yargıçlar yaşanan hukuk skandalları karşısında istifa ettiler; dünyada demokrasinin yaşamasına uygun bir ortam yaratılması amacıyla girişilen savaş sırasında, ülkede gerçek demokrasi yaşayamaz hale gelmişti!

Adalet Bakanlığı, Deer Adasındaki gözaltı merkezinde sınır dışı edilmeyi bekleyen bir tutuklunun suç duyurusu üzerine, Araştırma Bürosunun uygulamalarını Boston Federal Mahkemesi önünde savunmak durumunda kalmıştı. Kendisini başkanlık adayı ilân etmeye hazırlanan Palmer, tatsız detaylarla uğraşmak istemediğinden bakanlığının savunulması işini Hoover'e havale etti. Mahkeme Hoover'i çok sıkıştırdı ve neticede Büro'nun uygulamalarını yasa dışı ve Anayasaya aykırı bularak Deer Adası tutuklularından on üçünün serbest bırakılmasına hükmetti. "Kurulan muhbirlik sistemi, vatandaşlar arasındaki güven duygularını tahrip etmekte ve nefreti tetiklemektedir. İster Adalet Bakanlığı bünyesinde ve bakanın talimatıyla kurulmuş olsun, ister haydut ve serseriler tarafından kurulmuş olsun, çete çetedir!" cümlesi gerekçeli kararda yer alır. Adalet Bakanlığı, Yargıç Anderson tarafından alınan kararı temyize götürmedi.

ABD'nin liberal düşünceli yetkilileri tarafından Palmer ve Hoover'e yönelik suçlamalar giderek arttı. Yapılan tutuklamaların dörtte üçünün yasal dayanaktan yoksun olduğu, uydurma delillere dayandığı ortaya çıkarıldı. Komünist tehlikenin ciddiyetine inandırıcılık kazandırmak için Palmer ve ekibinin, İşçi Bayramı gününde Amerikan liderlerine ve sembol kurumlarına terör saldırıları yapılacağına ilişkin ihbarı da gerçekleşmedi. Bakanlığın ve Araştırma Bürosunun basın ve siyaset kurumları nezdindeki güvenirliği giderek azalıyordu. Buna paralel olarak Kongre'den talep ettikleri bütçe de üçte bir oranında kısıldı.

Uğradığı itibar kaybından sonra Palmer, Demokratların kongresindeği 44 turun ardından başkan adaylığından çekildiğini açıkladı. Wilson döneminin son günlerinde yaptığı usulsüz uygulamalarla ilgili olarak tekrar ifade vermeye çağrıldığında Palmer, kızıllara yapılan Ocak baskınları sürecinde kaç adet arama emri imzaladığını ve sair detayları bilmediğini, operasyonun sorumlusunun Hoover olduğunu ve soruların ona yöneltilmesi gerektiğini söyledi. Hayatının sonuna kadar da Ocak baskınları konusundaki rolünü inkâr etmeyi sürdürdü. Hoover henüz 25 yaşındaydı ama gizlilik ve aldatmacanın siyasi savaşların vaz geçilmez unsurları olduğunu öğrenmeye başlamıştı.

Ülkedeki Komünist Parti benzeri oluşumları yok etme hedefine ulaşamayan Hoover, Bakanlıktaki Radikaller Bölümünün adını Genel İstihbarat Bölümü olarak değiştirdi. Bu kozmetik bir değişiklikten ibaret değildi, cephe genişletiyordu. Artık sadece Amerika'daki radikallerle uğraşmak yerine uluslararası nitelikteki radikalizm ile de mücadele edecekti. Yürürlükteki yasalar Amerika'yı korumaya yetmiyordu. Ülkeye sol ideolojiden gelecek bir saldırıyı ancak gizli istihbarat belirleyebilir ve defedebilirdi.

Hoover yeni tasarısına son rötüşları yaparken, 16 Eylül 1920 günü öğle sonrasında Manhattan'da Wall Street'in köşesinde, bomba yüklü bir atlı araba infilâk etti ve Amerikan

kapitalizminin merkezi mezbahaya döndü. Bu, Amerikan tarihinin o güne kadarki en kanlı terör eylemiydi. 38 kişi öldü, 400'den fazla insan yaralandı.

Suikast, "Amerika'nın Anarşist Savaşçıları" adında İtalyan anarşistlerinin güdümündeki bir örgüte mal edilmeye çalışıldı ama olayla ilgili olarak her hangi bir şüpheliyi yargı önüne çıkartmaya yetecek nitelikte delil bulunamadı.

6. Yeraltı Dünyası

1921 yılının Mayıs ayında ABD başkanlığına "Ben bu mevki için uygun adam değilim, bu göreve hiç seçilmemeliydim" diyen Cumhuriyetçi Warren G. Harding seçildi. İlk işi seçim kampanyasını yürüten H. M. Daugherty'yi Adalet Bakanlığına getirmek oldu. İleride ülkenin önde gelen beyaz yakalı suçlularından biri haline gelecek olan Daugherty, büyük şirketlerin karşı çıktığı yasaların Senato'da onaylanmasının engellenmesi, para ve güç konularında ortak çıkarları olan patronlar ile siyasetçiler arasında iş kotarma gibi konularda uzmandı. Harding yıllarında, Adalet Bakanlığı ve Araştırma Bürosu büyük itibar kayıplarına uğradı ama Hoover, mesleğinde ilerledi ve henüz yirmialtısındayken Büro'nun iki numaralı koltuğuna oturdu.

Komünist olsun, Sosyalist, Anarşist veya Pasifist olsun, Hoover'e göre aralarında fark yoktu, topu birden Amerika'nın düşmanlarıydılar. Hoover'in âmiri olan W. J. Burns, ahpabı Daugherty tarafından bu pozisyona getirilmeden önce, Wall Street bombacılarının yakalanmasına yardımcı olacaklara 50.000 $'lık ödül vaad etmiş olan özel, "W.J. Burns, Uluslararası Dedektiflik" şirketinin sahibiydi. Sol eğilimli bütün kişi ve kurumlar, bu dönemde de, yüzlerce muhbir ve casus tarafından çok yakın bir gözetim altında tutuluyordu.

Amerikan komünistlerinin lideri, W. Z. Foster adında bir sendikacıydı. Foster, devrimci işçi sendikalarının Moskova'daki toplantısında Lenin ile tanışmış ve oradan, inançlı bir Sovyet ajanı olarak dönmüştü. Şimdi de Moskova'nın finansmanı ile kömür, maden ve otomotiv işçilerini topyekûn greve sokmak için ülkeyi karış karış dolaşıyordu. Başkan Harding ise barış ve uzlaşma peşindeydi. Almanya ile savaş halini sona erdiren anlaşmaya imza atmış, açlıkla boğuşan Sovyet Rusya'ya tonlarca gıda yardımı göndermiş, Noel günü vesilesiyle ülkenin önde gelen sosyalist liderini hapisten kurtarıp kendisini Beyaz Saray'a davet etmişti.

Burns ise tüm gazete manşetlerini ele geçiren bir başarıyla gündemdeydi: Wall Street bombalamalarının ardında Lenin'in olduğu ortaya çıkmıştı! Teşkilâtı bu sonuca götüren senaryonun tamamen düzmece olduğu sonradan anlaşılmıştı ama Burns, utanma duygusunu yitirmiş bir kişilik olduğundan skandal onu fazla rahatsız etmedi.

Öte yandan, 1920'lerden beri yurt çapında uygulanan içki yasağı ülkede siyasetin yozlaşmasına neden olmuştu. İnsanların kaçak içkiye talebi çok yüksekti. Bu ise organize suçu tetikliyordu. Kaçak içki imalâtçıları korunmak için polislere rüşvet yediriyor, yolsuzluk halkaları Washington'a kadar genişliyordu. Asayiş güçleri tarafında müsadere edilen içkileri yeniden içki kaçakçılarına satan üst düzey Adalet Bakanlığı bürokratları bile vardı. Yasa dışı işleri olanlar bu tip adamlara başvurarak Washington'daki işlerini hallettirebiliyorlardı.

Hoover ise bu yozlaşmış ortamın dışında, vaktini komünistlerle uğraşmakla geçirmekteydi. 1922 yazında yüzbinlerce demir yolu ve kömür madeni işçisinin katıldığı grev dalgası ülkeyi sarsarken Hoover, önde gelen 27 sosyalisti gözaltına aldırıp dava açtırdı. İddianemeye göre bunlar Sovyet Rusya tarafından finanse edilmekteydiler ve amaçları şiddet ve terör yoluyla Amerikan hükümetini devirip komünist bir rejim kurmaktı. Suçlananlardan sadece biri

(Ruthenberg) mahkûm oldu. Mücadelesini cezaevinden sürdürdüğü sırada, 44 yaşındayken öldü ve külleri, vasiyeti icabı Kremlin'in duvarları dibine serpildi. Diğer sanıkların serbest bırakılması Hoover'i düş kırıklığına uğratsa da, o ve teşkilâtı, Başkanı, ülkeyi iç savaşa sürükleyecek komünist devrim girişimleri konusunda uyarmaya hiç ara vermeden devam etti.

Yasal düzeni korumak amacıyla kurulmuş olan Araştırma Bürosu, siyasi savaş amacıyla kullanılan yasa dışı bir silâh haline dönüşmeye başlamıştı. Amerikan senatosunda, Sovyet Rusya'nın diplomatik olarak tanınmasını savunan senatörlerin dahi çalışma ofisleri basılıp telefonları dinlenir olmuştu. ABD'nin yıkılmasını isteyen bir rejim neden tanınsındı ki? Oysa ABD'yi esas yıkacak olan şey, hükümetin içindeki yolsuzlukların gelmiş olduğu boyutlardı. Bu çürümüşlüğün odağında ise Adalet Bakanlığı ve Araştırma Bürosu bulunuyordu.

Başkan Harding 1923'ün Ağustos'unda henüz 57 yaşındayken geçirdiği kalp krizi sonrasında vefat edince yerini, aksi ama dürüst bir adam olan Calvin Coolidge aldı. Ardından da Harding dönemenin paraya tapan, yasaları ve devleti takmayan, halkı aldatan yöneticilerinin kirli çamaşırları tek tek ortaya dökülmeye başladı. İçişleri Bakanının, deniz kuvvetlerine stratejik yedek kaynak olarak tahsis edilmiş petrol yataklarını, 300 bin $ rüşvet karşılığında özel şirketlere açması, suça karışmış şirketlerin dondurulmuş mal varlıklarının serbest bırakılması için Adalet Bakanının sağladığı menfaat ve daha niceleri...

Bakan Daugherty, yeni Başkan tarafından istifaya zorlandı ve hüküm giymekten, kişinin kendi aleyhine tanıklık yapmaya zorlanmasını önleyen bir Anayasa maddesi sayesinde kurtuldu. Araştırma Bürosu direktörü Burns da işten atıldı. Sistem kendini temizlemeye başlamıştı. Bu dönemde Adalet Bakanlığı yapan hukukçu H. F. Stone'ın bir açıklaması ibret vericidir: " İnsanların siyasi ve sair fikirleriyle uğraşmak Araştırma Bürosunun işi değildir. Büroyu, kişilerin eylemleri ve o eylemlerin ABD yasalarını ihlâl edip etmediği ilgilendirir. Yasa uygulayıcıları, yasaların üzerinde değildir."

Stone, yasa tanımaz Büro'nun başına vekâleten Hoover'i getirir ama kendisine bunun bir deneme süreci olduğunu da söylemeyi ihmal etmez. Oyunun kuralları değişecektir. Büro sadece federal yasaların ihlâli halinde devreye girecek, casusluk işlerinden elini ayağını çekecek ve asla siyasi çekişmelerde bir silah olarak kullanılmayacaktır. Bu yeni tavır, basın yoluyla halka da açıklanır. Stone bakanlık mevkiinde dokuz ay kalabilir, sonrasında Yüksek Mahkemede görev yapmaya başlar. Hoover ise konumunu tam 48 yıl boyunca koruyacaktır.

7. " Bizi Gözetlemekten Hiç Vazgeçmediler"

Teşkilâtın "Vekil" direktörü, çok ince ve kırılgan bir çizgi üzerinde yürümekteydi. Ülkenin kaderini kendisinin ve teşkilâtının ellerinde olduğu vehmini hiç yitirmedi. Bir yandan âmirlerini, teşkilâtının hiçbir yasadışılığa bulaşmadığına inandırmaya çalışırken bir yandan da komünistlerin üzerinden gözünü ayırmıyordu. Her ne kadar kendisi aksini iddia etse de gözü özellikle "Amerikan Yurttaş Hak ve Özgürlükleri Birliği"'nin (American Civil Liberties Union-ACLU) üzerindeydi. Hoover'e göre ACLU, yıkıcı faaliyetlerini, temel hak ve özgürlükleri düzenleyen yasaların arkasına sığınarak gizliyordu. Her ne kadar Adalet Bakanlığı depolarında kişisel fişleme dosyaları tutmayacağını, olanları da imha edeceğini vaad etmiş olsa da, kariyerini riske sokmak pahasına, gizliden gizliye, sadece kendisinin ulaşabileceği muazzam bir arşiv bulunduruyordu.

Komünistlerin ve diğer radikallerin faaliyetleri Amerikan yasalarına bir aykırılık teşkil etmiyordu. Hükümeti devirme girişimlerinin suç sayılabilmesi için şiddet içermesi gerekiyordu ki

Amerikan komünistlerinin böyle bir eylem içerisinde oldukları o zamana kadar herhangi bir federal mahkeme tarafından onanmamıştı. Amerikalılar ile yabancı ülkelerdeki kişiler arasında yapılan ve düşmanca komplo konularını içeren haberleşmeleri yasaklayan 1790'lardan kalma bir yasa vardı ama bu tür haberleşmelerin yoğunlukla gerçekleştiği Sovyetler Birliği, ABD tarafından bir ülke olarak resmen tanınmadığı için bu yasa Hoover'in insanların aleyhine suç isnat etmesine yaramıyordu. Çünkü Sovyetler Birliği yasal olarak tanınmıyorsa öyle bir ülke yoktur, olmayan ülkeyle de haberleşilemez!

Sovyet rejiminin en gözde işçi hareketleri düzenleyicisi ve Amerikan Komünist Partisinin başkan adayı olan W. Z. Foster, uzun süredir, 1924 yılında teşkilâtın başına asaleten ataması yapılan Hoover'in takibi altındaydı. Foster ve ekibi 1929 yılında bir kongre için Moskova'ya gittiğinde Stalin'in şu sözleri ile karşılandı: "Amerikanın devrimci bir krizle karşılaşacağı günler uzak değildir. Siz sevgili yoldaşlar, bunun bir an önce gerçekleşmesi için en üst düzeyde gayret göstermeli ve her yolu kullanmalısınız".

Kriz beklendiğinden önce, Kasım 1929'da Wall Street'in çökmesiyle geldi, Büyük Bunalım ile genişledi ve II. Dünya Savaşına kadar sürdü.

8. Kızıl Bayraklar

Büyük Bunalım'ın yarattığı enkaz ABD'deki komünist hareketi güçlendirdi. Bu dönemde bir Amerikan Kongre üyesi Foster'e şöyle bir soru sormuştu: "Bu ülkenin işçileri Sovyetler Birliğini kendi ülkeleri, bayrağını da kendi bayrakları olarak görüyorlar değil mi?" ve şu cevabı aldı: "Bu ülkenin işçilerinin tek bir bayrağı vardır, o da kızıl bayraktır."

1930'da 8 milyondan fazla işçi işini kaybetti, ülkedeki üretim bantlarının dörtte biri stop etti. Hoover'e göre komünistler, Amerikan işçileri ile onların patronları arasında silâhlı bir çatışma çıkması için sürekli olarak propoganda yapıyor, Amerikan kapitalizminin sallantıdaki temellerini bir sınıf savaşıyla hepten yıkmak için işçileri kışkırtıyordu. Olaylar apaçık ortadayken, kongrenin devrimci söylemleri yasaklamamasından şikâyetçi olan Hoover'e göre, federal ölçekte bir yasa çıkartılmalı ve komünizmin bizatihi kendisi suç kapsamına alınmalıydı. Ne var ki kongre Hoover'e istediği silâhları vermedi.

1932 yılında, binlerce işsiz ve perişan vaziyetteki I. Dünya Savaşı gazisi, aileleri ile birlikte, kendilerine vaad edilen askerî hizmet ikramiyelerini alamadıkları gerekçesiyle Washington'da büyük bir gösteri yaptılar. Sloganları, "Son savaşta patronlar için çarpıştık, bundan sonraki savaşta işçiler için çarpışacağız" şeklindeydi. Gerçi ikramiyelerin ödeme tarihi 1945 yılıydı ama bunalım işçileri çok zor durumda bırakmıştı. Hükümet gösterileri yasa dışı ilân etti ve nümayişleri bastırmak için orduyu devreye soktu. Ordunun tankla, topla, gazla, çoluk çocuk demeden silâhsız işçileri kovalaması ve şiddet kullanması iç savaştan bu yana görülmemiş manzaralardı. Adalet Bakanı olayların arkasında komünistlerin olduğunu açıkladı ve Hoover'e iddiasına zemin kazandıracak çalışmaları yapması emrini verdi. Büro hangi yolu denediyse olayın bir komünist komplosu olduğuna dair geçerli bir delil ortaya koyamadı.

Büyük Bunalım'ın yarattığı siyasi ve sosyal açıdan sancılı ortamda seçim zamanı gelmişti. Tüm çabalarına karşın, Amerikan Komünist Partisi, 1932 Kasımında yapılacak seçimlerde fazla bir varlık gösterecek güce erişmemişti. Amerikan halkının savaşı, suç odakları ve komünistlerle değildi, onlar hayatlarını idame ettirebilmenin mücadelesi içindeydiler ve peşinden gidebilecekleri güçlü bir lidere ihtiyaçları vardı. Yönetilenler tarafından seçilmesi şartıyla

Amerikan tipi bir diktatörlüğü bile kabul etmeye razıydılar. Franklin D. Roosevelt, ülkesini içinde bulunduğu siyasi ve ekonomik bataktan kurtarmak için, kendisine Anayasa ile tanınmış yetkileri ve hatta fazlasını sonuna kadar kullanmayı vaad ediyordu. Seçilmesi mukkaderdi. Seçildi ve Mart 1933'de yemin ederek göreve başladı.

Atadığı Adalet Bakanı suç odaklarına karşı savaş ilân etti. Halk düşmanları listesinde, John Dillinger, Baby Face Nelson, Bonnie & Clyde gibi gangsterler vardı. Bakan, mücadelesini daha büyük etkinlikle yapabilmek için gerekli yasaları Kongre'den geçirmeyi başardı, Büro'nun yetkileri arttırıldı. Halkın desteğini sağlamlaştırmak amacıyla Hollywood'un etkisinden yararlanıldı. Bakanın kendisi, hımbıl kılıklı bir adam olduğundan, propoganda esintili filmlerde daha uygun bir tipe sahip olan Hoover öne çıkarılıyordu. Bu onu çok popüler bir kişilik, suç odaklarına karşı girişilen savaşın sembolü konumuna getirdi. Yetki ve itibar yükselişi ile birlikte kurumun adı da Federal Araştırma Bürosu (Federal Bureau of Investigations – FBI) olarak değiştirildi.

Ufukta yeni bir savaş vardı: içerideki düşmanlarla savaş! Bu savaş halkın önünde alenî olarak yapılamazdı. Roosevelt, Hoover'e mücadelenin büyük bir gizlilik içinde yürütülmesi için mümkün olan en geniş yetkileri verdi.

Atlantiğin öte yanında ise Hitler, diktatoryasını kurmakla meşgûldü ve Roosevelt bir gün Nazi tehdidi ile yüz yüze geleceğini tahmin edebiliyordu. Kremlin tarafına bakıldığında, Stalin'in Amerikan hükümetince resmen tanınmak hususundaki talebi sürmekteydi. Başkan, Rusları günün birinde, Hitler'in yıldırım ordularına karşı bir kalkan olarak kullanabileceğini düşündü. Hoover ise, içerden olsun, dışardan olsun düşmanların tümüyle savaşma konusunda yeni baş komutanından alacağı her türlü emri yerine getirmeye hazırdı.

BÖLÜM II
DÜNYA SAVAŞI

9. Casusluk İşleri

Almanların I. Dünya Savaşı sırasında ABD'de yıkıcı faaliyetler ve sabotaj eylemlerinde bulunduğunu bilen Başkan Roosevelt, Mayıs 1934'de Hoover'e ilk savaş emrini verir; Amerika'daki faşizan hareketlerin geldiği boyutlar, Hitler hayranları, Nazilerin Alman diplomatik ofislerinin içinden yürüttüğü çalışmalar hassasiyetle izlenecektir. Takip eden iki yıl boyunca Büro, gamalı haç bayrakları sallayan German – American Bond (Otomotivci Henry Ford tarafından finanse edilmekteydi) benzeri dernekleri, Nazi sempatizanlarını mercek altına aldı. Amaç, kovuşturma başlatmaktan ziyade, istihbarat toplamaktı ama Hoover, faşizm tehdidi ile savaşımda, komünizm tehdidine gösterdiği sınırsız gayretkeşliği göstermiyor, Başkan'ın dikkatinin komünizme odaklanması için çaba gösteriyordu. Bu arada Sovyetler Birliği'nin ABD tarafından resmen tanınması da gerçekleşmiş, ülkede elçilikler ve temsilcilikler açılmaya başlamıştı. Ve tabii diplomatların olduğu yerde casuslar olacaktı. 1930 – 1936 yılları arasında Amerikan Komünist Partisi üyelerinin sayısı dört misli artmış, otuz bini bulmuştu. Amerikan solcuları, İspanya'daki faşistlerle savaşmak için bu ülkeye gönüllü olarak gitmeye başlamış ve bu gelişmeler Hoover'i fena halde tedirgin eder hale gelmişti.

Edinilen istihbarata göre liman işçileri sendikası, maden işçileriyle birlik olup, gazetecilerden oluşan bir sendikayı da arkalarına alarak ülkenin ticaretini ve sanayiini kilitleme plânları

yapmaktaydı. Komünistler, Kongrede kabul edilen Ulusal İşçi – İşveren İlişkileri Yasası sayesinde devletin içini oymaktaydı. Komünistleri yönlendirenin Moskova olduğu gerçeği, Almanya güdümlü faşizan hareketler ile birlikte düşünüldüğünde, sorunların uluslararası bir boyut kazandığı çok açıktı. Hoover, bu gerekçeyle, yazılı olmasa da Başkandan ucu açık bir bir yetki aldı ve bu yetkiye dayanarak Amerika'nın düşmanı olduğundan şüphelendiği her kişi ve kurumu, telefon dinlemeleri, telgref ve mektup okumaları gibi yasa dışı yöntemler kullanarak çok yakın bir gözetim altına aldı. Büro'nın anlayışına göre, bu tip yöntemler, gizli kaldıkları sürece yasaldı! Hoover'e göre söz konusu uygulamalar, Amerika'yı casus ve sabotajcılardan korumak için başvurulması gerekli, olmazsa olmaz tedbirlerdi ve işler, Yüksek Mahkemenin toplantı salonlarının dinlenmesine kadar vardırıldı.

FBI'ın her an, her yerde dinlemede olabileceği algısı dahi başlı başına Hoover'in işine gelen bir güçtü. Ama uygulamalar, casusluk işinde Amerika'nın gerek Sovyetler ve gerekse Almanlar ile Japonların ne kadar gerisinde bulunulduğunun kanıtı oldu. Bu ülkelerin casuslarının, yıllardır Amerikan tersanelerini, uçak yapım fabrikalarını, askerî tesis ve manevralarını izlemiş, gemi ve uçak çizimlerinden bazılarını çalmış oldukları ortaya çıktı. Para karşılığı yabancılara bilgi satan bazı Amerikalıların mahkûm edilebilmeleri de bu çerçevede mümkün olabildi.

Gelişmeler üzerine Hoover, toplumun dikkatini çekmek amacıyla yasal yollarda değil de sadece Başkan'ın özel ve çok gizli onayıyla devreye alınacak son derece geniş yetkileri öngören bir plân önerisi sundu. Bu plân, FBI'a tüm radyo, telefon ve telgraf şebekelerini, pasaport-vize dairelerini, devletle iş yapan tüm müteahhitlerin iş yerlerini, hasılı toplumun her kesimini gözetim altında tutma ve buralarda araştırma yapma yetkisi veriyordu.

10. Siyasi Manevralar

Roosevelt, FBI'ın yetkilerini inanılmaz ölçüde arttıran bu plânı onayladığını kimseye söylemedi ve tabii, plânın uygulanabilmesi için gerekli parayı örtülü ödenekten verdiğini de. Plân FBI'a, Silâhlı Kuvvetlerin istihbaratını kontrol etme yetkisi veriyordu. II. Dünya Savaşı Avrupayı sarmalarken, yapılan düzenleme sayesinde Hoover, tüm Amerika'nın istihbarat aygıtının patronu durumuna geliyordu.

Hitler'in Eylül 1939'da Polonya'yı işgali ve hemen ardından Fransa ile İngiltere'nin Almanya'ya savaş ilân etmesiyle büyük çatışma başlamış oldu. Hitler ve Stalin'in, aralarında saldırmazlık paktı imzalamaları ise Amerikan solcularını ve liberallerini şoke etti. Pakt sayesinde Almanlar, Kızıl Ordu korkusu olmaksızın Doğu Avrupa'ya saldırabileceklerdi. Bu arada Japonlar da Çin'i tarumar etmekteydi ve Amerika'nın da semalarında savaş bulutları gözükmeye başlamıştı. ABD şeklen tarafsızdı ama gizliden gizliye İngitere'ye destek oluyordu. Bu karışık ortamda istihbaratın önemi çok artmış, buna paralel olarak, istihbarat adına yapılan kişi hak ve özgürlük ihlâlleri halkı tedirgin eder hâle gelmişti. Bir yurttaşlık hakları savunucusu olan Adalet Bakanının açıklamaları halkı yatıştırmaya yönelikti; "Yirmi yıl önce, adaleti sağlamak adına yapılan insanlık dışı ve zalim uygulamaları unutmadık. Ancak şimdi inanın ki, kişisel hak ve özgürlükler konusu ehil ve iyi ellerdedir. Yıkıcılık, şiddet ve sabotaj yöntemleriyle özgürlüklermize yapılan saldırıları, özgürlüklerimizden fedakârlık etmeden de bertaraf edebiliriz".

Hoover'in ise bu tip romantik söylemlere karnı toktu. İfade özgürlüklerinin kısıtlanması dahil, bilhassa yabancıların takibine yönelik daha sert yasaların çıkmasını istiyordu ve istediğini de aldı. Ancak, telefon dinlemeleri ve bu kayıtların kovuşturmalarda delil olarak kullanılabilmesi

konusunda kanunlar ayağına dolanıp duruyordu. Savaş ve Dışileri Bakanlıklarındaki yandaşlarından da destek alarak bağlı bulunduğu Adalet Bakanını topa tuttu; ABD bu türden önlemleri yürürlüğe koymazsa yıkıcılık ve sabotajlarla başa çıkamaz ve masum vatandaşların kanı, FBI'yı işini yapmaktan alakoyan Adalet Bakanının eline bulaşırdı! Direktör, bir siyasiyi diğerine karşı kullanıyor, bu manevraları yapmakta Başkan Roosevelt kadar ustalaşıyordu.

Hoover'in fişlediği binlerce yabancı kökenli Amerika'lı iki kategoriye ayrılmıştı. Birinci listede, ilgili kişinin geldiği ülke ile ABD'nin çatışmaya girdiği ilk anda tutuklanacakların isimleri yer alıyordu. İkinci listede ise, çatışmaya girilmesi halinde anavatanları ile işbirliğine girmesi ihtimali bulunanlar ve dolayısıyla yakından izlenmesi gerekenler yer alıyordu.

O dönemde, Almanlar tarafından Yahudilerden çalınan varlıkların karşılığında elde edilen Alman Markları, ABD bankalarının da karıştığı para aklama operasyonları ile Dolara dönüştürülüyor ve ülke içindeki casusluk faaliyetlerinin finansmanı ile başkanlık yarışında Roosevelt'e karşı mücadele eden siyasetçilerin yararına kullanılıyordu. Ayrıca, Alman konsolosluklarına giderek anavatana bağlılık yemini edip, oraya dönme niyetini belirten Alman kökenliler de, ABD Doları verip karşılığında Mark hesabı açtırabiliyor, böylece Almanya'nın zaferine yatırım yapmış oluyorlardı. Hoover bu para trafiğini kontrol etmek için bıkıp usanmaksızın telefon dinlemesi yaptırıyor ve yasaların etrafından şu söylemle dolanıyordu: "Araştırma ve istihbarat faaliyetleri ayrı şeylerdir. FBI'ın istihbarat faaliyetleri, suç işlendikten sonra mücrimi yargı önüne çıkarmak maksadına yönelik olmayıp, casusları ve sabotajcıları, eyleme geçemeden durdurmak amacına yöneliktir".

Yasadışı yapılan dinlemelere ilişkin kayıtlar hiç bir zaman mahkemelerde delil olarak kabul görmedi ama Hoover, bu çok etkili istihbarat edinme yöntemini alabildiğine kullanmaya ve edindiği bilgileri dilediğince kullanmaya devam etti, hizmetleri karşılığında da Roosevelt'den özel bir teşekkür mektubu aldı.

11. Gizli İstihbarat

FBI'ın, Amerika'nın ilk yabancı istihbarat taşkilâtı hâline gelmesi ve savaşını Almanya'yı yönelik olarak genişletmesi, Pearl Harbor olayının 1,5 yıl öncesinde başlar. 1940 Mayıs'ında New York'un küçük bir banliyösünden, Alman istihbarat teşkilâtı Abwehr'e gönderilen şifreli bir mors mesajı, FBI'ın Nazi casuslarına karşı giriştiği savaşın ilk kıvılcımıdır.

Abwehr, bazıları Westinghouse, Ford, Chrysler gibi şirketlerde çalışan 33 ajanına mesajlar göndererek onlardan ABD'nin askerî tesisleri ve savaş hazırlıklarına ilişkin bilgi ister. Cevaplar ise, vaktiyle ABD vatandaşlığına geçmiş bir Alman olan W. Sebold tarafından verilmektedir. Seabold, her ne kadar Almanya'da şifreleme ve gizli haberleşme üzerine uzmanlaşmış bir casus olarak eğitilmiş olsa da, ABD vatandaşlığına geçişi sırasında FBI hesabına çalışmayı kabul etmiştir. FBI bu yolla Almanlara sadece yanıltıcı bilgiler göndermekle kalmaz, ödemelerini Seabold'un organize ettiği banka hesapları üzerinden almakta olan Alman casuslarının izini sürerek bir yıl içinde bunların hepsini yakalar. Bu deneyim Hoover için, çift taraflı çalışan casuslar ve aldatmacaya dayalı yöntemlerin savaş için ne kadar önemli hususlar olduğu konusunda esaslı bir ders olmuştur.

Süreç içerisinde, Almanların Meksika, Brezilya ve Peru'da casuslar çalıştırdığı ortaya çıktı. Bu casusların kimi Newsweek muhabiri, kimi Merill Lynch'in borsa simsarı ve kimi sair tanınmış şirketlerin memuru kisvesi altında faaliyet gösteriyorlardı. Hoover, böylesine zorlu bir

organizasyonun varlığını gerekçe göstererek uluslararası bir istihbarat örgütü kurma işine girişti. Kara ve deniz kuvvetlerinin kendi istihbarat teşkilâtları vardı ama bunlar ve FBI arasında yetki, koordinasyon ve bilgi paylaşımı alanlarında ciddi zafiyet ve çekişme bulunuyordu. Roosevelt'in yazılı olmayan bir emriyle FBI tarafından çok gizli bir casusuluk örgütü kuruldu. Örgüt görünüşte, New York merkezli ve dünyanın her tarafında ofisleri olan bir dış ticaret hizmet şirketiydi. Şirketin temsilcileri, dünyanın dört bir yanından merkeze bilgi göndermeye başladılar. Bilgiler Özel İstihbarat Servisinde (Special Intelligence Service – SIS) toplanıyordu. SIS'in kurulmasını öngören bir yasa olmadığı gibi, varlığından Kongre bile haberdar değildi. Finansmanı Başkan tarafından oluşturulmuş özel bir hesaptan karşılanıyordu.

12. "Amerika Birleşik Devletlerini Boğmak"

Sınırsız zenginliği, Batı dünyasında saygın bir ismi, ticari ve diplomatik çevresi geniş bir kişilik olan N. Rockefeller, SIS'in sözde şirketinin vitrinine oturtuldu. FBI, yabancı ülkelerde istihdam etmek üzere binlerce ajan işe aldı ama bunların pek azı lisan ve uluslararası deneyim sahibiydi.

FBI, Lâtin Amerika'da, avlanması gereken bir sürü Nazi casusu olduğunu biliyordu ama bunların nerede olduklarından ve nasıl yakalanabileceklerinden haberi yoktu. Eldeki elemanların niteliği ile başarılması gereken işin büyüklüğü arasında müthiş bir orantısızlık vardı. Oysa tehlike büyüktü. F.D. Roosevelt, Amerika kıtasının acilen koruma altına alınması gerektiğini halkına şöyle anlatmaya çalışıyordu: "Mihver ülkelerinin Batı dünyasına saldırmak gibi bir amacı olmadığını söyleyenler, esaretin boyunduruğu altına giren nice halkların yanılgısı içindedirler. Gerçek şudur ki, Naziler defalarca, kendileri dışındaki tüm ırkların ikincil ve alt ırklar olduklarını, dolayısiyle kendileri tarafından yönetilmelerinin gerekli olduğunu söylemişlerdir. Bu mantıkla, zenginliği ve doğal kaynaklarının fazlalığı, Amerikan dünyasını Nazilerin bir numaralı hedefi durumuna getirmektedir. Almanların plânı, Lâtin Amerika ülkelerini, şu aralar Balkan ülkelerini getirdikleri hale getirip ABD'ni boğmaktır."

ABD'nin savaşa girmesi durumunda uygulanacak plân, ilk olarak denizden abluka, havadan bombardıman yoluyla Almanya üzerine odaklanılmasını öngörüyordu. Eşzamanlı olarak, işgal altındaki Fransa'da gizli operasyonlar yapılması amaçlanıyordu ve bu iş, İngiliz ve Amerikan istihbarat teşkilâtları arasında yakın bir işbirliğini gerektiriyordu. Londra, 16. yüzyıldan beri, aldatma, casusluk ve diplomasi sanatı ile askerî istihbarat konularında tecrübe edinmiş, uzmanlaşmıştı. Hoover'in ajanları İngilizler tarafından eğitildi. Bu uzmanlardan biri de, sonradan James Bond karakterini yaratarak yazdığı kitaplarla dünya çapında ünlenen Ian Fleming idi.

İngiliz ajanların yardımıyla, New York'daki Sovyet ekonomi ve ticaret müşavirliği Amtrog'un bir çalışanının ABD aleyhine casuslık yaptığı ve Londra ile Washington arasındaki gizli yazışmaların şifresini çözerek bunları Berlin ve Moskova'ya ilettiği saptandı. Casus tutuklandı ama FBI tarafından sorgulanmadan önce, 25 bin $'lık kefalet ve New York'daki Sovyet Konsolosluğunun gözetiminde kalması şartıyla serbest bırakıldı. On hafta sonra Hitler Sovyetler Birliğini işgal edince, ABD Dışişleri Bakanlığı, Moskova'ya bir jest yapmak amacıyla casusun Rusya'ya dönmesine izin verdi. Ovakimian adlı bu adam Rusya'ya döndükten sonra Sovyetlerin ABD'ne yönelik istihbarat servisinin başına getirildi. Ovakimian'ın sorgulanmasının, tarihin akışını değiştirecek sonuçlar doğurabileceği sonradan anlaşıldı.

Washington'daki Japon Büyükelçiliği ile Tokyo arasındaki diplomatik telgraf haberleşmeleri, şifreyi çözmeyi başaran ordu istihbaratı tarafından bir süredir izlenmekteydi. Bu yazışmalardaki gizli bilgilerin doğru dürüst analiz edilip tedbir amaçlı bir plâna dönüşmemiş olması da tarihin akışını değiştirecek gelişmelere yol açacaktı.

İstihbaratın edinilmesi ile bilgilerin anlamlı bir şekilde koordine edilmesi farklı şeylerdi. Kara Kuvvetleriyle Deniz Kuvvetleri topladıkları istihbaratı, ne birbirleriyle, ne de Hoover, ile paylaşıyordu. Bu yüzden Amerika'nın Pasifik'deki ve Pearl Harbor'daki donanmasına yönelik saldırılar öngörülemedi.

Amerika'nın gözleri Nazi tehlikesine odaklanmıştı. Mihver ülkelerinin Batı dünyasına yönelik plânlarıyla ilgili istihbarata hiç bir zaman bu kadar fazla ihtiyaç duyulmamıştı ama Hoover'in yurt dışındaki ajanlarından gelen bilgiler genellikle söylentilerden ibaretti. Söylentiler ise, para karşılığı bilgi veren profosyonel muhbirlerden geliyordu ve neyin doğru, neyin uydurma olduğunu ayırdetmek çok zordu.

Bu kargaşada, William J. "Wild Bill" Donovan ismi, Amerikan istihbarat dünyasının yeni yıldızı olarak parlamaya başlamıştı. Roosevelt tarafından iki kez Londra'ya gönderilen ve gerek Churchill gerekse diğer üst düzey İngiliz yetkililer ile yakın ilişkiler kuran Donovan, FBI ve Silâhlı Kuvvetler istihbaratına nezaret edecek üst konumda bir merkezî istihbarat organizasyonu kurulmasından yanaydı. FBI ve ordu istihbaratı ise bu fikrin şiddetle karşısındaydı. Bu yüzden de aralarında Donovan'a karşı beklenmedik bir dayanışma meydana geldi. Müştereken imzaladıkları bir belge ile oluşturulması öngörülen bu süper istihbarat biriminin fazlasıyla hantal ve karmaşık olacağı, ulusal güvenliğe zarar vereceği ifade edildi. Hoover istifa etmeyi dahi düşünmeye başlamıştı.

Donovan 1924 yılında Adalet Bakanlığında görevli iken kısa bir süreliğine Hoover'in âmiri, durumundaydı ve ikili, o zamanlardan beri birbirinden nefret ederdi. Hoover, Donovan'ın dürüst bir kişilik olmadığını, tehlikeli bir tip olduğunu düşünürdü, hatta komünizme sempati duyduğuna ilişkin söylentiler bile yaymıştı. Donovan ise Hoover'in dış istihbarat konusunda tam bir başarısızlık örneği olduğunu düşünür, onun gizli bir homoseksüel olduğuna dair dedikodular yayardı.

Temmuz 1941'de, Başkan Roosevelt Donovan'a "Ulusal İstihbarat Koordinatörü" ünvanını verdi. Bu kendisine, ulusal güvenliği ilgilendiren tüm istihbaratın toplanması ve analiz edilmesi yetkisini veriyordu. İngilizler bu işe çok sevindi zira, Donovan'ı kendi adamları olarak görüyor ve 1941 yılının o çaresiz günlerinde onu, ABD'yi savaşa girmeye ikna etmek amaçları doğrultusunda kullanmayı tasarlıyorlardı.

Başkan Roosevelt Ekim 1941'de halka yaptığı konuşmada elinde gizli bir harita olduğundan söz etti. Harita, o sıralar 14 ülkeyi barındıran Orta ve Güney Amerika'nın, Almanya'ya bağlı 5 ülkeden ibaret bir coğrafyaya dönüşmesini öngörüyordu. Panama da bu ülkelerden biriydi ve böylece ABD'nin yaşam damarlarından biri olan Panama Kanalı kesilmiş oluyordu. "Bu harita" dedi Roosevelt, "Açıkça gösteriyor ki, Nazilerin esas hedefi ülkemizdir!" Haritayı Başkana Donovan vermişti, ona da İngiliz istihbaratı... İngiliz istibaratçı haritanın Rio'daki Alman elçiliğinden çalındığını söylüyordu. Böylesine önemli bir bilginin ele geçirilmesi Başkanı çok etkilemişti ama harita olayı, ABD'ni savaşa çekmek amacıyla İngiliz istihbaratı tarafından hazırlanmış bir tezgâhtan başka bir şey değildi. Bu gerçek on yıllarca bir sır olarak kaldı.

13. Savaşın Kanunu

Japon'lar, 7 Aralık 1941 Pearl Harbor baskını ile ABD'ne saldırdığında Hoover'in savaş plânları hazırdı. Ajanları, uzun bir süreden beri Amerika'nın düşmanı olduğundan şüphelenilenler hakkında istihbarat toplayıp duruyordu. Savaş nedeniyle Başkan tarafından yetkileri de arttırılmıştı; Kuzey Afrika'da, Pasifik'te, Avrupa'da Amerikan askerlerinin can kayıpları ile birlikte Hoover'in de düşman casus ve sabotajcılarıyla savaşı başlamıştı.

Mayıs 1942'de, sekiz Nazi sabotajcısından oluşan bir ekip, gecenin bir vaktinde Alman denizaltısı tarafından ABD sahillerine indirildi. Bunlar, uzun yıllar ABD'de yaşamış, aksansız İngilizce konuşabilen, Amerikan şehirlerini ve yaşam tarzını gayet iyi tanıyan kimselerdi. Yanlarında, stratejik tesis ve fabrikaları havaya uçurmak için patlayıcılar ve nakit para bulunuyordu. Görev timinin başkanı, Hitler rejimine olan inancını kaybetmesini gerekçe göstererek yardımcısına, teslim olup FBI yetkililerine itirafta bulunmayı önerdi ama ilk aşamada söylediklerine ajanları inandıramadı. Ekip başkanı yanlarındaki nakit parayı masanın üzerine boca edince FBI'cılar Almanları ciddiye almaya başladı. İtiraflar, diğer sabotajcıların da yakalanmasını sağladı.

Hoover olayı çarpıttı; casusların kendi itirafları sonucu değil, FBI'ın uyanıklığı sayesinde yakalandığını kamuoyuna yansıttı ve tabii basınla ve halktan büyük övgü aldı. Casusların ikisi, aynı zamanda ABD vatandaşı idi. Bunların sivil mi, yoksa askerî mahkemelerde mi yargılanmaları gerektiği hususu bir süre tartışma konusu oldu ise de (ki bu tür olaylarda benzeri tartışmalar hâlâ yapılmaktadır) sonuçta askerî mahkemede yargılandılar. Olayın üzerinden yedi hafta bile geçmeden, sekiz Almandan altısı elektrikli sandalyede idam edilmiş, ekip liderinin yardımcısı ömür boyu hapse, kendisi ise otuz yıl hücre cezasına mahkûm olmuştu. Gerçekler, onlarla birlikte toprağa ve hücreye gömüldü gitti.

Olay FBI'a, basın ve kamuoyu nezdinde muazzam bir saygınlık kazandırmanın yanında başka bir işe de yaradı. FBI, itiraflar sayesinde, daha önce değinilen, mark karşılığı dolar yöntemiyle para aklayıp Almanya'ya bağlılık yemini etmiş etnik Almanları ve bunların arasından Almanya'ya gidip eğitim gördükten sonra casus olarak ABD'ne geri dönenlerin de izini yakalamıştı. Çok kapsamlı bir izleme yapıldı, 400'ün üzerinde Alman kökenli şahıs, ABD vatandaşı olurlarken ettikleri yemine bağlı kalmayıp, Almanya'ya bağlılık sergiledikleri gerekçesiyle tutuklandı. Olayın bankacılık cephesinde, ABD'nin en büyük bankası olan Chase National'ın rolü ortaya çıktı. Ne var ki, bankanın avukatları savunmalarını, delillerin yasa dışı yollarla toplanmış olduğuna dayandırdılar ve dava bu nedenle düştü. Hoover, banka avukatlarının, FBI'ın delil toplama ve manipüle etme taktiklerini açıklayacakları yolundaki tehditlerini, kendisi ve teşkilâtı için fazlasıyla riskli bulmuş, muhtemel sonuçları göze alamayarak yasal mücadeleyi sürdürmekten vaz geçmişti.

Hoover'in tüm hayatı boyunca uyguladığı bir kural vardı: Teşkilât mahçup duruma düşürülmemelidir. Direktör, örgütün yurt dışı çalışmalarından ve saygınlığından memnun değildi. Dışişleri Bakanlığı ile müştereken geliştirdiği bir yöntem sayesinde teşkilâtın yurt dışı etkinliği ve itibarı büyük ölçüde arttı. Yöntem uyarınca ABD'nin batı yarıküresindeki tüm dış temsilciliklerinde bir "Hukukî Ateşelik" pozisyonu ihdas edildi. Bunların, askerî ateşelikler gibi diplomatik statüleri bulunacaktı. Görevleri, bulundukları ülkelerdeki FBI'ın çalışmaları hakkında büyükelçiye bilgi vermekti. Hukukî Ateşeler savaş döneminde "İyi Komşuluk Politikaları" programı çerçevesinde özellikle Lâtin Amerika ülkelerinde başarılı oldular. Bu ülkelerin istihbarat görevlileri, üst düzey yöneticileri ve başkanlarıyla iyi ilişkiler kurdular. Tabii bunda, verilen

rüşvetlerin de büyük yardımı oldu. Neticede ABD, bu ülkeleri komünizm ile mücadele amacı doğrultusunda kendi yanına çekmeyi başardı. Ayrıca Nazilerin bölgede casusluk alanındaki üstünlükleri de sona erdirildi.

Hitler için rüzgârlar ters yönden esmeye başlamış, Amerikan liderleri dikkatlerini savaş sonrası senaryolara yöneltmişlerdi. Hoover ve onun Washington'daki bir kaç ahbabı, faşizmin yenilgiye uğramasıyla savaşın sona ermeyeceğini, sadece komünizmle savaş biçimine dönüşeceğini düşünüyorlardı.

14. Potansiyel Suçluları Algılama Makinası

Hoover, Sovyet istihbaratı ile Amerikan komünistleri arasındaki doğrudan ilişkiyi kanıtlayabilecek bir delil peşindeydi. İstediğini telefon dinlemeleri yoluyla elde etti. Komünist Partisi üyesi bir ABD vatandaşı olan Nelson isimli Slav göçmeni, Berkeley Üniversitesinde yapılan uranyum zenginleştirme çalışmaları hakkında bir Sovyet diplomatına telefonla bilgi veriyordu. Hoover bu bilgiyi anında Beyaz Sarayla paylaştı; Sovyetler ABD'de bir casusluk teşkilâtı kurmak için Amerikalı komünistleri kullanıyordu. Ne var ki ABD hükümeti Sovyetlerle bir çatışmaya girmeye pek sıcak bakmıyordu zira Stalin tek başına, Roosevelt ve Churchill ikilisinden daha fazla Nazi öldürmeyi becerebiliyordu. Devletin bu politikasına karşın Hoover, kömünistleri sıkı denetim altında tutma ısrarından vaz geçmiyor ama bunu yaparken temel hakları gözeten yasalar fena halde ayağına dolanıyordu. Adalet Bakanı, fişleme işini durdurması emrini direktörüne vermiş ama sözünü dinletememişti. Bakana göre FBI, elinde bulundurduğu on milyonu aşan kişisel istihbarat dosyalarıyla muazzam bir "Potansiyel Suçluları Algılama Makinası"ydı, yapılan iş yasal değildi, kaldı ki komünizme savaş açmak için şartlar henüz olgunlanmamıştı, teşkilât, mihver devletlerin casusluk faaliyetleri üzerine yoğunlaşmalıydı ve Stalin ise ABD'nin en güçlü askerî müttefiki idi.

Donovan ve onun başında bulunduğu teşkilât da Sovyetlerle sıkı fıkı bir işbirliğinden yanaydı. Hoover yalnız kalsa da, hepsinin potansiyel birer Sovyet casusu olduğundan şüphe duymadığı Amerikan komünizm sempatizanlarını izlemeyi ve fişlemeyi sürdürdü. Dünyada soğuk savaş, ABD içinde ise çeşitli kurumlar arasında istihbarat savaşları başlamıştı.

15. Dünyayı Organize Etmek

Sovyetler hakkında casusluk yapmak, bazı Amerikan vatandaşları hakkında casusluk yapmayı da gerektiriyordu. Hoover en zorlu savaşı, ABD devlet mekanizması içindeki düşmanlarına karşı vermekteydi. Donovan'ın, ABD ile Sovyetler arasında karşılıklı olarak istihbarat büroları açma plânlarına şiddetle karşı çıkıyordu. Roosevelt, başlangıçta onay verdiği bu girişimden vaz geçmek zorunda kaldı. Bu gelişme üzerine Hoover, Donovan'a karşı mühim bir zafer kazanmış, kendisini de Amerika'nın komünizmle savaşının komutanı olarak görmeye başlamıştı. Savaş sonrası dünyanın istihbarat konusundaki tek yetkilisi de elbette kendisi olacaktı.

Dünyanın dört bir yanındaki Amerikan temsilciliklerinde bulunan FBI'ın "Hukukî Ateşeler"i iş başındaydı. Moskova'daki ise bilhassa Rusların, 11 Milyar Dolarlık ABD savaş yardımı fonlarını, Amerikaya zarar verecek faaliyetler (askerî sırları çalmak gibi) için kullanıp kullanmadıklarını denetliyordu. FBI'ın son derece karmaşık olan Sovyet casusluk mekanizmalarını çözme çabaları çerçevesinde gizlice girip arama yaptığı bir şüphelinin evinde "ağır su" konusuyla ilgili bazı notlar bulundu. Ajanların başlangıçta ne olduğunu anlamadıkları bu notların, atom bombası

araştırmalarıyla ilgili olduğu anlaşıldı. Stalin'in bombanın peşinde olduğu da böylece ortaya çıkmış oldu.

Hoover, üzerinde çalışılan ve kendisinden dahi gizli tutulan bu kudretli bombanın sadece savaşı kazandıracak bir âlet olmaktan öte, savaşın kazanılmasından sonra da, ABD için yaşamsal bir öneme sahip olduğunu idrak etmeye başladı. İngilizlerin, savaştan sonra dünyayı yeni baştan organize etme rolünü üstlenmek istediklerini biliyordu ama bu rolün ABD'ne daha fazla yakışacağını düşünüyordu. Atom bombası, işte bu üstünlüğü ele geçirmenin anahtarıydı ve Amerika'nın ulusal güvenliği, bombanın gizliliğinin korunmasına bağlıydı. Bunu sağlayacak tek organ da FBI idi. Hoover bu düşüncelerle, Amerikan istihbarat çarklarının kontrolünü ele geçirme ve ABD adına soğuk savaşın gidişatına komuta etme mücadelesine başladı

BÖLÜM III
SOĞUK SAVAŞ

16. Gestapo'ya Hayır

Churchill'in deyişiyle, zaferin en yüce ödülü olan, savaş sonrası dünyanın yazgısını belirleme ayrıcalığının tartışıldığı Yalta Konferansından döndükten kısa bir süre sonra F. D. Roosevelt, Avrupa zaferinin ilân edileceği güne dört gün kala beyin kanaması sonucu yaşamını yitirdi. Altmış altı yaşındaydı.

Başkan yardımcısı Harry S. Truman apar topar Beyaz Saraya getirildi ve yemin ederek Başkomutanlık görevini devraldı. Sağduyu, cesaret ve önsezi sahibi bir adamdı ama Amerikan devlet mekanizmasının gizleri ona çok yabancıydı. Ülkesinin atom bombasını geliştirme yolunda son aşamaya gelmiş olduğundan, Sovyetlerin bombanın sırlarını çalmak için olmadık kumpaslar kurduğundan, gizli istihbarat savaşlarından, örtülü operasyonlardan tamamen habersizdi.

Hoover bu konuları anlatmak için yeni Başkanla bir araya geldi ama onun üzerinde iyi bir izlenim bırakmayı beceremedi. Truman Hoover'e bu tür konuları, yeni atamış olduğu özel askerî müşavirine anlatmasını söyleyip toplantıdan ayrıldı. Hoover müşaviri, Beyaz Saray'ın engerek yılanlarıyla dolu olduğu konusunda uyardı. Kimin Truman'ı destekleyip, kimin onu arkasından vurabileceğini tesbit etmek için saray içi bir araştırma yapma önerisini getirdi. Yönetimin tavrı biraz, "istemem, yan cebime koy" biçiminde oldu ama Hoover'e açık biçimde belirtildi ki eğer FBI izlemeleri sırasında yasa dışı yollara saparsa, Beyaz Saray dinlemeler konusunda bilgi sahibi olduğunu asla kabul etmeyecektir.

Truman Hoover'in Gestapo tipi bir polis teşkilâtı kurmak istediğinden kuşkulanıyor ve bunun engellenmesini istiyordu. Güvendiği, Ulusal Bütçe Direktörüne, FBI'ın sadece ABD'nin iç işleriyle ilgilenmesini istediğini söyledi ve bütçesinin en kısa zamanda daraltılması talimatını verdi.

Roosevelt'in, tamamen Kongrenin bilgisi dışında, gizli Beyaz Saray fonlarıyla FBI'ın savaş sırasındaki örtlü yurt dışı operasyonları ve casusluk faaliyelerini finanse ettiğini, bu iş için her yıl on milyonlarca doların Hazineden tırtıklandığını, Manhattan projesi adı altında atom bombası geliştirilmesi işine ise iki milyar dolardan fazla para akıtıldığını Bütçe Direktörü biliyordu ama Truman bunlardan habersizdi.

Başkan, Müttefik Kuvvetler Komutanı D. Eisenhower ile 1945 yılının Temmuz ayında, bir zamanlar dünyanın en büyük dördüncü şehri olan Berlin'in ceset kokan yıkıntıları arasında dolaşırken "Umarım günün birinde barışa kavuşuruz ama korkarım ki teknoloji, ahlâki değerlerin yüzyıllarca ilerisinde. Bu değerler, teknolojinin hızına yetişecek ölçüde yükselip onu yakaladığında, ihtimaldir ki ortada sarfedilen gayrete değer birşey kalmamış olacak" diye düşünüyordu.

Müttefik devletler arasındaki Postdam Konferansından Japonya'ya o mahut bombanın atılması kararı çıktı. Stalin, casusları sayesinde bunun atom bombası olacağını biliyordu. Artık gizliliği kalmamış olan "gizli" silahın Hiroşima ve Nagazaki'de, hemen hepsi sivil olan 200.000'in üzerinde insanı öldürmesinden ve bir milyon askerden oluşan Sovyet birliklerinin Mançurya'yı işgal etmesinden sonra Japonya 14 Ağustos 1945 tarihinde teslim oldu.

Truman, dünyada olup bitenler hakkında ne kadar az bilgi sahibi olduğunun ayırdına varmış, Hoover'de başkanını bu bilgilerle donatmayı vaat etmişti ama karşılığında güç istiyordu. Amerikan istihbarat aygıtının iç ve dış olarak farklı ünitelere ayrılması ülke için bir felâket olacaktı. Bu konuda yapılan toplantılar ve yazılan raporlar işe yaramadı, Başkan FBI'ın ülke dışındaki işlerle ilgilenmesini istemiyordu.

Bu karardan bir hafta sonra Hoover Başkanın önüne 70 sayfalık şok edici bir rapor koydu. Sovyetlerin ABD içindeki casusluk faaliyetlerini anlatan bu rapora göre Amerika'nın savaş sonrası plânlarının iki önde gelen mimarı komünist casusuydu. Bunlardan biri ABD Hazinesi adına IMF ve Dünya Bankasının kuruluşunu tasarlayan H. D. White, diğeri Birleşmiş Milletler örgütünü şekillendirme işini üstlenmiş olan A. Hiss idi. Başkan, Hoover'in raporunu umursamadı. Truman ve FBI direktörü artık birbirlerine düşmandılar.

Hoover, F. D. Roosevelt tarafından Amerika'daki siyasi savaşları yönetme konusunda olağanüstü yetkilerle donatılmıştı ve Truman istese de, istemese de bu yetkileri kullanacaktı. Başkanı, emir komuta zincirinin en zayıf halkası olarak görüyor, ABD'nin komünizm karşısındaki savaşında, generallere, politikacılara ve halka, kendisinin önderlik etmesi gerektiği kanaatini taşıyordu. Sovyetlerin ABD'ne sürpriz bir saldırıda bulunacağına dair sarsılmaz bir saplantıya sahipti. Amerika'nın güven içerisinde bulunabilmesi için Washington'dan dünyaya bir güç yayılmalıydı, bunun için de istihbarat gerekliydi ve bundan böyle kendisinin savaş alanı, tüm dünya idi.

17. Restleşme

1946 – 47 yıllarında yıllarında Hoover, savaşını üç cephede birden yürütüyordu; bir cephede Amerikan istihbarat mekanizmasını kontrolü altına almaya çalışıyor, birinde Amerika'yı yönetenleri soğuk savaşın ömür boyu süreceğine ikna etmeye çalışıyor, bir cephede de Başkan aleyhine bir kampanya yürütüyordu. Truman'ın Merkezi İstihbarat Teşkilâtı oluşturarak casuslar ve vatan hainleri ile mücadele etme işini FBI'ın elinden alma girişimi onu çileden çıkarmıştı. Pentagon'a giderek Amerikan silâhlı kuvvetlerinin bir numaralı generali olan Eisenhoower'e Truman'ın yeni çıkardığı Merkezi İstihbarat sisteminin Amerika'nın haber alma etkinliğini çökerteceği yolunda şikâyette bile bulundu. Ama yine de bu yeni oluşumu önleyemeyince, sistemi sabote etmek için elinden geleni yapmaya başladı.

Bu sırada, Kanada Ottawa'daki Sovyet askerî ateşeliğinde görevli bir teğmenin ihmalkârlığı hayati bir meseleyi gündemin başına çıkardı. Teğmen, Moskova'ya gönderilmek üzere

hazırlanmış bazı şifreli mesajları imha edeceğine buruşturup çöp sepetine atmıştı. Bu affedilmez bir güvenlik zafiyetiydi. Hatayı fark eden temizlikçi kadının, durumu Büyükelçiye aktarması üzerine Sibirya'ya sürülme korkusuna kapılan teğmen Kanada polisinden sığınma talep etti ve FBI'a açıklamalarda bulundu. Bu itiraflardan, Sovyetlerin birinci önceliğinin atom bombasının sırlarını çalmak olduğu, bunu gerçekleştirmek için plânlanan çalışmaların neler olduğu ve devlet dairelerindeki komünist ajanların isimleri açığa çıktı. Hoover, olayı derinlemesine araştırmak ve suçluları yargı önüne çıkarabilmek için yüzlerce ajanını seferber etti. Topladığı bilgileri İngiliz istihbaratı ile de paylaşıyordu. Ne var ki, İngiliz istihbaratı içindeki Sovyet köstebeği Kim Philby olanları Moskova'ya bildirince casuslar alel acele Amerika'yı terk etti ve FBI, eli böğründe kala kaldı.

Hoover, yaklaşık 80.000 Amerikan komünist partisi üyesini güvenlik amaçlı olarak izlemek ve kayıt altına almak istiyordu. Böylece acil durumlarda hepsi için tek tek tutuklama emri çıkartmak yerine, gizli listede adı bulunanların topunu birden göz altına alabilecekti. Hoover'in şüpheliler listesinde Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Dean Acheson, Savaş Bakan Yardımcısı J. McCloy bile vardı. Ona bakılırsa, Washington'da muazzam bir Sovyet casusluk şebekesi iş başındaydı.

Hoover'in listesini Başkan da, Adalet Bakanı da fazla ciddiye almadı. Üstelik Başkan, FBI'ın yeni ajan istihdamı için ödenek artırımı talebini red etti ve teşkilâtın bütçesini kıstı. Bunun üzerine, Beyaz Saray ile Hoover arasındaki ipler iyice gerildi. FBI direktörü bu tutuma karşı tepkisini, Lâtin Amerika'daki bütün örgütünü acilen geri çekerek gösterdi. Oysa kanatlarını yeni yeni çırpmaya başlamış olan Merkezi İstihbaratın direktörüne, geçiş sürecinin sancısız olacağına dair söz vermişti.

Hoover'in CIA ile işbirliği yapmayı reddetmesi ve takındığı uyuşmaz tutum, Dışişleri Müsteşarlığına göre isyan raddesine varmıştı ve devletin güvenliğini tehdit eder bir şekle bürünmüştü. Direktör bu tesbite rağmen tavrını değiştirmedi. Başkan Truman'ın komünizme karşı topyekûn bir savaş açma konusundaki isteksizliğine müthiş öfkeleniyor ve Beyaz Saray ile açıkça restleşiyordu.

18. Kızıl Faşizm

Cumhuriyetçiler 1946 seçimlerinde, büyük bunalımdan bu yana en büyük zaferlerini kazanarak Senato ve Kongrede çoğunluğu ele geçirdiler. Seçim kampanyaları, komünizme karşı çok sert söylemler içeriyordu. Mesajları şöyleydi: "Amerikalılar ya komünizmi seçecekler, ya da Cumhuriyetçileri!"

80. Kongreye seçilen Cumhuriyetçi temsilcilerden biri de R. Nixon'du. 34 yaşındaki bu genç, hırslı ve entrikacı adam hukuk öğrencisiyken iş için FBI'a baş vurmuş ama kendisine geri dönüş olmamıştı.

Nixon Kongrenin, "Amerikan Aleyhtarlığı Faaliyetler" adlı komisyonunda görev aldı. Bu komisyonun, ünlü çocuk yıldız Shirley Temple'ı komünistlikle itham etmek gibi aşırılıkları olmuştu ama şimdi FBI ile çok yakın ilişkileri olan profosyonel üyeleri vardı ve bu sayede Amerikan komünistleri hakkında her türlü bilgiye kolaylıkla ulaşabiliyorlardı. Bu özellikleriyle soğuk savaş yılları politikalarının oluşmasında önemli rol oynayacaklardı.

Komisyon Mart 1947'de Hoover'in ifadesini dinlemek üzere toplandı. Direktör o sıralar 52 yaşındaydı, neredeyse çeyrek yüzyıldan beri teşkilâtı yönetiyordu ve Amerika'daki anti-

komünizm eğiliminin simgesiydi. Hoover kendisi için bu destansı toplantı sırasında yönetimin üst kademeleriyle bütün köprüleri attı. O günden başlayarak öleceği güne kadar, üst kademenin emirlerine, ancak kafasına uyarsa itaat edecekti. Verdiği ifade Truman yönetimine tam bir baş kaldırı niteliğindeydi. Bundan böyle Kongredeki en yakın müttefikleri, Truman'ın siyasi düşmanları olan Cumhuriyetçiler olacaktı.

Hoover'in baskısıyla, "Federal Sadakat ve Güvenlik Programı" adı altında bir uygulama başlatıldı. Bu uygulama ile Amerikan tarihinin en büyük devlet içi araştırması gerçekleştirilecekti. FBI, iki milyondan fazla devlet memurunu geriye doğru inceleyecek, bunlardan 14 bini hakkında ise, özel yaşamları ve siyasi inanışlarını da içerecek biçimde derinlemesine bir araştırma yapacaktı. Programın amacı, devletin içine yuvalanmış olan komünistleri ortaya çıkarmaktı.

Hoover'e göre, Rusların dünyaya hâkim olma özlemiyle beslenen komünizm, aslında bir siyasi oluşum değil, habis bir yaşam tarzıydı. Salgın gibi yayılma özelliği vardı ve ülkenin bu salgından korunması adına, bu illet karantinaya alınmalıydı. Amerikan komünistleri, ülkenin siyasi yaşamında önemsiz gibi görünseler de, özellikle işçi sendikaları ve üniversiteler vasıtasıyla hızla genişleme potansiyeline sahipti. Ne yazık ki, Amerikan halkı Kızıl Faşizm tehlikesinden yeteri kadar haberdar değildi veya umursamıyordu. Bu çok tedirgin edici bir durumdu.

Bu görüşleri bire bir paylaşan Nixon, direktör ile çok iyi anlaştı. Yeni kongre üyesi Hoover'e, komünistlerin en çok hangi mecralarda faal ve tehlikeli olduklarını sordu ve şu cevabı aldı: "Her yerdeler. Üniversite yerleşkelerinde, radyo yayınlarında, film endüstrisinde ama en önemlisi, bizatihi devletin içinde!"

19. Sürpriz Saldırı

Truman tüm baskılara rağmen, soğuk savaşla başetme konusundaki yetkilerin daha büyük bir bölümünü CIA'ye devreden Ulusal Güvenlik Yasasını onayladı. Hemen akabinde FBI, CIA içindeki kömünizm sempatizanlarını ve homoseksüelleri ortaya çıkartmak için casusluk yapmaya başladı. Kısa süre sonra da yeni Savunma Bakanına bir uyarı mektubu gönderdi; Moskova'nın ajanları, ülkeye diplomatik bağışıklıktan yararlanarak demonte vaziyette bir atom bombası sokacaklardı. Parçalar içerde monte edilecek ve bomba intihar ekipleri tarafından Amerika'nın sembol kurumsal yapılarını yerle bir edecek şekilde patlatılacaktı. Sürpriz saldırı korkusu haftalarca gündemi işgâl etti. Hoover'in nükleer, biyolojik ve kimyasal silahlarla Amerikan şehirlerine karşı saldırı yapılacağı yolundaki uyarıları yıllarca sürdü. Bu kâbus senaryoları, günümüz yöneticilerini etkilemeye devam etmektedir.

Amerikan Komünist Partisi liderlerinin yargı önüne çıkarılabilmesi için ABD ve Sovyetler arasında olağanüstü hâl bulunduğuna ilişkin yasal ve siyasi bir düzenleme gerekiyordu. Hoover, "şiddet ve baskı yoluyla hükümeti devirmeye teşebbüs" suçlamasıyla işin gereğini yaptı ve partinin 11 yöneticisinden altısını beş yıl hapse mahkûm ettirdi. Diğerleri kefaletle serbest bırakıldı. Sonraki aylarda bu gerekçeyle doksanın üzerinde parti üyesi daha mahkûm edilecekti.

Sovyetlerin ABD topraklarında casusluk faaliyetlerinde bulunduğu kaba hatlarıyla kanıtlanmış olmakla kriz şartlarının oluştuğunu savunan Hoover, bu durumda kullanabileceği, yasal tutuklama emri olmaksızın şüphelilerin kitlesel olarak göz altına alınabilmesine cevaz veren uygulamaları devreye sokmak istedi. Mevcut cezaevlerinin, muhtemel tutuklu sayısını barındıramıyacağı düşüncesiyle, New York, San Fransisco ve Los Angeles civarındaki askerî üslerde, toplama kampı benzeri merkezlerin kurulması için plânlar yapılmaya başlandı.

Kampların altısı için gereken ödenek Kongre tarafından gizlice onaylandı. Ne var ki, soğuk savaş döneminde görev yapan başkanlardan hiç biri, toplu tutuklamalar maksadıyla bu kampları kullanmadı. Bunu gerçekleştirmek, 21. yüzyılın başkanına nasip olacaktı.

Hoover, değil Adalet Bakanı, Başkanın emirlerini dahi umursamaz bir tavır içindeydi. Yakın bir gelecekte gerçekleşecek seçimlerde Truman'ın gitmesini, yerine şahsen desteklediği Cumhuriyetçi T. E. Dewey'in seçilmesini umuyor, yeni yönetimde, FBI'ın komutasını bırakmadan Adalet Bakanlığına getirilmeyi bekliyordu. Zaten Truman da artık siyaseten tükenmiş bir görüntü arz ediyordu. Yeniden seçilmeyi ne kendisi, ne de halk bekliyordu ama hiç beklenmedik şekilde yeniden seçildi. Hoover iki hafta boyunca ortalıkta görünmedi, yardımcıları kendisinin zatürreden yattığı yalanını uydurdular.

20. Paranoya

1949 baharında, ABD dünyanın en güçlü devleti konumundaydı. Dünyada hiç bir ülke, tarihin hiç bir döneminde, ABD'nin bu dönemde olduğu kadar diğer ülkeler üzerinde hâkim konumda olmamıştı. Britanya imparatorluğu çökmüş, Sovyetler 27 milyon insanını kaybetmiş, Japonya ve Almanya işgal edilmişti. ABD, küresel zenginliğin yarısına tek başına sahipti. Dünya makina parkının üçte ikisinin sahibi olarak küresel üretimin yarısını da ABD gerçekleştiriyordu. Nükleer silâh sahibi tek ülkeydi. Ama yılın sonu gelmeden bu konuda tekel olma özelliğini kaybedecekti. Amerika'yı yönetenler, işte bu kayıpla dehşet içerisinde kaldılar.

Hoover, Sovyet casuslarının, Adalet Bakanlığı, Pentagon, CIA ve hatta kendi örgütü FBI'ın dahi içine sızmış olduğuna dair duyumlar alıyordu. Bunlardan biri Sima kod adlı bir Adalet Bakanlığı çalışanı hakkındaydı. Yasa dışı yollarla Sima'nın evine girildi, telefonları dinlendi ve Moskova'nın casusu olduğuna ilişkin şüphe götürmez deliller ele geçirildi. FBI, Sima'yı yargı önüne çıkarabilmek için bir tuzak kurdu. Çok gizli ve önemli görüntüsü verilen sahte bir belge yem olarak kullanıldı. Beklendiği gibi Sima, bunu çaldı ve New York'daki üstüne teslim etmek için yola çıktı. FBI bakanlıktan tutuklama emri çıkartmak istedi ama yeterli yasal delil olmadığından alamadı. Tutuklama ancak, gizli belgenin el değiştirme anında, suç üstü şartları tahtında yapılabilirdi. Takip edildiğini fark eden Sima, belgeyi muhatabına vermedi ama FBI şartların oluşup oluşmadığına aldırmadan her ikisini de yakalama emri olmaksızın tutukladı. Sima, gizli belge çalma ve casusluk suçlamalarıyla yargı önüne çıkarıldı. Sonuç Hoover için büyük düş kırıklığı oldu. Sima'nın bir casus olduğu ortadaydı ve jüri kendisini 25 yıl hapse makûm etti ama Yargıç kararı bozdu çünkü deliller yasa dışı yollarla toplandığı için geçersizdi. Üstelik Hoover, iş yapış tarzı ile ilgili olarak kamuoyu önünde yargıç tarafından adeta azarlandı. Bundan sonra hukukçular ve basın, FBI'ın yöntemlerini yüksek sesle sorgulamaya başladı. Soğuk savaş şartlarının zirvede olduğu bir dönemde bile özgür toplumcu refleks, gizli polislik kurumuna mesafeli olduğunu gösteriyordu.

Hoover, Sovyet casusluk şebekesinin ortaya çıkarılması konusunda ajanlarına yaptığı baskıyı artırırken KGB, bir cadı avının başlamak üzere olduğunu, Amerikan ve İngiliz istihbaratındaki köstebekleri vasıtasıyla öğrenmişti.

FBI'ın İngiliz istihbaratı ile paylaştığı bilgilerden biri de Klaus Fuchs ile ilgiliydi. Fuchs, Hitler'in Almanyasından kaçarak İngiliz vatandaşlığına geçmiş birinci sınıf bir fizikçi ve sıkı bir komünist idi. Amerika'nın atom ve hidrojen bombalarını geliştirme sürecinde Los Alamos'daki laboratuarda önemli görevler üstlenmişti ve sürekli olarak Sovyetlere bilgi aktarıyordu. Fuchs'un

Moskova'ya gönderdiği şifreli mesajlardaki bilgilerin neyle ilgili olduğu, söz konusu mesajlardaki şifrelerin, Verona adlı şifre çözücü bir sistemin kullanılması sayesinde anlaşılabilmişti. Verona, FBI tarafından uzunca bir süredir biliniyordu ama bilindiği, karşı tarafça öğrenilmesin diye en önemli devlet sırrı gibi gizleniyordu. İngilizler, Verona'nın bilindiğini açık etmeden Fuchs'u nasıl tutuklayıp mahkûm ettirebileceklerini düşünmeye başladılar.

Rusların dört yıldan önce atom bombasını yapamayacaklarını öngören CIA raporunun yazılmasından üç gün sonra Truman, Stalin'in atom bombasına sahip olduğunu dünyaya açıkladı. Amerikalılar Fuchs'un iadesini İngilizlerden istediler ama Londra kendi yargılaması bitinceye kadar casusu geri vermedi. Fuchs'un dili çözülünceye kadar önemli zaman yitirildi ama sonunda verdiği bilgiler sayesinde Amerika'daki casusluk şebekesine önemli bir darbe vurulmuş oldu. Ne var ki, bu meyanda Amerika'nın Verona sayesinde Sovyelerin şifreli mesajlarını çözebildiği açığa çıktı. Böylece ABD, Sovyetlerin gizli yazışmalarından haberdar olma yeteneğini kaybetti. Bu durum ise ülkedeki Sovyet paranoyasını iyice güçlendirdi.

Hoover ilk günden itibaren CIA'nın Sovyet casusları için kolay bir hedef olacağını öngörmüştü. Kim Philby olayında haklılığı ispatlandı. Philby bir M16 görevlisi olarak İngiliz ve Amerikan istihbarat teşkilâtları arasındaki eşgüdümü sağlamak amacıyla Londra tarafından Washington'a gönderilmişti. CIA ve Pentagon koridorlarında rahatça dolaşabilen Philby, aslında bir Sovyet casusu idi. Moskova onun sayesinde, CIA tarafından tezgâhlanan en gizli operasyonlardan bile haberdar oluyor ve operasyonlar bu yüzden başarısızlıkla sonuçlanıyordu. Bu operasyonlardan biri de CIA'nın demir perde gerisindeki ülkelere paraşütle ajan indirip, Sovyet askerî tesislerine sabotajlar düzenleme projesiydi. Ruslar, Philby'den gelen bilgiler sayesinde CIA ajanlarını armut gibi toplayıp infaz ettiler.

Bu arada FBI ile CIA arasındaki, birbirlerine üstünlük sağlama çekişmeleri de devam etmekteydi. Hoover bütçede CIA'ya, kendi teşkilâtına verilenin beş buçuk misli pay ayrıldığını görünce öfkeden adeta kudurdu. Böylece, komünizme karşı verilecek savaşa kimin komuta edeceğine ilişkin mücadele stratejisini değiştirmesi gerektiğinin farkına varmış oldu.

21. "Öyle Görünüyor ki, 3. Dünya Savaşı Başladı Bile"

1950 yazında Amerikalılar soğuk savaşın, gerçek bir savaş olduğunun ayırdına vardılar. Sovyetler dünyanın geleceğini tehdit ediyordu. FBI'ın, "casusluk, sabotaj, yıkıcılık eylemleri ve benzeri faaliyetler" konularındaki yetkileri olağanüstü boyutlarda artırıldı. Hoover, Sovyetlerin atom bombasıyla intihar saldırıları yapabilecekleri, yetiştirdikleri binlerce genci paraşütle ABD topraklarına indirip büyük eylemler yaptırtabilecekleri yolundaki kâbus senaryolarını halkına ve âmirlerine anlatıp duruyordu. Bu senaryolar, nükleer kamikazeler ile sınırlı değildi. Ona göre homoseksüeller de komünistler kadar tehlikeliydi ve tesbit edilip kamu hizmetlerinden behemehal men edilmeliydiler. FBI'ın Amerikan homoseksüelleri hakkında tuttuğu kayıtlar 25 sene sonra imha edildiklerinde 30.000 sayfaya ulaşmış oldukları görüldü.

1952 senesinde yapılacak başkanlık seçimlerinde Eisenhower / Nixon ekibini destekleyen Hoover, Demokrat aday Adlai Stevenson'un da iflâh olmaz bir homoseksüel olduğuna ilişkin dedikoduları içeren kayıtları basına sızdırmaktan geri durmadı.

FBI Direktörü öteden beri Amerikan istihbarat birimlerinin İngilizlerle işbirliği yapmasından rahatsızlık duyuyordu. İngiliz dışişlerinde Amerikan masasına bakan iki diplomatın Moskova'ya iltica etmeleri de Hoover'in şüphelerini haklı çıkardı. Ona göre ABD istihbarat mekanizmasının

her kademesiyle içli dışlı olan Philby de casusluk şebekesinin üyesiydi. Üçlü, yirmi seneden beri dosttular, aynı üniversitelere gitmişlerdi, üçü alkolik, biri de azılı bir homoseksüeldi. Ama nedense İngiliz dışişleri, Philby kadar yükselmiş bir M16 görevlisinin Sovyet casusu olabileceğini bir türlü kabullenemiyordu.

1950 yılı Başkan Truman için berbat bir yıl oldu. Kore savaşı başlamış ve savaşın ilerleyen aylarında Stalin tarafından desteklenen Mao'nun birlikleri, binlerce Amerikan askerini öldürdükleri çarpışmalarda orduyu dağlardan sökmüş, denize dökmenin eşiğine getirmişti. Başkanın kendisi de, bağımsızlık savaşçısı iki Porto Rico'lunun suikastinden kıl payı kurtulmuştu. Gelişmeler üzerine Truman ulusal çapta olağanüstü durum ilân etti, Pentagon'un bütçesini üç misli artırdı ve Eisenhower'i NATO Yüksek Komutanlığına getirdi. Hatıratında o günler için, "3. Dünya Savaşı başladı bile" diye yazmıştır ama genel kurmayının, tüm atom bombası stoklarının Çin ve Mançurya üzerine boşaltılması önerisini "gerektiğinde onu da yaparız" diyerek kulak arkası etmiştir.

22. – 23. "Ahlâk Diye Bir Şey Kalmamış" – Kuralı Olmayan Oyun

1952 yılında yapılan başkanlık seçimlerini Eisenhower / Nixon ekibi kazanınca, Kongre ve Senatodaki yirmi yıllık Demokrat hâkimiyeti sona ermiş oldu. Senatör McCarthy'e göre bu dönem, yirmi yıllık bir vatan hainliği dönemi idi. Söz konusu sürecin başında Hoover, 3 milyon doları bile bulmayan bir bütçe ile 353 özel ajana hükmediyordu. Gelinen noktada FBI'ın komünist avcısı ordusu 14.500 kişiyi bulmuş, bütçesi 90 milyon dolara ulaşmıştı. Eisenhoower, başkanlığı süresi boyunca Hoover'i teşkilâtın başında tutmak istediğini söyleyerek onu onurlandırdı. Beyaz Saray ile Hoover'in evi arasına direkt bir telefon hattı çekildi. Direktöre ayrıca, Ulusal Güvenlik Konseyinde bir de koltuk verildi. Hoover böylece, temel hak ve özgürlükler dahil, neredeyse tüm devlet politika ve stratejilerinin oluşturulmasında söz sahibi olacak bir konuma getirilmiş oldu.

Bu dönemde, tüm devlet daireleri, üniversiteler, bakanlıklar ve silâhlı kuvvetler sıkı bir denetim altına alındı. Komünistlik, homoseksüellik, alkol bağımlılığı ve sosyal kurallardan sapma belirtileri gösterenler tasfiye edildi. Bu arada kurunun yanında yaş da yandı ve çok canlar acıdı.

Hoover bu konularda tam bir şahin olan Wisconsin senatörü McCharty'den çok destek alıyor, FBI'ın dosyalarını el altından ona veriyor ve senatörün kendi alanı olan siyaset sahnesindeki kişileri takip ederek onları tasfiye etmesine yardımcı oluyordu. Atom bombasının sırlarını çalarak Sovyetlere verdikleri iddia edilen Julius ve Ethel Rosenberg çifti, McCharty dönemi mahkûmlarındandır. Çiftin idamına karar veren hâkimin gerekçeli kararındaki şu sözler dikkat çekicidir: "Rosenberglerin işledikleri suç, cinayet suçundan daha vahimdir. Atomun sırlarının Stalin'e teslim edilmesiyle komünistler Kore'de daha saldırgan olmaya teşvik edilmişler bu yüzden de 50.000'den fazla insanımız ölmüştür. Bu ihanetleri yüzünden daha kaç milyon masum insanın öleceği ise henüz bilinmiyor". Bu tartışmalı dava, çiftin idamı ile son buldu ama Hoover bile Ethel Rosenberg'in infazının siyasi olarak pek de akıllıca bir karar olmadığını düşünüyordu.

Senatör, komünizmle savaşını fanatizm boyutlarına taşıyınca, hükümetin itibarına zarar vermeye başladı. Hoover gizli dosyalarını McCharty ve adamlarına kapattı. Başkan da Senatörün davranışlarını dizginlemeye dönük tedbirler almak zorunda kaldı. Senato McCharty'nin sesini kısınca Senatör kendini içkiye vurdu ve kısa bir süre sonra öldü. Böylece Hoover, ülkenin komünizme karşı savaşındaki bir numaralı şövalye olma ünvanını yeniden ele geçirdi.

Siyasi antenleri çok güçlü olan FBI Direktörü, başkanlık kararlarını henüz oluşum aşamasındayken öğrenebiliyordu. Başkanın, CIA hakkında bir rapor hazırlanmasını istediğinden bu antenler sayesinde haberdar oldu. Öteden beri CIA'nın yaptığı işlerden hoşnut olmayan Hoover, raporun olumsuz bir vurgu ile sonlanması konusunda elinden geleni yaptı ve sonuç aldı.

Eisenhoower'in çok güvendiği bir generale hazırlatılan raporda, dünyayı ele geçirmeye ahdetmiş bir düşmanla karşı karşıya bulunulduğu, düşmanın amacına ulaşmak için oyunun hiçbir kuralına uymadığı, ABD'nin de hayatta kalabilmek için "fair-play" kurallarını bir yana bırakması gerektiği bellirtildikten sonra CIA'nın bunu yapacak yetenekte olmadığı ifade ediliyordu. CIA tasfiye edilmeli ve yeni baştan inşa edilmeliydi. Eisenhoower bunu yapmadı ama Sovyet tehdidi konusunda Hoover'in raporlarına daha fazla itibar eder oldu.

FBI, soğuk savaşın tüm cephelerinde istihbarat faaliyetlerine hız verdi. Yurt içinde ise, düşman olduğu varsayılan ülke diplomatlarının ve Kore esaretleri sırasında, Çin'lilerin beyin yıkama sürecinden geçmiş oldukları düşünülen Amerikalıların da dahil olduğu, potansiyel tehlike arz eden 26.000 isimlik bir liste hazırlanmıştı. Bunlar başkanın bir emriyle anında ve aynı anda toptan tutuklanabilecek kadar yakından izlenmekteydi. Hoover Beyaz Saray ve Pentagon'a, en önemli hedefinin, Sovyet idarî mekanizmasının içine sızabilecek yetenekte olan ve ikili oynayabilecek casus yetiştirmek olduğunu söylüyordu.

24. Uzamış Gölgeler

Hoover, acil durumlarda, mahkeme kararı olmaksızın da telefon ve ortam dinlemelerini yasal hale getirecek kanunların çıkarılmasını istiyor ama Kongre, ardı arkası kesilmeyen bu talepleri her defasında geri çeviriyordu. Direktörün buna rağmen bildiğini okumakta olduğunu bilen Adalet Bakanı ise yapılanlara göz yumuyordu. Ona göre FBI başkanı, kendisine Roosevelt tarafından özel olarak verilmiş yetkileri kullanıyor, Eisenhoower'de sessiz kalarak durumu onaylıyordu. Bakana göre bu kadarı yeterliydi, teferruatı bilmek istemiyordu.

Hoover'in yasa dışı dinleme, arama izni olmaksızın konutlara, hatta elçiliklere girme uygulamalarının amacı, Amerika'nın düşmanları tarafından kullanılan şifreleri ele geçirmekti. FBI, bu yolla elde ettiği delillere dayanarak mahkemelerden komünistler hakkında bir kaç mahkûmiyet kararı çıkarttıysa da, kararların çoğu üst mahkemelerce, delillerin yasal olmayan biçimde toplandıkları gerekçesiyle bozuluyordu. Bu kararların Hoover'i çileden çıkarttığını belirtmeye gerek yok her halde. Artık yasalar, komünizm ile etkin biçimde mücadele etme yöntemi olmaktan çıkmıştı direktöre göre.

1956 yılı Mayıs ayında yeni bir mücadele yöntemi şekillenmeye başladı. Bunun adı Counterintelligence Program, COINTELPRO (Karşı istihbarat / Kontrentelejans Programı) idi. Program kısaca, casusların Amerika'nın sırlarını çalmasını önleme çalışmaları şeklinde tarif edildi. COINTELPRO çerçevesinde binlerce komünist ve sosyaliste, imzasız nefret ve tehdit mektupları gönderildi, vergi memurları şüphelilerin mâli kayıtlarını didik didik ederek onları taciz etti, sol fraksiyonlar sahte belgelerle birbirleri aleyhine kışkırtıldı. Amaç bu fraksiyonların içine nifak tohumları atarak, şüphe ve korku ortamında solcuların birbirlerini yiyip bitirmelerini sağlamaktı.

Programın beyni ve gelişmesindeki en önemli isim, genç yaşta FBI'a intisap ederek teşkilâtın sıkı eğitiminden geçmiş Bill Sullivan idi. Hoover'in teşkilât ile özdeşliğini ifade etmek için "kurumlar, kişilerin uzamış gölgeleridir" derdi. Sullivan, yapılan çalışmalar hakkında şöyle bir tesbitte bulunabilmişti: "Ben dahil, hiç birimiz, yaptığımız işlerin yasal veya ahlâki olup

olmadığına bakmıyorduk. İlgilendiğimiz tek şey, yaptığımız işin, istediğimizi elde etmeye yarayıp yaramadığı idi".

FBI, 1. Dünya Savaşından itibaren, öne çıkmış siyahi politikacıları da merceği altında tutuyordu. Hoover tüm kariyeri boyunca, yurttaşlık hakları hareketinin arkasında komünistlerin olduğuna dair inancını kaybetmedi. Amerika'daki insan hakları gruplarının en güçlülerinden biri de zenci haklarını savunan, National Association for the Advancement of Colored People – NAACP idi. COINTELPRO ise, siyahi Amerikalıların siyaset sahnesinde güçlenmelerini önlemeye dönük bir işlev yüklenmeye başlamıştı.

Üç yıl öncesinde Amerikan Yüksek Mahkemesinin kamu okullarında zenci ve beyaz ayırımının Anayasaya aykırı olduğu yolundaki kararı, Amerikan yaşam tarzına bir darbe vurmuştu. Hoover'e göre bu karar, yurt içi ve yurt dışı komünistler tarafından bir zafer olarak kutlanmıştı. Yüksek Mahkeme, beyaz ve zenci çocukların aynı okullara gitmelerine hükmedince, özellikle güneydeki orta sınıf beyaz Amerikalılar panikledi. Kızları zencilerle evlenecek, işleri siyahiler kapacaktı. Bu korkular, o zamana kadar sessizliğe gömülmüş olan Ku Klux Klan'ı hortlattı. Klan üyeleri, zencilerin devam ettiği kliseleri dinamitlemeye, sinagogları yakmaya, insanları av tüfekleriyle arkadan vurmaya ve benzeri eylemler yapmaya başladılar. Bu eylemler onları, 20. yüzyıl Amerika'sının en acımasız terör grubu haline getirdi. Kendilerini siyasi alanda destekleyenler de vardı. Irk ayırımcılığını savunan bir Senatör, bu eylemlerin Tanrıya itaatin bir icabı olduğunu söyleyebilmişti. Hoover da, Başkan'ın özellikle emir vermediği durumlarda Ku Klux Klan'ın üzerine gitmiyordu.

Direktör, zencilerin hadlerini bildiği, yani uşak veya ayakkabı boyacısı oldukları bir dünyanın mensubuydu ve o dünyanın değişmesini istemiyordu. Hoover liberallerden, zencilerden ve Yahudilerden nefret ederdi. Kavgası insanlardan ziyade, ideolojilerle, bireylerden çok baskı gruplarıylaydı. En çok da Amerikan siyasi sistemini tehdit edenlere karşı öfke duyardı. Ona göre, 1957 yılında kendini göstermeye başlayan yeni bir insan hakları gurubunun 27 yaşındaki gizemli yöneticisi Martin Luther King, böylesi bir tehdit idi ve arkasında komünistler vardı. Bu düşüncelerle King'e karşı bir siyasi savaş başlattı.

25. "Kimseye İtimat Etme"

1958 yılında hem Eisenhoover, hem de Hoover geçirdikleri kalp krizi ile sarsıldılar. Kriz sonrası her ikisinin de tavır ve davranışlarında bazı değişiklikler görülmeye başlandı. Başkan vicdan muhasebesine yöneldi ve soğuk savaşın buzlarını çözme arayışına girdi. Hoover ise aksine daha sert bir kimliğe büründü.

O yıllarda yazılan ve komünizmin aldatmacalarını konu eden bir kitap Hoover'i zengin etti. Kitap her ne kadar direktörün yardımcıları tarafından kaleme alındı ise de kapağında onun resmiyle ismi yer aldı ve milliyetçi çevrelerde yüzbinlerce nüsha sattı. (Ölümünden sonra yapılan bir araştırmaya göre Hoover, bazı manevralar yaparak, kitap satışından elde ettiği kazancın önemli bir bölümünü, vergi dışı bırakmayı becerebilmişti.)

Söz konusu kitabın yayımcısı petrol zengini bir Teksas'lıydı. Hoover, bu Teksas'lının şirketlerinden birinde "sessiz ortak" statüsündeydi. Anlaşmaya göre, Hoover'in de para koyduğu petrol kuyusu açma faaliyetlerinden gelir elde edilirse direktör payını alacak ama kuyulardan petrol çıkmazsa bir kuruş bile kaybetmeyecekti.

Hoover, lükse meraklı bir adamdı. Yakın iş arkadaşları âmirlerinin, Teksas'lı dostunun mâlikhanesinde geçirdiği tatillerin skandal nitelemesinden fazla uzak olmadığını belirtirler. Çeşitli yerlerde yaptığı konuşmalardan aldığı paralar, hediyeler ve özel ödüller, onun bu lüks yaşamını destekleyen kaynaklardı. Yasal olarak 70 yaşına geldiğinde emekli olmak zorundaydı ve önünde 6,5 yılı kalmıştı. Gelecek garantisi, eski dostu Senatör L. B. Johnson tarafından sağlandı. Johnson arkadaşını ömür boyu maaşa bağlayacak bir düzenlemeyi Kongreye onaylatmayı başardı.

Hoover her ne kadar Washington'un yönetim kademelerini kızıl tehlike söylemleriyle etkilemeyi sürdürse de, Komünist Parti, Amerikan siyasi ortamındaki önemini yitirmişti. Bunda FBI'ın, partiyi etkisizleştirmeye dönük çabalarının rolü olduğu kadar, dünya konjonktüründeki değişimlerin de payı vardı. Ama FBI'ın gücünün sürmesi ve teşkilâtın gerek kamuoyu, gerekse başkanlık nezdindeki desteğinin devamı için savaşılacak büyük bir düşmanın varlığı gerekliydi.

En büyük korkusu, teşkilâtın karıştığı ve mahcubiyet yaratması muhtemel operasyonların kamuoyuna sızmasıydı. Bu açıdan kendi iç güvenlik mekanizmalarına dahi itimat etmiyordu. Halktan olumlu not alacak, gazete manşetlerine çıkacak başarılı istihbarat çalışmalarına ihtiyacı vardı. Birleşmiş Milletler örgütünde çalışan bazı Sovyet diplomatlarını casuslukla suçlayabilecek derecede önemli istihbarat çalışmaları yapılmış olsa da adamlar, bağışıklık zırhları sayesinde paçayı sıyırabiliyorlardı. Bir keresinde, diplomatik bağışıklıkla korunması mümkün olmayan çok önemli bir casusu ele geçirdiler ama yıllarca uğraştılarsa da şüpheliyi konuşturamadıkları için hakkında dava açamadılar. Durum Eisenhoover'i çok sinirlendiriyordu. Casusların mahkûm edilebilmeleri için delillerin açıkça ortaya konması gerekiyordu ki, bu da istihbarat tekniklerinin açığa çıkması demekti. Anlaşılabileceği gibi kimse de buna yanaşmıyor, dolayısiyle FBI olayları çaresizce izlemek zorunda kalıyordu. Az önce sözü edilen casusun önemi, beş yıl sonra, Sovyet semalarında düşürülen U-2 casus uçağının pilotı Gary Powers ile casus takasında kullanılmasıyla daha iyi anlaşılacaktır.

FBI'ın soğuk savaş döneminde en değer verdiği ajanlar Morris ve Jack Childs isimli iki kardeşti. Rusya doğumlu bir Yahudi olan Morris, 1911 yılında ABD'ne iltica etmiş, 30 ve 40'lı yıllarda Amerikan Komünist Partisinin önde gelen isimlerinden biri olmuş, yayın organlarının editörlüğünü yapmıştı. 1948'de partisi ile fikir ayrılığı yaşayan Morris, FBI saflarına katılarak örgüt adına muhbirlik yapmaya başlamıştı. Moskova'nın büyük itimadına mazhar bir kişi olarak, FBI'ya çok değerli bilgiler taşıdı. 2011 yılında kamuya açılan Morris'in gizli kayıtları, Hoover'in Martin Luther King, Jr., ve onun insan hakları hareketine neden şiddetle karşı çıktığı, Eisenhoover'in CIA plânlarına uymayarak Küba'nın işgalinden neden vazgeçtiği, Nixon'un Sovyetlerle yumuşama sürecine neden girdiği gibi, soğuk savaş döneminin esrarengiz ayrıntılarını aydınlattı.

Morris, KGB'nin mutemedi olarak Moskova'dan, Amerikan Komünist Partisini finanse etmek için gönderilen paraların kuryeliğini yapıyor, partinin mâli işlerini tedvir ediyor, dış siyasete ilişkin politikaların geliştirilmesine yardımcı oluyordu. FBI'ın, onun sayesinde Kremlin'in koridorlarından süzdüğü bilgileri, hiçbir casus uçağı, hiçbir uydu temin edemezdi. Dünyanın en güçlü iki komünisti olan ve sarsılmaz bir dayanışma içinde oldukları düşünülen Mao ve Kruschev'in aslında birbirleriyle gırtlak gırtlağa oldukları Morris'in geçtiği paha biçilmez bilgilerdendi. Hoover değerli muhbiri sayesinde, Moskova'nın Amerikan Komünist Partisine verdiği ana görevin, zenci/beyaz eşitliğinin sağlanmasına yönelik faaliyetler olduğunu öğrenmişti. Uluslararası komünizm ile Amerikan insan hakları hareketi arasındaki bu organik

bağın kesinlik kazanması, Hoover'in düşünce yapısını ve çalışma tarzını ömrü boyunca etkileyecektir.

Nixon, başkan adaylığına hazırlandığı 1959 yılında Beyaz Saray'da verdiği bir davette Hoover ile Kruschev'i bizzat tanıştırmıştı. Sovyeler Birliği Başkanı Hoover'e bu kısa sohbet sırasında "Sanırım müşterek bazı dostlarımız var" diye bir lâf etti. Müştereken tanıdıkları tek kişi, Morris idi. Hoover bu lâfı, "Kimseye itimat etme" biçiminde algıladı ve Kruschev'den aldığı bu tavsiye ile Amerika'nın yeni başkanının seçileceği sürecin hazırlıklarına başladı.

26. Ahlâk Dışı Davranışlar

J. F. Kennedy'nin başkanlık yarışında Demokratların adayı olacağı kesinlik kazanır kazanmaz Hoover senatörün dosyasını mercek altına aldı. Kennedy'nin seçim kampanyasını kardeşi Robert yürütüyor, babası Joseph finanse ediyordu. Baba Kennedy, bir takım karanlık işlerle büyük servet edinmiş sıkı bir komünist aleyhtarı ve Hoover'in yakın dostuydu. Öyle ki, baba Kennedy yatırımlarını yönetmesi için Hoover'e yıllık 100.000 $ maaşlı bir iş teklif etmiş, direktör işi kabul etmemiş ama dostlukları bâki kalmıştı.

Amerika'nın siyasi geleceğine hükmetmesi kuvvetle muhtemel olan J. F. Kennedy'nin dosyası Hoover'i fena halde tedirgin etmekteydi. Başkan adayının "ahlâk dışı davranışları", evli kadınlarla beraberlikleri, cinsel yaşamı ve Frank Sinatra ile arkadaşlığı yoluyla yeraltı dünyasıyla bağlantıları baş ağrıtacak cistendi.

Ülke gündeminde ulusal güvenliği ilgilendiren son derece önemli konular varken Eisenhoover'in çağrısı üzerine, seçime üç hafta kala toplanan Güvenlik Konseyinde en uzun boylu konuşulan konu seks oldu. Başkan, devlet yönetiminin üst kademelerinde yer alan homoseksüellerin belirlemesini ve bunları işlerinden uzaklaştırmasını istiyordu çünkü, Hoover'in de paylaştığı düşüncesine göre homoseksüeller ve farklı cinsel yönelimleri olanlar, zorbalık ve şantaja açıktılar, dolayısiyle, düşman ülke casuslarının kurduğu tuzaklara kolayca düşebiliyorlardı. İşte bu yüzden de hepsi birer güvenlik tehdidi idiler. İkilinin öteden beri sahip olduğu bu kanaat, Ulusal Güvenlik Ajansında, şifre kırıcı olarak çalışan iki erkek matematik dehası Sovyetler'e iltica edince pekişti. Sevgiliydiler...

FBI'ın Cinsel Sapkınlıklar Programı 1951'den beri yürürlükteydi. Eisenhoover'in 1953 tarihli emri, homoseksüellerin kamu hizmetinde çalışmasını yasaklıyor, onları, casuslar, sabotajcılar, uyuşturucu bağımlıları, aklî dengesi bozuk olanlar ve Komünist Partisi üyeleriyle aynı kefeye, yâni "ulusal güvenliği tehdit edenler" kategorisine koyuyordu. Hoover'in kendisine ait bir cinsel yaşamı olmayabilirdi ama diğerlerinin ve özellikle ABD'nin müstakbel başkanının gizli cinsel yaşamı onu fazlasıyla ilgilendiriyordu.

27. "Ölüm Onun Tarzıydı"

1960 yılının sonunda Hoover ve teşkilâtı, kendilerini bir dizi siyasi cinayet komplosunun ortasında buldu. Bunlar, Eisenhoover ve ekibince tasarlanan, Küba Başkanı Castro ile Dominik Cumhuriyetinin diktatörü Trujjilo'ya yönelik suikast plânlamalarıydı.

Hoover'in Amerikan devleti ile organize suç örgütleri arasındaki karanlık ilişkileri anlamaya başlaması, Kennedy'nin çok küçük bir farkla Nixon'u yenilgiye uğratıp başkan seçilmesinin hemen öncesindeki günlere rastlar. Direktör, Amerika ve Karayiplerde faaliyet gösteren Mafia

ailelerinin tepesindeki on kişilik kurulun üyesi olan Giancana adlı bir gangsterin, Fidel Casto'yu zehirleyerek öldürteceğine dair bir bilgiye ulaşır. Tezgâhın arkasında CIA vardır.

Diktatör Batista'yı devirerek 1 Ocak 1959'da yönetimin başına gelen Castro, Havana'da, Mafia tarafından işletilen kumarhanelerin faaliyetlerini durdurmuş, yöneticilerini sınır dışı etmişti. Mafya bunları geri istiyordu, alamazlarsa faaliyetlerini Dominik Cumhuriyetine kaydırmayı plânlamaktaydılar. Ülkesini sömürerek yüz milyonlarca dolarlık bir servetin sahibi olan Dominik Başkanı General Trujillo, sıkı bir komünizm aleytarı olarak hem Amerika'nın müttefiki, hem de Mafyanın gözdesiydi. Halkına karşı işlediği sayısız suçların yanında, Amerikan topraklarından adam kaçırmak, diğer Lâtin Amerika ülkelerinde isyan çıkartmaya çalışmak, Amerikan kongre ve senato üyelerine rüşvet vererek çıkar sağlamak gibi marifetleri de vardı. Bahse konu devlet adamları arasında, diktatörden aldıkları rüşvet karşılığında dudak uçuklatan yolsuzluklara bulaşmış olanlar da vardı ama Hoover siyasiler aleyhine adli kovuşturma başlatmaktan uzak durmak yanlısıydı. Bilgileri, ilgililerin dosyalarına istihbarat kayıtları olarak alıyor, sadece siyasi açıdan çok önemli olanları Başkanla paylaşıyordu.

Hoover'in Başkana fısıldadığı skandallardan biri Senato Ziraat Komisyonu Başkanı ile ilgili olanıydı. Dominik diktatörü, ülkesindeki şeker kamışı üretiminin üçte ikisini şahsen kontrol ediyor, kârın aslan payını cebine atıyordu. Bu bakımdan ABD'ne yapılan şeker ihracatının arttırılması onu çok yakından ilgilendiriyordu. Trujillo, komisyon başkanı olan senatörü yemliyor, senatör de karşılığında Dominikten ithal edilecek şeker kotasını yükseltip duruyordu.

Trujillo'nun komünizme karşı oluşu, üstelik Castro'yu devirme arayışı içinde olması Amerika'nın hoşuna gidiyordu ama Eisenhover her iki diktatörden de kurtulmak amacındaydı. ABD'nin daha önce hiç yaşamamış olduğu bir deneyimdi bu. Amerikan yönetimi, daha önce muhtelif entrika ve darbelerle kendi adamlarını iş başına getirmişti ama o güne dek kimseyi işten almamıştı. Görevi yerine getirmek için deneyimli bir diplomat olan J. S. Farland, Dominik'e büyükelçi olarak atandı. Farland göreve giderken Hoover kendisine şunu söyledi: "Adamı öldürmek değil niyetimiz, uzaklaştırmak sadece. Ne kaldıracaksa kaldırsın, sonra da çekip gitsin, hepsi bu". Farland gördüklerini ülkesine rapor etmeye başladı; işkence odalarını, siyasi cinayetleri, senato ve kongre üyelerinin para ve seks karşılığında Trujillo'ya yaptığı yalakalıkları... "Herşey Trujillo'nun kontrolü altındaydı, muhaliflerini bertaraf ediyordu, tarzı ölümdü, tam bir ahlâksızdı!"

Eisenhover, kendi yönetimi döneminde diktatörü uzaklaştırmayı beceremedi. Karayiplerde cinayet işleme görevi Kennedy yönetimine miras kaldı.

28. Tehlikeli Adam

Hoover ile Adalet Bakanı Robert F. Kennedy arasındaki güç savaşı, FBI, Bakanlık ve Beyaz Sarayı yiyip bitirecek boyutlara gelmekteydi. Hoover, o güne kadar hiç bir Adalet Bakanını, âmiri olarak kabul edip emirlerini kuzu kuzu yerine getirmemişti. R. Kennedy denen 35 yaşındaki bu genç ve küstah adamın da, egemenlik sahasına girmesine izin vermeyecekti. Hoover'in FBI'ın başına geçtiği yıl doğan R. Kennedy ise, direktörü "fazlasıyla tehlikeli bir örgütü yöneten, fazlasıyla tehlikeli bir adam" olarak görüyor ve burnunu sürtmek istiyordu.

Adalet Bakanlığı görevini, ne R. Kennedy talep etmiş, ne de başkan olan kardeşi J. F. Kennedy onu bakanlık için birinci tercih olarak görmüştü. Ama seçim kampanyası liderlerinin Adalet Bakanlığına getirilmesi bir Beyaz Saray geleneğine dönüşmüş gibiydi zira, bu makamın siyasi bir

önemi vardı ve her şeyden önce, başkana kesin bir sadakati gerektiriyordu. Ayrıca, kampanyayı milyonları ile destekleyen baba Kennedy'nin de isteği bu yöndeydi. Hoover'da dostu kendisine danıştığında bu atamayı onaylamıştı. Pişman olacaktı...

R. Kennedy ile Hoover arasındaki çekişmenin yüze çıkmasını sağlayan kıvılcım, çoktandır sürüncemede olan Trujillo meselesi oldu. Bakanın onaylaması üzerine, diktatör ile ABD siyaseti arasındaki rüşvete dayalı yozlaşmış ilişkilerin ortaya çıkarılması çalışmaları başladı. FBI, kongre üyelerinin, senatörlerin, Dominik Cumhuriyeti temsilciliklerinin telefonlarını ve bürolarını dinlemeye aldı. Ancak, ortaya çıkmaya başlayan pislikler iktidara fazlaca yaklaşınca R. Kennedy duraksadı. Bu arada, ABD istihbaratının da destekleyip kışkırttığı Trujillo muhalifleri, düzenledikleri bir suikast sonucu diktatörü öldürünce, R. Kennedy araştırmaları tamamen durdurdu.

Trujillo'nun oğlu ve taraftarları, kısa süre içinde iktidarı yeniden ele geçirdi. ABD tam anlamıyla şaşkınlık içindeydi. Dominik Cumhuriyeti yönetiminde kimin olması gerektiği sorusu, uzun süre Beyaz Saray'ın cevaplayamadığı bir soru olarak sürüncemede kalacak, sonunda uygun lideri Hoover belirleyecekti.

R. Kennedy'i geceleri uykusuz bırakan sorunların başında ne komünizm geliyordu, ne de ülkede, insan hakları konusunda yaşanan huzursuzluklar. Bakan, FBI'ın öncelikle organize suç şebekeleriyle uğraşmasını istiyordu. Bu eğilim Hoover'i çileden çıkartıyordu. Kendisini Başkan'ın hem iç, hem dış siyasi sorunlarını çözen adamı olarak görmeye alışmış Hoover için ABD'nin temel sorunu komünizm idi ve Mafya bozuntularının peşine düşmek yerine, öncelikle Sovyet casusluk ağının çökertilmesi gerekiyordu.

Küba lideri Castro'yu devirmeyi amaçlayan CIA patentli Domuzlar Körfezi fiyaskosundan sonra Başkan başarısızlığın nedenlerinin araştırılmasını istedi. İstedi fakat, ona kalırsa, 114 ajanın ölümü, 1.189'unun da esir düşmesine, Castro'nun ABD karşısındaki imajının parlamasına neden olan CIA'nın un ufak edilip, tozlarının rüzgâra üfürülmesi gerekiyordu.

Görüşleri alınan Hoover, her zaman olduğu gibi CIA'yı aşağıladı ama o aralar ortalarda, CIA'nın başına R. Kennedy'nin getirileceği yolunda dedikodular dolanıyordu; bundan da pek hoşlanmıştı. Eğer bu gerçekleşirse, kendisine patronluk taslayan bakanından kurtulmuş olacak, nefret ettiği bu adam da, başarılması asla mümkün olmayan bir işin başında yıpranıp itibar yitirecekti. Hoover, devletin gizli bilgi alanındaki gücünün tek yetkilisi olarak kalmak niyetinden vazgeçecek değildi.

29. Korku Yönetimi

Hoover Kennedy'leri, Martin Luther King, Jr.,'ın ABD'yi yıkmak için Moskova tarafından kullanılmakta olduğu konusunda ikna etmişti. King'in en yakın yardımcısı da, gizli bir Komünist Partisi üyesi olan danışmanı ve metin yazarı olan S. Levison idi.

FBI, Levison'un evine ofisine ve telefonlarına dinleme aygıtları yerleştirerek, King'in insan hakları örgütleri, Sovyetlerin BM nezdindeki diplomatları ile yıkıcı faaliyetler kapsamındaki ilişkileri hakkında önemli bilgilere ulaşır. Levison ifade vermeye çağrılır ama ABD Anayasasının kendisine verdiği susma hakkını kullanarak kritik soruların hiçbirine cevap vermez. Hoover ise istihbaratı sağlayan muhbirlerinin deşifre olmaması için konunun üzerine daha fazla gidemez. Onun için muhbirlerinin güvenliği ve gizli kalması herşeyden daha önemlidir.

Hoover gizli bilgi silâhlarını hep dolu tutar, gücünün tehdit altında olduğunu hissettiğinde veya rakibine eziyet etmekten keyif alacağı durumlarda derhal kılıfından çıkarırdı. Direktör, R. Kennedy'nin CIA ile birlikte çevirdiği dolaplar, Castro'ya suikast plânları çerçevesinde Mafya baronu Giancana verilen rol, Başkan'ın Giancana'nın metresiyle cilveleştiği ve benzeri bazı konulardan haberdar olduğunu, bir biçimde J. Kennedy'ye hissettirmişti. Bunlar siyasal açıdan ölümcül günahlardı.

Direktör, siyahi din adamı King'in siyaseten bertaraf edilmesine yönelik istihbarat faaliyetlerini de ara vermeden sürdürüyordu. Bu iş için bir kaç tane de zenci ajan istihdam etmenin akıllıca olacağını düşündü, zaten bu konuda Adalet Bakanı da başının etini yiyip duruyordu (O ajanlardan biri Hoover'in teşkilâtını, korku ve terörle yönettiğini söyleyecekti).

Amerikan Komünist Partisinin birinci hedefi, o tarihte sayıları 19 milyonu bulan siyah nüfusu kendi yanına çekmekti. King, zenci toplumuna yönelik ikna edici ve kucaklayıcı söylemleriyle partinin bu amacına ulaşmasına büyük destek veriyordu. 1963 Mart'ında Washington'da düzenlediği mitinge 250.000 kişiyi toplamayı başarmıştı, Amerikan tarihinde görülmemiş bir sayıydı bu. Ortam dinlemelerinden edinilen bilgiler, King'in özel dairesindeki siyasi toplantıların sıklıkla seks partileriyle sonlandığına işaret ediyordu. King'in yatak odasına dinleme aygıtı yerleştirmenin mantığını kimse sorgulamadı ama meslek yaşamındaki kırkıncı yılına yaklaşan Hoover açısından bu bilgi, can düşmanına çamur atmak için iyi bir malzemeydi. Hele hele, o adam Nobel Barış ödülü için aday gösterilmişse.

Bir suikastçının kurşunu Başkan Yardımcısı L. B. Johnson'u iktidarın başına taşıyınca, Hoover iyi anlaştığı biriyle çalışma olanağına kavuşmuş oldu. Kennedy suikastiyle ilgili olarak FBI'ın soruşturması biraz baştan savma oldu. Olay bireyseldi, cinayeti işleyen kişi olan, Lee H. Oswald ise yakalanmıştı. Konu kapatıldı. Hoover, farklı komplo senaryolarının tartışılmasına destek vermedi. Bu suikastın, Kennedy yönetiminin Castro'yu öldürme plânlarına bir cevap olarak gerçekleştiği ve olayda komünist parmağı olduğu şüphelerinin doğrulanması 3. dünya savaşını tetikleyebilirdi.

Eski bir deniz piyadesi olan Oswald'ın dengesiz bir yapıya sahip olduğu, Rusya'ya iltica edip sonradan bir Marxist olarak geri döndüğü biliniyordu. FBI'ın gözü, böyle bir geçmişe sahip birinin üzerinden hiç ayrılmamalıydı. Onu boşlamak büyük bir hataydı ve Hoover bu yüzden bazı elemanlarına disiplin cezaları verdi. Bu cezaların, suikastteki ihmâlin, FBI tarafından kabulu anlamına çekilebileceği konusundaki uyarıları da dikkate almadı

30. "Yoksa Sen Bu Telefunu da mı Dinliyorsun?"

Başkan Johnson, başka hiçbir başkanda görülmedik biçimde Hoover'e bel bağlamıştı. Tatlı diliyle ona iltifatlar ediyor, kamuoyu önünde, hiç kimseye ona ettiği kadar itimat etmediğini söylüyor, onu "kardeşi" ilân ediyordu. Johnson Hoover'e verdiği desteği, mecburi emeklilik konularını düzenleyen federal yasaları askıya almaya kadar vardırdı. Yakında 70 yaşına girecek olan Direktör, yasalara göre zorunlu olarak emekli edilecekti ama Johnson yürürlüğe koyduğu bir başkanlık talimatıyla onun ölümüne kadar FBI'ın başında kalacağını duyurdu.

FBI'ı siyasi bir bir silâh olarak kullanmayı en iyi beceren başkan Johnson oldu. Bu silâh, Beyaz Sarayı siyaseten ele geçirme girişimlerinden rahatsız olunan Adalet Bakanı R. Kennedy'nin ayağının kaydırılmasından, rakip siyasi parti temsilcilerinin uygunsuz cinsel yaşamlarını ifşa

etmeye, keza insan hakları aktivisti King'i cinsel yaşantısıyla vurarak ailesi ve takipçileri nezdinde itibarsızlaştırmaya kadar birçok alanda kullanıldı.

Johnson Hoover'in, özellikle Missisippi eyaletinde faaliyet gösteren Ku Klux Klan terör örgütünü yok etmesini istiyordu. Eyalette Klan tarafından gerçekleştirilen ve insan hakları savunucularına karşı işlenmiş öldürme, dövme, bombalama, yakma gibi eylemleri içeren olayların sayısı, sadece 1964 yılı içinde, aylık ortalama olarak yirmibeşi buluyordu. Başkan bu çeteyle mücadele etmenin önemine işaret ederken Hoover'e, bu konuda komünistlere karşı göstermiş olduğu ısrarlı takipçiliği göstermesi direktifini vermişti.

Karayolları polisinin, bölge şeriflerinin hatta bazı yargıçların Klan'la işbirliği yaptıkları, en azından örgütün faaliyetlerinin pek üzerine gitmedikleri herkesce bilinen bir sırdı. Başkanın kararlılığı olmasa, Hoover'in de bu konuda fazla gayretli olmayacağı açıktı zira Direktöre göre komünistler ve insan hakları eylemcileri yasaları açıkça ihlâl eden fesat kimselerdi. Neticede, FBI içerisinde Beyaz Nefret adı altında özel bir istihbarat birimi kuruldu. Bu birimin görevi, profosyonel muhbirlerden ve çift taraflı çalışan ajanlardan oluşan kapsamlı bir ağ oluşturarak Klan'ın tüm kademelerine nüfuz etmek, idarecileri birbirlerine düşürmek, örgütü bölmek, sabote etmek ve içeriden sarsarak çökertmekti. Beyaz Nefret yedi yıl boyunca faaliyet gösterdi ve Klan'a büyük darbe vurdu. Sayısı binleri bulan ve komünistlere karşı uygulanan taktiklerle çalışan muhbirler sayesinde, bu acımasız cinayet şebekesinin birçok karanlık eylemi aydınlatıldı.

Bunlardan bir tanesi Başkan Johnson'u bile çok şaşırtmıştı. Olay, biri siyahi, iki tanınmış insan hakları eylemcisinin otoyolda araçlarıyla seyir halindeyken cinayete kurban gitmeleri olayıydı. Aktivistler, Klan üyelerinin aracından açılan yaylım ateşle öldürülmüşlerdi. Cinayetten bir iki saat sonra katiller belirlendi, ertesi gün de tutuklandı. Bu işin nasıl bu kadar çabuk halledildiğini soran Başkan'a Hoover'in cevabı kısa oldu: "Cinayet aracındakilerden biri muhbirimizdi!" Şaşkınlığını gizleyemeyen Johnson, "Senden korkulur" dedi, "Bana durmadan dırdır eden karımı azarlayacak olsam, beni de duyar tutuklarsın..."

Bu neşeli gevezelikten on gün sonra Johnson, Hoover'in yardımı olmadan asla başa çıkamayacağı bir krizle karşılaşacaktı.

31. "Bel Bağladığım Adam"

Başkan Kennedy'nin bir zamanlar demokrasi vitrini haline getirmeyi hayâl ettiği Dominik Cumhuriyeti 24 Nisan 1964 tarihinde adeta patladı. Sağ eğilimli bir cunta, ülkenin demokratik seçimlerle iş başına gelmiş ilk Başkanı J. Bosch'u bir darbeyle devirdi. Bosch yanlıları karşı saldırıya geçti. Hayâlperest bir liberal olan Bosch, San Juan'a (Porto Rico) kaçtı. Selefi ve geçmiş totaliter rejimin son kukla Başkanı J. Balaguer New York'ta yaşıyordu. Başkent Santo Domingo sokaklarında ise kan gövdeyi götürüyordu. Başkan Johnson, FBI tarafından öteden beri komünist damgası yemiş olan Bosch'un yerine birini monte etme konusunda kendisini adeta görevli hissediyordu.

Darbeye karşı direnişi San Juan'dan yöneten Bosch'un yandaşları ve yeni rejimin askerleri arasındaki çatışma başkent sokaklarında yoğunlaşırken Johnson, ülkedeki bine yakın Amerikalının tahliyesine nezaret için Dominik'e, deniz piyadelerinden oluşan küçük bir birlik gönderdi.

Komünistler Karayiplerde hareketliydi, Kremlin Vietkong'a hâmilik yapıyordu, Amerika'daki Marxsistler ve onların Moskova'daki efendileri, Birleşik Devletler topraklarında savaş karşıtı

eylemleri kışkırtıyordu ve bütün bunlar Hoover için küresel bir tehdit tablosu çiziyordu. Dominikte olup bitenler, dünyadaki gelişmelerin küçük çapta bir modeli gibiydi. Castro'nun Dominik'teki karışıklığa müdahele etme ihtimali ise, endişe edilen bir başka konuydu.

Başkan Johnson, Vietnam'a 49 bin asker sevkini öngören emrini vermezden bir hafta önce Dominik Cumhuriyetine kapsamlı bir müdahelede bulunmaya karar verdi. Özel kuvvetler, psikolojik savaş uzmanları ve hava unsurlarını da içeren 20 bini aşkın asker bölgeye gönderildi. Birliklere, resmi görevlerinin Amerikalıların hayatlarını kurtarmak olduğu ama gayri resmi olarak esas görevlerinin, Dominik'e komünizmin gelmesini önlemek olduğu söylendi.

Johnson, sokaktaki karışıklıkların yatıştırılıp ülkenin başına ABD'nin işine gelecek bir lider yerleştirilmesini Hoover'e verirken ona şöyle diyordu: "Oraya 30 bin asker gönderip onca uğraştıktan sonra, memleketi komünistlere bırakıp dönmek istemiyorum. Bu konuda bel bağladığım adam sensin". Hoover kendisine emanet edilen görevi hakkıyla yerine getirdi. Önce ülkenin başına getirilecek lider ve kadrolar, -aralarına herhangi bir solcunun karışmadığından emin olunduktan sonra- belirlendi. Liderin, eski kukla yönetimin başında olup şimdilerde kaçtığı New York'da yaşayan J. Balaguer olmasına karar verildi. Sonra ülkede, ABD tarafından istenen adayın seçilmesini sağlayacak tüm alt yapı çalışmaları yapıldı. Bilâhare, Balaguer ile Bosch arasında, halkın serbest iradesine (!) dayanan bir seçim yapılacağı ilân edildi. Amerikan parası, istihbaratı ve gücüyle düzenlenen seçimler beklendiği gibi Balaguer'in zaferiyle sonuçlandı (% 57'ye karşı, % 39).

Hoover, bakanı olsun, yargıç ve askerî komuta kadroları olsun, hepsini kendi elleriyle, tek tek seçtiği kişilerden oluşan bir hükümeti kurdurmayı başarmıştı. Gelecek 22 yıl boyunca Dominik Cumhuriyetini, FBI'ın adamı Joaquin Balaguer, baskı ve zorbalıkla yönetecekti.

32. Tamamen Yasadışı

1966 yılının bahar aylarına gelindiğinde, Başkan Johnson tarafından Vietnam'a gönderilen askerlerin sayısı neredeyse çeyrek milyonu bulmuştu. Durum binlerce Amerika'lı tarafından protesto edilmekteydi. Hoover'in raporuna göre, halkın esasen var olan memnuniyetsizliği, özellikle üniversite yerleşkelerinde daha da kışkırtılırsa, toplum ne yapacağını şaşırır, ve bölünür, bu da Amerikan yönetimini, iç huzuru sağlamak amacıyla Vietnam'daki birlikleri geri çekmeye zorlardı. Çin'lilerin ve Vietnam'lıların planı buydu. Günler ilerledikçe, bu öngörünün doğruluğu gözlendi. FBI'ın varsayımına göre komünistler tarafından kışkırtılan barış yanlılarının gösterileri, dalga dalga tüm ülkeyi sarmaya başlamıştı.

Öğrenci örgütlerinin, savaş karşıtı sivil toplum kuruluşlarının faaliyet mekânlarına gizlice girilerek dinleme aygıtları yerleştirilmesi, telefon dinlemeleri, mektup açmalar gibi tamamen yasa dışı taktiklerin uygulanması, Kongre ve Yüksek Mahkeme tarafından getirilen tahditler yüzünden giderek zorlaşıyordu. Bu ise, istihbarat sağlama anlamında FBI'ın elini kolunu bağlıyordu. Ne Hoover, ne de Johnson, kendi vatandaşları hakkında casusluk yaparken yakalanıp basına malzeme olmayı istemiyordu.

Görece kolay yoldan istihbarat edinme yolları tıkanınca teşkilât, Amerikan siyasi protesto gösterileriyle ilgili bilgi toplamak için o kadar zaman ve enerji harcamak zorunda kaldı ki, yabancı karşı casusluk işlerine vakit ayıramaz oldu. Nitekim, 1966 – 76 döneminde FBI, dişe dokanacak cinsten tek bir Sovyet casusunu dahi deşifre etme başarısını gösteremedi. İstihbarat işleri, daha zor bir yol olan, hakkında bilgi toplanmak istenen örgütün içine adam sızdırmalarla, muhbirlerle

yapılmaya başlandı. “Demokratik Toplum Öğrencileri” gibi örgütlerle, Martin Luther gibi kişilerin yurttaşlık hakları ve savaş karşıtı faaliyetleri bu yöntemle izlendi. Amaç bunların Sovyetler tarafından finanse edildiklerini açığa çıkartmak ve failleri, yasal açıdan geçerli delillere dayanarak adalete teslim etmekti ama bu iş bir türlü tam anlamıyla kanıtlanarak yargı aşamasına getirilemedi.

1967 yılının uzun sıcak yaz ayları boyunca ülkenin büyük şehirleri savaş alanına dönmüştü. Siyahi Amerikalılar, hem askerle, hem polisle çatışıyordu. Detroit, Newark gibi şehirlerde meydana gelen protesto gösterileri sırasında 88 kişi öldü, 1397 kişi yaralandı. Olaylar 665 milyon $'lık maddi hasara yol açtı.

Johnson, komünistlerin hükümeti ortadan kaldırmaya çalıştığını ve buna izin vermiyeceğini söylüyordu. Önlem olarak Hoover, siyahların yoğunlukta olduğu varoşlarda ve üniversitelerde faaliyet gösteren ajanların sayısını iki misline çıkardı, ordu istihbaratı ve CIA ile bilgi paylaşımına dayalı özel organizasyonlar kurdu. Amerikan vatandaşları, sanki yabancı ülke casuslarıymış gibi izlenmeye başlandı. Bunlar düpedüz, polis devleti uygulamalarıydı.

Johnson, bazı Amerikan politikacılarının da Sovyet amaçlarına hizmet ettiğinden şüpheleniyordu. Bu siyasetçiler arasında tanınmış Demokrat Senatör William Fullbright'da vardı. Sovyet diplomatlarıyla gizli toplantılar yaptığından şüpheleniliyordu. Başkan bu yüzden, yabancı elçiliklerin de gözlem altına alınmasını emretti. FBI, dost olsun, düşman olsun tüm elçilikler nezdindeki casusluk faaliyetlerini yoğunlaştırdı. Amerika'nın komünizme karşı giriştiği savaşta müttefiki olmasına karşın, bocalayıp duran Güney Vietnam elçiliği ise özel olarak izlemeye alındı.

Başkan yardımcısı iken, Kasım 1963'de J. F. Kennedy'nin suikaste kurban gitmesinden sonra Başkan olan, 1964 seçimlerinde ise büyük bir çoğunlukla yeniden seçilen Johnson, 1968 seçimlerinde aday olmayacağını açıkladı. Böylece Senatör Robert Kennedy, Demokratların en güçlü başkanlık adayı konumuna geldi ki, bu ne Johnson'un, ne de Hoover'in hoşuna gidiyordu. Kennedy, liberallerin ve siyah oyların favorisiydi.

Bu ortamda Martin Luther King, Memphis'de bir suikaste kurban gitti. Ülke kontrol edilemez bir öfke seline kapıldı. Öyle ki, protestolar sırasında çıkarılan yangınlar Beyaz Saray'a kadar yaklaştı.

King'in katili, FBI tarihindeki en kapsamlı insan avından kurtulup Kanada'ya kaçtı, oradan da Londra'ya uçtu. Londra'dan Belçika'ya geçmek üzereyken, Scotland Yard dedektifleri tarafından yakalanarak ABD'ne iade edildi.

Nisan 1968'de “Demokratik Toplum Öğrencileri” örgütü, Columbia Üniversitesini kuşatıp ele geçirdi. Altı gün sonra polis, yerleşkeyi bastı ve 700 öğrenci göz altına alındı. Molotof kokteyllerinin kullanıldığı protestolar tüm ülkeyi sarıyordu, yüzden fazla üniversite, şiddet olayları ile sarsılmaktaydı. Hoover olaylara sertlikle müdahele edilmesini istedi ama gerçekte FBI, bu eylemlerle nasıl baş edileceği konusunda çaresiz kalmıştı.

Amerikalıların, ülkeyi düze çıkaracağına inandığı R. Kennedy, 6 Mayıs'ta öldürüldü. Onun seçilmesi, Hoover'in de gücünün sona ermesi anlamına gelecekti. Şimdi, Cumhuriyetçi değerleri savunan R. Nixon'un başkanlığa seçilmesi ve FBI'ın yeniden uyanışa geçmesi umutları belirmişti.

Nixon ile, Johnson'un yardımcısı Hubert Humphrey arasındaki başkanlık yarışı çok çekişmeli geçti. Bu dönemde Vietnam'daki Amerikan askerlerinin sayısı yarım milyonu, haftalık ortalama kayıp sayısı ise yüzü geçmişti. Seçimden on gün önce Johnson bütün komutanları ve istihbarat yetkililerileriyle sabaha kadar süren bir toplantı yaptı. Toplantı sonucunda, Vietnam'ı bombalamayı

durduracağını ve barış pazarlıklarına başlayacağını açıklayacakken nedense, Güney Vietnam Başkanı Thieu ayak sürümeye başladı.

FBI, Johnson'un Vietnam'da ateşkes ilânını sabote edecek bir komplo sezinledi. Gelişmeler, Nixon'un seçim kampanyasıyla ilgili bir tezgâh görüntüsü veriyordu. Seçimden üç gün önce Johnson, Nixon hesabına çalışan bir kadının Güney Vietnam'lı diplomatlarla irtibatta olduğunu tesbit etti. Hoover'e kadının izlenmesi talimatını verdi. Johnson'a göre tezgâhın özü şuydu: Nixon, Güney Vietnam hükümeti ile gizli bir mutabakata varmıştı. Buna göre, Johnson ve Humphrey takımı bir süre oyalanacak, barış anlaşması onlarla değil, seçimlerden sonra Nixon ile yapılacaktı. Bunun karşılığında da Nixon, Vietnamlılara, kendileri için çok daha iyi şartlar içeren bir barış planı sunacaktı. Barış anlaşması Johnson / Humphrey ekibi ile imzalansaydı, bunun Humphrey'e oy anlamında büyük getiri sağlayacağı aşikârdı. Anlaşma imzalanmadı ve seçimleri çok ama çok küçük bir farkla Nixon kazandı.

Yeni başkan, öldüğü güne kadar bu kirli tezgâhın varlığını inkâr etti ama ABD başkanının FBI'ı, kendisini bir casus gibi izlettirmek için kullanmış olduğu izlenimini ömür boyu üzerinden atamadı.

Johnson, barış anlaşmasının Nixon tarafından torpillenmiş olduğu suçlamasını kamuoyuyla paylaşmayı aklına bile getirmedi, bu siyasi bir nükleer savaş olurdu. Bunun yerine, rakibiyle barışmayı seçti ve görevini ona devrederken Hoover hakkında kendisine şunları söyledi: "Edgar, zayıf karakterli insanlarla dolu şehrimizde bir güç abidesidir. O olmasaydı, baş komutanlık görevlerimi yerine getiremezdim, kıymetini bil, o senin de en büyük dayanağın olacaktır."

33. En Etkili Silâh

Nixon iktidara, dünya barışı konusunda büyük hülyalarla geldi. Vietnam'da bir çıkış yolu, Rusya ve Çin'le soğuk savaşın sona erdiği bir ortam, Amerika'nın kendi kendisiyle savaşan bir ülke olmaktan kurtulmasını düşlüyordu. Taze Başkan'a göre, yeni bir dünya savaşı riski azalmaktaydı ama açıktan açığa savaşmaksızın, ülkeleri kendi içlerinden çökertmeye dönük gizli yöntemlerle dünyayı ele geçirme çabaları katlanarak artmaktaydı. İstihbarat ve gizlilik vazgeçilmez unsurlardı ama sızıntısız bir gizliliğin sağlanması imkânının da çok düşük olduğunun bilincindeydi. Her ne kadar Johnson ona, tamamiyle güvenebileceği tek kişinin Hoover olduğunu söylemiş olsa da Nixon hiç kimseye tam anlamıyla güvenmezdi.

Hoover'in yeni başkana ilk tavsiyesi, telefon konuşmalarına çok dikkat etmesi gerektiği oldu. Ordu muhabere teşkilâtı, başkanlık makamından yapılan görüşmeleri, Beyaz Saraydaki tüm santrallerden geçen konuşmaları takip ediyordu. Yâni bir onbaşı bile, başkanın görüşmelerini dinleyebilirdi.

Hoover Nixon'a, Kongre denetimine takılmadan, başka kişi ve kuruluşların telefonlarının nasıl dinlenebileceği konusunda da bilgi aktardı. Yeni başkan öğrendiklerine dayanarak, FBI'ın telefon dinleme, böcek yerleştirme, mekânlara yasal izin olmadan gizlice girip araştırmalar yürütme gibi eski geleneklerini yeniden canlandırdı.

Nixon'un başkanlıktaki ilk günleri, korku salan şiddet hareketlerinin izlerini taşır; başkanlığı devralmak üzere Beyaz Saraya giderken konvoyunun uğradığı saldırı, radikallerin üniversite yerleşkelerindeki eylemleri, siyahi keskin nişancıların polisleri vurması, Kara Panter Partisinin*

* Sol eğilimli siyahi Amerikalılar tarafından kurulan ve şiddet eylemleri ile tanınan devrimci siyasi oluşum

faaliyetleri... Nixon, ulusal güvenliğe yönelik tehditlerin başında öğrenci eylemlerini görür, bunların en az, Sovyetler, Çinliler ve Vietkong kadar tehlikeli olduğunu düşünürdü. Başkanlık otoritesinin ve yasal düzene saygının yeniden tesisine ahdetmişti. Bu konudaki ilk girişimi, Yüksek Mahkemeyi yeniden yapılandırmak oldu. Sağ eğilimli yargıçlar iş başına getirildi, Adalet Bakanlığına aşırı muhafazakâr bir isim atandı, kulağına da Hoover'e fazla patronluk taslamaması fısıldandı, bunu Başkanlar bile yapamıyordu zaten...

Nixon Beyaz Saraydan dışarıya ve özellikle basına sızan bilgilerden çok rahatsızdı. Gün geçmiyordu ki, Ulusal Güvenlik Konseyinde konuşulan çok gizli bir gündem maddesi basına malzeme olmasın. Başkan bunu önlemenin tek çaresi olarak basın mensuplarının telefonlarının dinlenmesi olduğunu düşünüyordu. Böylece onlara bilgi veren siyasetçiler de ortaya çıkartılabilecekti.

9 Mayıs sabahı, New York Times'ın manşeti Kissinger'i müthiş sinirlendirdi. Habere göre Nixon, Vietkong'a ve Kuzey Vietnam mühimmat depolarına zarar vermek için tarafsız bir ülke olan Kamboçya'yı bombalamaktaydı. Nixon'a göre bu haberin yayınlanması binlerce Amerika'lının ölmesine neden olabilecek bir vatan hainliği idi. Bunun üzerine, telefon dinleme aparatları, sızıntı olabilecek her yere yerleştiridi. Demokrat Toplum Öğrencileri adlı yasal örgüt de bu dinlemelerden nasibini alıyordu. Örgüt kendini komünist olarak konumlandırmıştı ama taktikleri İtalyan anarşistlerininkilere benziyordu. Muhtelif faksiyonlara bölünmüşlerdi, grup liderleri LSD'nin etkisi altında birbirleriyle çatışıyordu da, sevişiyordu da. Dinlemeye takılan ve yönetimi hedef alan mesajlardan biri şöyleydi: "Savaşı sona erdirmezseniz, kongre üyelerinizi ve senatörlerinizi öldüreceğiz. Yetmezse Başkanınızı öldüreceğiz!".

Adamlar Pentagon dahil diledikleri her yere girebiliyor, bombalarını patlatabiliyorlardı. FBI ne yapacağını bilemez hâldeydi. Potansiyel suçlu oldukları varsayımıyla insanların özel yaşamlarına zaten aşırı biçimde giriliyordu, bunun daha da arttırılması, FBI ajanlarının hukuk önünde, şahsen okkanın altına gitmelerine yol açabilirdi.

Bu kargaşada Hoover 75. yaşına girmiş, aklî melekeleri zayıflamaya başlamıştı. Profosyonel yaşamı boyunca tahammül edemediği tek şey bir başkasının kendi yerine geçmesi olasılığıydı. Bu yüzden de kimseyi bu göreve hazırlamamıştı.

34. Tapınağı Yıkmak

Amerikan istihbaratının tartışmasız en büyük şahsiyetinin elli yılı aşkın hükümranlığı gerek kendi teşkilâtının içinden ve gerekse Beyaz Saraydan edindiği karşıtları tarafından sorgulanmaya, sarsılmaya başlandı. Hoover'in gücünün kaynağı gizli bilgilere sahip oluşuydu ve bu özelliğini kaybetmeye başlamıştı. Başkan ve Adalet Bakanının gündemine, Hoover'in yerine kimin atanacağı konusu yerleşti.

Hoover, kendisine sadık olduğunu düşündüğü Bill Sullivan'ı 1970 Haziranında birinci yardımcılığına terfi ettirdi. Sullivan, FBI'ın tüm rutin işlerini yürüten, gizli bilgilere ve siyasi savaş entrikalarına hakim, güçlü, biraz da deli dolu bir adamdı. Gözü öteden beri Hoover'in koltuğundaydı ve bu terfi onun çok işine yarayabilirdi.

Nixon ısrarla FBI'ın, radikal sol ile siyahi militanların, uluslararası komünizm ile ilişkisini kanıtlarıyla gün yüzüne çıkartmasını istiyor, bu konuda yapılan çalışmaları yeterli bulmuyordu. Sullivan, öğrenci hareketleriyle Sovyetler arasındaki ilişkinin bir türlü ispat edilememesinin sorumluluğunu Hoover'e yüklüyordu. Nixon'un kulağına üflenen bu suçlamanın temelinde,

Hoover'in CIA olsun, ordu istihbarat birimleri olsun hiç kimseyle işbirliğine yanaşmaması yatıyordu. İstihbarat edinmek maksadıyla yapılan insan haklarına aykırı uygulamalara getirilen yasal kısıtlamalara fazlaca kulak asması da cabasıydı. Başkanın gizli istihbarata olan dinmek bilmez açlığını tatmin etmek amacıyla Sullivan'ın geliştirdiği yeni eylem planı, yasaları fazla takmayan, oldukça gözü kara öneriler içeriyordu. Bu yaklaşım onun Beyaz Saraydaki yıldızını parlatmaya, Hoover'inkini silikleştirmeye başladı.

Nixon hem içte, hem dışta neredyse savaş durumundaydı. Kamboçya'nın işgali, Vietnam savaşını tırmandırmıştı. Üniversitelerde çıkan çatışmalarda, polis dört öğrenciyi öldürmüş, askere alma şubeleri, bankalar, isyancılar tarafından bombalanır olmuştu. İhtilâlci terörizm, Amerikan iç güvenliğinin en büyük tehdidi hâline gelmişti. Bunu sona erdirecek tek şey iyi istihbarattı, Amerika'nın tüm istihbarat kaynakları (FBI, CIA, Ordu İstihbaratı v.s) tek bir vücut gibi koordineli çalışmalıydı ama yönetim Hoover'i bu işbirliğinin önünde engel olarak görüyordu.

İstihdam edilecek 18-19 yaşlarındaki ajanlar vasıtasıyla üniversitelere sızıp casusluk yapmak da dahil olmak üzere yapılacak her türlü yasa dışı uygulamanın önüne Hoover çıkıyor ve vaktiyle bu işlerin ağa babasını yapmış olmasına rağmen artık sorumluluğu taşımak istemediğini söylüyordu. Oysa Nixon'un mantığına göre, bir işin yapılmasını Başkan emrederse, o iş yasaldı.

Hoover'in ayağını kaydırmaya dönük entrikalar yoğunlaştı. Başkan ise onun onurlu bir biçimde "Atrık yaşlandım" deyip istifa etmesini tercih ediyordu. O günlerde kendilerine, "FBI'ı Araştıran Vatandaş Girişimi" adını veren bir örgüt, bir gece yarısı Pennsylvania'daki FBI bürosuna girip içeriden çok önemli ve gizli bazı belgeler yürüttü. Aslan kafesine girmek gibi birşeydi bu. Olay teşkilâtın ve Hoover'in itibarını fena halde sarstı. Kısa bir süre sonra da Vietnam savaşının gizli tarihini içeren belgeler Pentagon'dan çalındı ve The New York Times'da yayınlanmaya başladı. Failin, Savunma Bakanlığında çalışan sivil analist D. Ellsberg olduğu sanılıyordu. Bu iddiayi temellendirecek bazı belgelerin, Brookings Enstitüsünün dosyaları arasında bulunabileceği bilgisi üzerine Nixon ne pahasına olursa olsun mekâna girilip dosyaların çalınmasını istedi.

Nixon o denli siyasi istihbarat açlığı çekiyordu ki, kendi hırsızlarından ve dinleme cihazı montajcılarından oluşan bir ekip kurmuştu. Bu ekibe "Tesisatçılar" adı verilmişti, görevleri sızıntı yapan delikleri bulup onları tıkamaktı. Bir çok işi yüzlerine gözlerine bulaştırdılar. Son işleri de Watergate'deki Demokrat Parti Genel Merkezine tesisat (!) döşerken suç üstü yakalanmaları oldu.

Ellsberg olayı, Hoover için sonun başlangıcı oldu. Ellsberg, Hoover tarafından kurulan bir yardım vakfına büyük bağışlarda bulunan ve bir FBI dostu olan Marx adlı bir şahsın damadıydı. Teşkilât yöneticilerinden biri Marx'ı sorgulamak istedi ama Hoover izin vermedi. Marx buna rağmen sorgulandı. Hoover de, emrine karşı geldiği için sorgulama yapan görevliyi işten attı. Öfkeden kuduran ikinci adam Sullivan, suçluyu koruduğu gerekçesiyle teşkilât içinde Hoover aleyhine âdeta bir isyan başlattı. Hoover bunun bir disiplin sorunu olduğunu savunarak kararından dönmedi. Teşkilât çatırdıyordu. Nixon buna göz yumamazdı. Uygun bir dille Hoover'i yaşını gerekçe göstererek istifaya davet etti. Direktör, Başkanının ikinci kez seçilmesini görmek istediğini, bu mutluluğu da görevi başındayken yaşamak istediğini söyledi, seçimlerden sonra istifa edeceğini vaad etti. Nixon gevşemişti.

Bu arada Yüksek Mahkeme de, gazetenin Pentagon belgelerini yayınlamasında herhangi bir yasa dışılık olmadığına karar verdi. Nixon çileden çıktı. Ülkenin, sol ideolijinin çok kapsamlı bir

kampanyasına maruz olduğunu düşünüyordu. Hayatta kalma mücadelesinden yılarak yıkılan Roma ve Yunan medeniyetlerini örnek göstererek ABD'nin de o yola girdiğini söylüyordu.

Hoover ile Nixon arasında istifa konusunun konuşulduğu günden on gün sonra Hoover Sullivan'ın işine son verdi. Gerekçesi adamın aklını yitirmiş olduğuydu. Buna Sullivan'ın bazı astları da katıldı. Belki de FBI'a başkan olma takıntısı onda psikolojik bir çöküntü yaratmıştı. FBI'ın zirvesi için verilen savaş şiddetlendi. Hoover'in, kendi rızası olmaksızın gitmeye zorlanması, Başkanı da içine alan tehlikeli sonuçlar doğurabilirdi. Direktörün elindeki muazzam arşivden, biraz da şantaj korkusuyla çekinen Nixon, "Adamın hem kendisini, hem beni, hem de hükümeti enkazın altında bırakacak şekilde FBI tapınağını yıkıp gitmesini engellemeliyiz" diyordu yardımcılarına.

BÖLÜM IV
TERÖRE KARŞI SAVAŞ

35. Komplocular

2 Mayıs 1972 sabahı, şafak sökmeden J. Edgar Hoover uykusundayken öldü. Cenazesinde, Nixon'un yardımcısına şu sözleri söylediği duyuldu: "Oh be! Tam zamanında öldü, görevinden uzaklaştırmak zorunda kalsaydık azabından ölürdü..." Adalet Bakanı vekili, FBI başkanlığına vekâleten L. Patrick Gray'i atadı. Gray hayatında bir denizaltı mürettebatından daha geniş bir organizasyona komuta etmemiş emekli bir deniz subayıydı. Atamanın ardından Nixon kendisine, hiç kimsenin arkadaşlığına güvenmemesini öğütledi, acımasız bir komplocu olması gerekiyordu. Uysal bir yapıya sahip Gray'in ölümünden sonra yayınlanan hatıratında şu satırlar dikkati çeker: "Hoover'in mirasını tarihe gömüp FBI'ı yeniden şekillendirme iddiasında olan bir haddini bilmez gibi tanımlanmak istemiyordum... Büro hakkında bildiklerim pek azdı ama göründüğü kadarıyla burası herkesin birbirini aldattığı, yalan dolan dolu bir yer!"

FBI'ın karanlık günleri böyle başladı. Teşkilâtın iki numarası Mark Felt ve istihbarat şefinden oluşan üçlünün yönetim tarzı, Hoover'in kurmuş olduğu görkemli yapıyı neredeyse yıkacaktı.

Haziran ayında bir hafta sonu, polis Demokrat Parti Ulusal Komitesinin Watergate binasındaki merkezinin içinde beş kişiyi yakalayınca Washington'da kıyamet koptu. Yakalananların arasında, "Başkanı Yeniden Seçtirme Komitesi"nde (Comittee to Re-elect the President – CREEP) görevli eski FBI ve CIA ajanları da vardı. Adamların üzerinde maymuncuk türünden alet edavat ile gelişmiş elektronik dinleme cihazları bulundu. Haklarında, yasa dışı ortam dinleme mevzuatı gereğince derhal soruşturma başlatıldı ama Beyaz Saray FBI'a soruşturmayı durdurma talimatı verdi. Soruşturmanın başındaki FBI görevlisi, emri ileten Beyaz Saray kurmaylarına başkanlık emrini dinlemeyeceğini ve yasaları uygulayacağını söyledi, söz konusu olan teşkilâtın itibarıydı, Beyaz Saray isterse sorgulamalrada bir temsilcisini bulundurabilirdi.

Nixon, olayın ört bas edilmesi konusunda Gray'in teşkilâtına söz geçiremiyeceğinden endişe ediyordu, devreye CIA'i soktu. Sözüm ona bu bir ulusal güvenlik ve gizlilik meselesiydi ve CIA'nın yetki alanına giriyordu.

Aynı yaz, FBI bir başka krizi kucağında buldu. Olay, tabanı, genel olarak seks, uyuşturucu ve rock 'n' roll'a dayanan bir anarşist grupla ilgiliydi. Grubun, en çok arananlar istesindeki bir üyesi,

CIA'nın eleman istihdam bürosunu bombalamakla suçlanmaktaydı. Mahkeme, delillerin yasa dışı dinlemelere dayandığı gerekçesiyle davayı düşürdü. Temyiz Mahkemesi de, Başkanın dahi Temel Haklar Yasasına uyması gerektiğini belirterek kararı onadı. Hükümet, Sovyet casusları benzeri yabancı ajan ve kurumları dinlettirebilirdi ama, yasal izin olmadan Amerikan vatandaşlarını, asla!

FBI'ın bir kez daha eli kolu bağlanmıştı. Onlar da, mekânlara, yasa dışı olarak gizlice girip arama yapma yöntemlerine geri dönüş yaptılar. İlk işleri de, Filistin kökenli Amerikalı grupları hedef almak oldu. 1972 yılı Münih Olimpiyatlarında İsrail'li sporcuların Filistin gerillalarınca öldürülme olaylarının bir benzerini Amerika'da yaşamak istemiyorlardı. Nixon korku içindeydi. Yasa dışı aramalar sürdü gitti. Hedefteki kaçakların hiçbiri yakalanamadı ama aramalar, ileride üst düzey FBI yöneticilerinin kanunlarla başını derde sokacaktı.

Watergate soruşturması bir yere kadar ilerledikten sonra duvara çarpıp durmuştu. FBI'ın ikinci adamı M. Felt ise, adaletin tecellisi önündeki engelleri kaldırmaya kararlıydı. Bu kararlılığın altında Nixon yönetimine duyduğu kızgınlığın da payı vardı. Kızgındı çünkü, Hoover'in ölümünden sora kendisinin FBI başkanlığına getirilmesi gerektiğine inanıyordu. Onun yerine, siyasi maşa olmaktan öte bir meziyeti olmayan Gray başkan yapılmıştı. Felt ve taraftarları skandalla ilgili bilgileri basına sızdırmaya başladı (Felt, bu bilgileri basına sızdıran ve "Derin Gırtlak" olarak tanınan kişinin kendisi olduğunu, 33 yıl sonra açıklayacak ve meşhur olacaktı). Bu olay Nixon döneminde sonun başlangıcı oldu.

FBI ve Başkan artık savaş hâlindeydi. Gray'a, Felt'i işten atması söylendi. Direktör bu güçlü adamı işten uzaklaştırmayı beceremedi üstelik ciddi bir ameliyat nedeniyle kendisi işten uzaklaşmak ve yönetimi fiilen Felt'e devretmek zorunda kaldı.

Gray iyileşip iş başı yaptıktan sonra Beyaz Saray'a davet edildi. Yasalara göre, vekâleten yürüttüğü göreve asaleten atanabilmesi için, Başkan'ın senatoya önerge vermesi gerekiyordu. Nixon bunu yapmadan önce Gray'i sigaya çekti; Senato onay sürecindeki oturumlar sırasında kendisine Başkanın gizli istihbarat operasyonlarına dahli konusunda sorular soracaktı, ülkenin güvenliği adına, Başkanı ve hükümeti korumak için, bir İncil yığını üzerine el basıp yalan yere yemin edebilmeliydi. Savaşta Almanların yaptığı gibi, devriye gezen tek bir Alman askerini öldüren keskin nişancıyı ortaya çıkarabilmek için gerekirse mahallenin tüm insanlarını kurşuna dizebilmeliydi, bilgi sızdıranlara, sadık olmayanlara karşı işte böyle mücadele etmeliydi. Gray'den "Anlaşıldı efendim, sorun çıkmayacak" cevabını aldı. "Tamam o zaman" dedi Nixon, "Senato onaylayınca, seninle Hoover'le çalıştığımız gibi çalışabileceğiz demektir".

36. "Bu Şartlar Altında Büro Hayatta Kalamaz"

3 Mart 1973'de genç bir Irak'lı, kiralık Plymouth Fury'sini park edip Kennedy Havaalanı yakınlarındaki Skyway oteline giriş yaptı. İki ay önce New York'a ilk geldiğinde, İsrail istihbaratından alınan, FKÖ ajanı olabileceği yolundaki bir bilgiye dayanılarak sorgulanmış ve ülkeye pilot eğitimi almak için geldiğini söyleyince salınmıştı. Dosyası bir kenara kaldırıldı ve unutuldu.

Iraklının iki iş ortağı da arabalarını, ertesi gün şehre gelecek olan İsrail Başbakanı Golda Meir'in kalacağı otelin yakınlarındaki bir İsrail bankasının cıvarına park etmişlerdi. 5 Mart günü, Ulusal Güvenlik Ajansı (National Security Agency – NSA) görevlileri, BM'deki Irak misyonundan Bağdat'a, oradan da FKÖ'ye gönderilen bir mesajı deşifre etti. Mesaj canice bir plânı içeriyordu. Aynı saatlerde, Iraklıların banka yakınlarındaki araçları, yasak yere park edilmiş oldukları için

otoparka çekildi. Arabaları teslim almaya gelen kiralık oto şirketi yetkilisi, bagajdaki plastik bidonlardan şüphelenip polise haber verdi. Eğer patlasaydı, yüzlerce kişiyi hayatından edecek veya sakat bırakacak bombalar böylece ortaya çıkmış oldu. Bu arada NSA, ele geçirdiği mesaj konusunda FBI'ı bilgilendirmiş, onlar da Kennedy Havaalanındaki El Al bürosu yakınlarında park edilmiş Fury'deki bombayı bulmuşlardı. Bu bombanın patlaması halinde ise 40 metrelik bir ateş topu oluşacak, El Al bürosuyla yakındaki uçaklar tahrip olacaktı. Her üç arabada ele geçen bombalar, fünyelerinin bağlanış tarzlarına kadar birbirinin aynısıydı. Fury'deki parmak izleri sayesinde bomba yapımcısının kimliği tam 18 yıl sonra belirlenecekti.

FBI kısa süre içinde, her üç arabanın da, iki ay önce sorgulanan Irak'lı tarafından kiralanmış olduğunu ortaya çıkardı. Skyway otelindeki odasında bomba yapım malzemeleri ile, Beyrut'dan gönderilen banka havalesinin dekontu bulundu. Araç kiralama formu ile pilot okulu kayıt formu üzerindeki yazıların aynı elden çıkmış olduğu saptandı.

Altı yıl sonra, aynı adam, Almanya Fransa sınırında durduruldu. Bagajda bomba, sahte pasaportlar ve 12.500 $ nakit para bulundu. Şüpheliyi konuşturmak mümkün olmadı. Almanya'da yedi ay tutuklu kaldıktan sonra Suriye'ye sınır dışı edildi. Alman polisi, konuyu FBI'ya duyurmayı düşünemedi.

Kuveyt'in Saddam tarafından işgali sebebiyle, ABD'nin Irak'la savaşa girmek üzere olduğu günlerde, yine İsrail'den gelen ve 18 yıl önce New York'daki araçlarda bulunan bombanın yapımcısının El- Jessem adlı bir kişi olabileceğine ilişkin bilgi üzerine, FBI uluslararası uyarı verdi. Uyarı işe yaradı. Roma üzerinden Tunus'a gitmek üzere olan El-Jessem İtalyan polisi tarafından göz altına alındı. Tozlu raflardan indirilerek İtalya'ya gönderilen el yazısı örnekleri, tutuklununkiyle uyuşunca, uzun bir bürokrasi sürecinden sonra El-Jessem FBI'ya teslim edildi. Şüpheli kısa bir yargılama süreci sonrasında suçlu bulunarak 30 yıl hapse mahkûm edildi. Böylece FBI'ın asla unutmadığı ve her an, dünyanın herhangi bir yerinde suçluları yakalayabileceğine dair teröristlere güçlü bir mesaj verilmiş oldu.

FBI'ın uluslararası terörizmle ilk deneyimlerini yaşadığı bu günlerde, içeride de Amerikan hükümetini temellerinden sarsacak bir güç çekişmesi başlamıştı. Taraflardan biri ABD Başkanı, diğeri FBI idi.

Vekil Direktör Gray, asaleten atanmasına yönelik senato sürecindeyken, komisyon üyelerine, eğer isterlerse Watergate olayının hazırlık soruşturmalarına ilişkin dosyaları kendilerine verebileceğini söylemiş ve Nixon dehşet içinde kalmıştı. Kendisine çizilen çizginin dışına çıkmayacağını vaad eden adam bu değil miydi? Çıldırmış olmalıydı, böyle adamlarla FBI'ın hayatta kalması mümkün olamazdı. Nixon, Watergate olayında adaleti engellemeye dönük bütün tertiplerinin açığa çıkacağı korkusuyla Gray'in asaleten atanmasını sabote etme girişimlerine başladı. FBI'ın Johnson ve Kennedy dönemlerindeki siyasi suistimallerini ve bir yığın yasa dışı uygulamalarını senato komisyonuna sızdırmaya karar verdi. Tabii Gray bu konularda senatörlere doyurucu cevaplar veremeyecek, itibarı zedelenecek ve atanması onaylanmayacaktı. Bu arada, Gray'in, vaktiyle kendisine teslim edilmiş olan ve içinde bir kısım Watergate delillerini ihtiva eden dosyayı imha etmiş olduğu senatörlerin kulağına üflendi. İleride başına neler gelebileceğini akıl edemeden yaptığı bu eylemin utancıyla intihar etmeyi bile düşünen Gray, 361 gün süren vekilliğin ardından istifa etmek zorunda kaldı. Yıllarca cezai soruşturmalarla boğuşacaktı.

Sıranın nihayet kendisine geldiğini düşünen M. Felt, bir kez daha düş kırıklığına uğradı. Nixon, adayın kendi de dahil olmak üzere, herkesi şaşırtacak bir kararla, o aralar yeni kurulmuş olan

Çevre Koruma Ajansının başındaki W. D. Ruckelshaus'u FBI başkanlığına aday gösterdi. Ruckelshaus, Hoover'in yerini doldurabilecek yetenekte bir isim bulununcaya kadar olmak şartıyla kısa bir süreliğine görevi kabul etti. Böylece Felt'in de yazgısı belirlenmiş oldu.

Geçici direktör, Nixon'un emriyle Felt'in işine son verdi. Başkan, Watergate olayını basına sızdıran kişinin Felt olduğundan emindi. O da bu şüpheyi haklı çıkaracak şekilde "Derin Gırtlak" kıyafetini bir kez daha kuşanarak The Washington Post gazetesine daha kapsamlı açıklamalarda bulundu, Watergate komplosunu bizzat Başkan'ın tertiplediğini söyledi. Hükümetin kontrolünü ele geçirme amacına dönük güç çekişmesi sırasında, çok acımasız kapışmalar yaşandı. FBI müfettişleri, adaletin tecellisini önlemeye çalışanlarla savaşıyordu. Ve müfettişler, yasaları da arkalarına alarak, devlet mekanizmasında, en radikal solcuların vermeyi hayal bile edemiyecekleri tahribata yol açıyorlardı. ABD Başkanını al aşağı etmek üzereydiler.

Nixon, üçüncü ve son kez FBI direktörlüğüne bir aday gösterdi. Bu isim, yirmi küsür yıl Hoover'e hizmet etmiş, sonrasında Kansas City emniyet müdürlüğünde başarılı bir sınav vermiş olan C. M. Kelly idi. Senato bu ismi, fazla vakit kaybetmeden ve oybirliği ile onayladı.

Nixon o günlerde sorgulamalar nedeniyle berbat durumdaydı. Savcı A. Cox, Watergate konusuyla ilgili başkanlık dosyalarının ve ses kayıtlarının ibrazını talep etti. Nixon bunları vermeyi reddettiği gibi Cox'un da işine son verdi. Cox'un ardından, Adalet Bakanı ve yardımcısı da Nixon salvosunun kurbanı oldular. Olay Cumartesi Gecesi Katlamı diye bilinir.

Bu arada Kelley, kendisine Ruckelshaus tarafından görev değişikliği sırasında sunulan ve FBI'da öncelikle çözülmesi gereken problemleri sıralayan listeyi inceliyordu. Listenin başında, FBI'ın gizli istihbarat edinimi sırasında bulaştığı yasal ve ahlâki açıdan sorunlu işler konusu vardı. Kelley bu tip işlere âşina değildi. Meselenin hassas olduğunun farkındaydı ama gizlice özel mekânlara girmeler, yasa dışı ortam dinlemeleri, şantaj, adam kaçırma gibi işlere de bir son vermek gerekiyordu. Aralık 1973'de tüm teşkilâtına bir tamim gönderek, vatandaşın Anayasal haklarına tecavüz mahiyetindeki bütün uygulamaların derhal sona erdirilmesi emrini verdi.

Hoover tarafından inşa edilen ulusal güvenlik yapısı çatırdamaya başlamıştı. Binlerce dosya silindi, yerel istihbarat soruşturmalarının yüzde 94'ü durduruldu, radikallerin peşine salınmış 645 ajan, sıradan suçların takibi işlerine kaydırıldı. Amerika içinde terörist avlayan FBI ajanlar, bir anda kendilerini karanlık bir yasal boşlukta ışık arar halde buldular.

37. İskambil Kuleler

FBI'ın, federal mahkemeye karşı, COINTELPRO adlı kontrentelejans (karşı casusluk) biriminin sırlarını kamudan saklı tutma savaşı vermekte olduğu bir sırada, gizli bir dosyanın, teşkilâta diş bileyen eski bir düşmanın eline geçmesiyle, sırlar birer birer açığa çıkmaya başladı. Kağıttan kule yıkılmaya başladı.

Düşman, üyelerinin sayısı bini bile geçmeyen, lideri başkanlık seçimlerinde % 1'in, onda biri kadar bile oy alamayan Sosyalist İşçi Partisi idi. Bilgi edinme yasaları çerçevesinde öğrenilmişti ki, Parti yıllardır FBI tarafından yasadışı yollarla izlenmektedir. Parti, ifade ve siyasi toplantılar yapma özgürlüğüne saldırıda bulunulduğu gerekçesiyle Amerikan devletine dava açar. İşin, Beyaz Saray'daki gizli telefon dinleme kayıtlarına varabileceğinden endişe eden Nixon davayı ciddiye alır. Teşkilâtın gizli kasalarında aksini ispatlayabilecek bir yığın delil bulunmasına rağmen FBI, yasa dışı herhangi bir şey yapılmadığını beyan ederek, hem federal mahkeme yargıcına, hem bağlı olduğu Adalet Bakanlığına yalan söyler. Mahkeme de verilen savunmanın inandırıcılıktan

uzak ve aldatmaya yönelik olduğuna karar verir. FBI, sırların açıklanması yönündeki kamuoyu baskısına dayanamamaktadır. Mahkemeler ve Kongre nezdinde, sırların açıklanmasını talep eden başvuruların sayısı katlanmaya başlar.

Dosya gizleme çabaları FBI'ın kendi içinde de vardı. New York ve Washington'daki ajanlar, COINTELPRO kapsamındaki dosyalardan özellikle bir tanesini FBI Direktörü ve Adalet Bakanından gizleme çabasındaydılar. Bu dosya Puerto Rico'nun ABD'den koparak bağımsız olmasını isteyen bir örgütle ilgiliydi. Örgüt vaktiyle Başkan Truman'a başarısız bir suikast girişiminde bulunmuş, 1954 yılında Meclis binasında beş kongre üyesini ateşli silâhlarla yaralamıştı. Şimdi ise, tam yirmi yıl aradan sonra, New York sokaklarında yeniden bombalar patlatmaya başlamışlardı. Büyük mal ve can kayıpları meydana getiren bombalamalarını, Truman'a suikast teşebbüsü sırasında öldürülen arkadaşlarının intikamını almak için yaptıklarını açıklıyorlardı ama hiçbiri yakalanamıyordu. Ölenlerin arasında, gerek FBI, gerekse polis teşkilâtından görevliler vardı.

B. Dyson adlı bir ajan, terörizme karşı, gizli bir görev gücü kurdu. Bu gücün mensupları, gözlerden uzak yerlerde kendi aralarında toplanıyor, kararlar alıyor, uygun gördükleri yöntemlerle Puerto Rico'lu örgüte karşı mücadele ediyorlardı. Genel Merkez'in ne böyle bir birimden haberi vardı, ne de mücadelelerinden. Faaliyetlerinin açığa çıkmasını önleme çabaları bundandı.

1974 yılında Nixon'un ardından Başkanlığa seçilen Gerald Ford da, FBI'ın sırlarının açığa çıkmasını istemiyordu Bunun, Roosevelt'ten bu yana tüm liderlerin itibarlarını zedeliyeceğinden endişe ediyordu. Nerdeyse 70 yıldır kendisini dış dünyanın gözlerinden gizlemeyi becerebilmiş olan FBI'ın kutsal dokunulmazlığı, yasaların ve kamunun baskısıyla artık kalkmaktaydı.

Teşkilâtın, Edgar Hoover'in adı verilen yeni binasına taşınması vesilesiyle verilen davette senatörlere tanıtım yapılırken ilginç bir olay yaşandı. Vietnam savaşı aleyhtarı, pasifist bir cizvit din adamı olan Senatör Drinan, görevlilere kendisi hakkında tutulmuş bir dosya olup olmadığını sordu. Tutulmuştu! Kendi hakkında tutulan dosyayı gören ilk kişi Drinan oluyordu. Dosyanın içinde, bir rahibe tarafından Hoover'e gönderilen ve Drinan'ın komünistler tarafından Katolik Klisesine yerleştirilmiş bir ajan olduğunu iddia eden bir ihbar mektubu bulunuyordu. Drinan kıyametleri kopardı. Senato FBI hakkında kamuya açık ilk oturumunu, 1975 Kasım'ında böyle bir ortamda yaptı

Oturumlar sırasında Direktör Kelley, FBI'ın savunulması mümkün olmayan bazı operasyonlara karışmış olduğunu kabul ederek bunların yinelenmeyeceğini taahüt etti ama özür dilemek için vakit çok geçti.

Adalet Bakanı, tüm FBI mensuplarına gizli bir emir gönderdi. Herkes, on yıl geriye dönerek, gerçekleştirilen yasadışı operasyonlarla ilgili olarak ne biliyorsa yazılı olarak bildirecekti. Emre verilen cevaplar birbirine yakın çıktı; kimse yasadışılıklarla ilgili birşey bilmiyordu! Ama Adalet Bakanlığı, Temel Haklar Müdürlüğü, tüm cevapları ciddi bir inceleme altına aldı ve örtülmeye çalışılan bazı gerçekler ortaya çıkarıldı. 53 ajan hakkında, ulusal güvenlik adına işledikleri suçlarla ilgili olarak soruşturma başlatıldı.

38. Sürekli Tehdit Altındaki Devlet

FBI şimdi benzersiz çetrefillikte bir sorunla karşı karşıyaydı; kendi kendini araştıracaktı! Gerek basına, gerek kamuoyuna ve Başkan'a, FBI'ın nerdeyse 10 yıldır arama izni olmaksızın, gizlice evlere girmek türünden işleri yapmadığı konusunda defalarca teminat vermiş olan Kelley, emir komuta zincirindeki uzmanları tarafından, "kasten ve bilinçli olarak" aldatıldığını söyledi (Ağustos 1976). Aslında Kelley, bunun böyle olacağını tahmin etmeliydi zira kendisi de ajanlık günlerinden, teşkilât başkanı Hoover'e, sadece duymak istediği şeylerin rapor edildiğini, olumsuzlukların yansıtılmadığını biliyordu.

Aldatıltığına ilişkin kamuya yaptığı açıklamadan sonra iki önemli tedbir aldı. Bunlardan biri, Adalet Bakanlığı savcıları gözetiminde çalışacak kurum içi bir birim oluşturmaktı. FBI müfettişleri bu çerçevede kendi meslekdaşlarına yönelik onlarca soruşturma açtı. Diğeri, İstihbarat Bölümünün atar damarını tıkayan bir kısıtlamaydı. Teşkilât bundan böyle, yabancı gizli servislerin faaliyetleri ile ilgili olanlar hariç, ulusal güvenlik konularındaki tüm çalışmalarında, sıradan suçluları araştırırken kullandığı yöntemler dışında bir yöntem uygulamayacaktı. Yıkıcı faaliyetlere bulaştığından şüphelenilen Amerikalılar hakkında gizli istihbarat toplamaya son verilecekti.

Dindar bir Yahudi olan Adalet Bakanı E. Levi, politikacıların gücünden ziyade hukukun üstünlüğüne saygı duyan, gizli polislik kurumunun, özgür toplum için tam anlamıyla bir baş belâsı olduğuna inanan bir şahıstı. Ona göre devlet, hukukun üstünlüğünü sağlamak gerekçesiyle, hukukun dışına çıkmamalıydı!

Nixon yönetiminin son günlerinde işten atılan FBI Direktör Yardımcısı M. Felt, Watergate davasıyla ilgili olarak hesap veriyordu. Hakkındaki suçlama, FBI'ın gizli dosyalarını çalarak bunları, The New York Times gazetesine sızdırmaktı. On yıl hapis cezasıyla karşı karşıyaydı. Kelley, bu eski ve sadık dostunun mahkûmiyetini ve FBI'ın itibarının zedelenmesini istemiyordu, bu yüzden soruşturmanın sonlandırılması için ne mümkünse yaptı. Ama Felt'i daha kötü günler bekliyordu. İlerleyen zaman içinde, karısı intihar edecek, kendisi de bu kez paçayı sıyıramayacağı ikinci bir adlî soruşturmanın konusu olacaktı.

Ağustos 1976'da FBI kendi genel merkezini bastı. Aramalar sırasında, Hoover'in "kaydı tutulmayacak" diye şerh düştüğü karanlık işleri içeren dosyalar bulundu. M. Felt ve yardımcısı ifade vermek için bir kez deha Federal Büyük Jüri önüne çağrıldılar. İkili, tehlikeli bir savunma stratejisi uygulamaya karar verdi. Yasadışı ev baskınlarını kendilerinin onayladığını ama emri, o dönem FBI Direktörlüğüne vekâlet eden P. Gray'den aldıklarını söylediler. Savcılar duraksadı. Felt ve yardımcısının suçlaması, Gray'in de ağır cezalık bir cürümle suçlanmasını gerektirecekti. Bu da FBI'ın, bir kurum olarak suçlanması demekti. İddianemelerin kabulu ve mahkeme aşamasına gelinmesi halinde Felt ve yardımcısı, ulusal güvenlik söz konusu olduğunda, FBI'ın yasaları eğip bükme yetkisi bulunduğunu, bu yetkiyi, emir komuta zincirine bağlı olarak ABD Başkanından aldıklarını söyleyeceklerdi. ABD Başkanı da, ettiği yemine uygun olarak Anayasayı korumak ve savunmak adına, vatandaşların evlerinin kapılarının kırılması emrini verebilirdi. Başkanın, ulusun çıkarlarını korumak maksadıyla kişinin çıkarlarını göz ardı etmek yetkisi vardı. Şimdi, yasadışı gizli baskınların, ABD'ni yabancı ülke ajanlarından korumak için yapıldığının ispatı gerekiyordu.

Tartışma, Birleşik Devletlerin kuruluş günlerine kadar gider. Devletin kurucu babalarından, Anayasa hukukçusu ve filozof Alexander Hamilton, 1787 yılında şunları yazmıştır: "Savaş şartlarının bir gerçeği olan cana ve mala karşı şiddet, devletleri sürekli olarak tehdit altında tutar. Bu durum, özgürlüklerine düşkün ulusları bile, güvenlikten sorumlu kurumlara daha

bağımlı hâle getirir. Bu kurumların, insan hakları ve siyasi hakları ihlâl etmek gibi bir eğilimleri vardır. Uluslar, eninde sonunda, daha çok güvenlik uğruna daha az özgürlüğe razı olurlar".

21 Eylül 1976 tarihine dek ABD'de yabancı güçler tarafından işlenmiş bir terör cinayetine hiç rastlanmamıştı. Bu tarihte, Şili Cumhurbaşkanı Allende döneminde, bu ülkenin Amerika'daki büyükelçiliğini yapmış olan O. Letelier, sağ darbeci diktatör Pinochet'in katilleri tarafından Beyaz Saray'a beş yüz metre mesafede, sokak ortasında bombalı bir saldırı sonucunda öldürüldü. Cinayet, FBI'ın titiz takibiyle aydınlatıldı.

Bu olay, insan hakları konusunu kampanyasının odağına yerleştiren ilk lider J. Carter'in, 1976 seçimlerinden başkan olarak çıkmasından sonra söylediği şu sözlere neden oldu: "Barış sadece savaşın yokluğu anlamına gelmez. Barış, ulusararası terörizmin bertaraf edilmesi eylemidir".

Yeni başkanı, Amerikan istihbarat mekanizmasının ve asayiş güçlerinin kontrolünü ele geçirmesi anlamında zor günler bekliyordu. Haklarındaki soruşturmalar nedeniyle, ne FBI, ne de CIA karşı terör çalışmaları yapma konusunda istekliydi. ABD asayiş güçleri ve istihbarat örgütleri, terör harketlerini, daha eyleme dönüşmeden engelleme konusunda anlamlı bir işbirliği yapamıyordu. Yeni başkanın, yeni bir FBI direktötüne ihtiyacı vardı. Konu uzun süre arafta kaldı. Sonunda Carter, Yüksek Yargı hakimlerinden W. H. Webster ismi üzerinde karar kıldı. Böylece, FBI direktörlerinin, yargıçlardan seçilme geleneği başlamış oldu.

Kendisine "Yargıç" diye hitap edilmesini isteyen Webster, işbaşı yaptığında, kurumun faaliyetlerini düzenleyen ve Kongre tarafından onaylanmış yasal bir tüzüğü bulunmadığını hayretle gördü. Hâlâ da yoktur.

Webster, halkın FBI'dan beklentilerini içerecek bir tüzük hazırladı. Kongre'den onaylatmak için de iki yıl uğraştı ama beceremedi. Hem Başkan Carter'in, hem Başkan Reagan'ın ayak sürümesi sonucu bebek ölü doğmuş oldu. Buna karşın FBI, Yabancı İstihbarat Gözlem Yasası adı altında bir yasa çıkarabildi. Yeni yasaya göre FBI, yabancı güçlere karşı olmak şartıyla, bundan böyle yasal olarak dinleme ve izleme yapabilecekti.

Bir zamanlar, Amerika'nın düşmanları ile ilgili en hassas çalışmaları gerçekleştirmiş olan FBI ajanları, Adalet Bakanlığı tarafından hâlâ soruşturuluyor olmalarından dolayı müthiş rahatsızdılar. Bu soruşturmalar yüzünden işlerini, emekli maaşlarını, hatta özgürlüklerini kaybedebilirlerdi. Webster'in kendilerine sahip çıkmasını bekliyorlardı ve beklediklerine kavuştular. Davalar, "âmirlerine itaat" gerekçesiyle düşürüldü. Kısa bir süre sonra başkanlığa gelen Reagan, bunlara şartsız af sağladı ve kendilerine devlete yaptıkları hizmetlerden ötürü teşekkür etti.

1970 yılı sonlarında Amerika'da yeni neo- Nazi gruplar yükselişe geçti. Eski dünyanın tarihsel hesaplaşmalarını ABD topraklarında görmeye çalışan silâhlı gruplar da kendilerini göstermeye başlamıştı. Başlıca çatışmalar, Sırplarla Hırvatlar, Türklerle Ermeniler arasında gerçekleşiyor, bunların arasına IRA'da katılıyordu. Webster bu tehditlerle başa çıkmanın tek çaresinin istihbarat olduğunu düşünüyordu.

Amerika'nın komünizmle savaşı, Ronald Reagan döneminde zirveye ulaştı. Reagan 1947'den beri, bu maksat uğruna FBI'ya bir asker gibi hizmet vermişti. Hollywood'daki solcularla ilgili olarak teşkilâta muhbirlik yapıyor, komünizmle savaşın, terörle savaşla aynı anlama geldiğini savunuyordu. Başkanlığa gelmesiyle birlikte, FBI, CIA ve Pentagon'un tahsisatını ikiye, gizli silâh ve örtülü operasyonlara ayrılan parayı dörde katladı. Reagan'ın amaçlarından biri de, Başkan Ford ve Başkan Carter dönemlerinde FBI'ın elini ayağını bağlayan kısıtlamaları ortadan kaldırarak

teröre karşı savaşta istihbarat örgütlerinin kendi yasalarını uygulamalarının önünü açmaktı. Yönetimin Dışişleri Bakanı A. Haig, Moskova'nın, dünyanın en azılı terör örgütlerini finanse edip silâhlandırdığını, CIA başkanı da, KGB'nin dünya teröristlerinin genel merkezi olduğunu söylüyordu. Her ikisi de söylemlerinde, teröristlerin saldırması halinde, Amerika'nın cevabının çok hızlı ve etkili olacağını belirtiyordu.

39. Suskun Kalmanın Bedeli

Reagan yönetimi altında FBI'ın karıştığı ilk karşı terör olayı, Amerika'nın komünizmle savaşan bir müttefikinin ülkesinde gerçekleşti.

El Salvador'daki ABD yanlısı, sağ eğilimli askeri yönetim, silâhlı bir sol grupla çatışma halindeydi. Askerî rejimin ölüm timleri kadın, çocuk, din adamı, öğrenci, köylü demeden 65.000 sivili öldürmüştü. Bunların arasında üç Amerika'lı rahibe de bulunuyordu. FBI, muhbirleri yardımıyla yaptığı araştırmalar sonucunda ölüm emrinin Ulusal Muhafız Gücü Direktörü General V. Casanova tarafından verildiğini saptadı. Rahibelerin vücutlarından çıkarılan kurşunlarla cinayetlerde kullanılan silâh ve olay yerinden alınan parmak izleri FBI laboratuarlarına gönderilmek istendi. Yerel görevlilerin engelleme çabalarına rağmen deliller ABD'ne getirilebildi. Parmak izleri, Casanova'nın adamlarınınkilerle uyuştu. Katiller mahkûm oldu ama Casanova'ya dokunulamadı. General daha sonra El Salvador Savunma Bakanı oldu. Emeklilik yıllarını da, ABD tarafından kendisine verilen Yeşil Kart sayesinde Florida'nın lüks bir tatil kasabasındaki villasında geçirdi. Adalet yerini bulmamıştı.

Başkan Reagan ülke toprakları dışındaki komünistlerle uğraşırken, bir takım vatan hainleri de, Amerika'nın ulusal güvenlik sistemine bağlı kuruluşlardan çok önemli devlet sırlarını, askerî sırları ve gizli haberleşme şifrelerini çalıp, büyük paralar karşılığında Sovyetlere satmaktaydı. Vietnam'daki bazı başarısızlıkların ve asker kayıplarının, doğu blokunda faaliyet gösteren bir çok FBI ve CIA ajanının kimliklerinin açığa çıkmasıyla öldürülmelerinin nedeni, bu hırsızlıklar ve vatan hainlikleridir. FBI, 1980'ler boyunca Sovyetler hesabına casusluk yapan altmışın üzerinde Amerikan vatandaşını yakaladı ama Moskova'nın ABD'yi hedef alan terör eylemlerini desteklediğini kanıtlayacak sağlam bir delile ulaşamadı.

Amerikan liderleri durmadan, yabancı devletlerin desteklediği terörizmden bahsede dursunlar, ülkede bu tip eylemlerin sayısı hızla azalıyordu. FBI yekilileri, uluslararası terörizmin bitmekte olduğuna mı, yoksa şekil mi değiştirdiğine bir türlü karar veremiyordu.

Bu arada B. Revell ismi, FBI yönetim kademelerinde öne çıkmaya başlamıştı. Revell'in uzmanlık konusu terörizm ve istihbarattı. Amacı ise, dünya genelinde çalışacak bir karşı terör birimi kurmaktı. Kamuya yapılan bir duyuruda, FBI'ın dört ana önceliğinin, terörizm, karşı istihbarat, beyaz yakalıların işledikleri suçlar ve organize suçlar olduğu ilân edildi.

Revell kısa zaman içinde, Beyaz Saray bünyesinde karşı terör konusuyla ilgilenmek üzere oluşturulan gizli bir birimle, FBI'ın arasındaki irtibatı sağlayan kişi konumuna geldi. Bu birim ilk olarak, "The Order" (Buyruk) isimli paramiliter bir tarikata karşı kullanıldı. Tarikat, ABD'ni Siyonist İşgal Devleti olarak tanımlıyor ve yapacağı sağ darbeyle hükümeti devirmeyi hedefliyordu. Eylem plânları arasında, barajları uçurmak, haberleşme sistemlerini ve alt yapı tesislerini tahrip etmek gibi faaliyetler bulunuyordu. Bu eylemlerin birinde (Aralık 1984), aldıkları rehinelerle birlikte Washington, Whidbey adasında kıstırıldılar. Revell küçük "ordusunu" adaya gönderdi. Kurtarma operasyonundan ne rehineler kurtuldu, ne de onları kaçıranlar. Kendini

radikal sağın Robin Hood'u olarak tanımlayan tarikat lideri R. J. Mathews de yanarak ölenler arasındaydı. Adam bir anda, fanatik takipçileri nezdinde kahraman şehit mertebesine yükseldi. Bu fanatiklerden biri de 10 yıl sonra Oklahoma'daki devlet binasını bombalayarak 168 kişinin ölümüne neden olacak olan Timothy Mc Veigh idi. Revell ve adamları, dört ay sonra Hindistan Başbakanı Rajiv Gandi'ye yönelik bir suikast tertibini ortaya çıkararak zedelenen itibarlarını nisbeten düzelttiler.

ABD'nin karşı terör birimleri için gerçek sınav, Lübnan'da Amerikalıların kaçırılması olaylarıyla birlikte başladı. FBI'ya, ABD toprakları dışında, yasal olarak araştırma yapma yetkisi ilk bu olaylar üzerine verildi. FBI'ya, CIA ile birlikte çalışma direktifi verilmişti ama iki teşkilât işbirliği yapmak bir yana, birbirleriyle diyalog kurmanın bile çok uzağındaydılar. Aralarındaki soğukluk, bazı CIA ajanlarının KGB'ye çalışmakta olduklarının anlaşılmasıyla nefrete dönüştü. Ne var ki Reagan yönetimi bu sürtüşmelere kulak asmıyor, ne pahasına olursa olsun Lübnan'daki rehinelerin kurtarılmasını istiyordu. Öyle ya; eğer rehineleri bulup kurtaramayacaklarsa, istihbarat birimleri ne işe yararlardı ki...

Beyrut'daki Amerikan Üniversitesinin kütüphanecisi P. Kilburn 10 aydır Lübnan'da rehin tutuluyordu. Ulusal Güvenlik Konseyi kurmay subayı Yarbay O. North, teröristlerce istenen 2 Milyon Dolarlık fidyenin FBI tarafından ödenerek rehinelerin kurtarılmasını istedi. Para, ABD hükümetinin bilgisi dahilinde, Teksas'lı bir milyoner ve siyaseten hiper aktif bir kişilik olan Ross Perot tarafından karşılanacaktı. Revell bu alış verişe aracı olmayı, işe özel kişilerin girmesi ve ödeme yapmanın teröristlere yol olacağı düşüncesiyle uygun bulmadı. Bunun üzerine North daha parlak bir fikir ortaya attı. Para Merkez Bankasından alınacaktı ama banknotlar özel bir kimyasal işleme tabî tutulacak, rehinelerin kurtarılmasından kısa süre sonre yanarak kendi kendini yok edecekti. Revell bu "Görevimiz Tehlike" numarasına bayıldı ama teklifi yine de reddetti. Kilburn Albay Kaddafi'nin emriyle katledildi.

Kaddafi devreye şöyle giriyordu: Libya liderinin subayları, Berlin'de Amerikan askerlerinin gittiği bir diskoyu bombalamış, bir Türk kadın ile iki Amerika'lı çavuş olayda ölmüş, yüzlerce insan yaralanmıştı. Reagan buna cevap olarak Tripoli ve Bengazi'nin bombalanması emrini verdi. Hava saldırısında 15 sivil öldü, 2.000'in üzerinde insan yaralandı. Kaddafi de, casuslarını Beyrut'a göndererek, teröristlerden Kilburn'u satın aldı ve gelişmeler üzerine 17 Nisan 1986 tarihinde katletti.

Bu olayın ardından Revell önderliğindeki FBI, iki ayrı uluslararası komployu, suçlar işlenmeden ortaya çıkarmayı başardı. Bunlardan biri, Kaddafi'nin, Amerikan liderlerini öldürmesi için anlaştığı, Chicago'da yerleşik El Rukn adlı bir suç örgütünü etkisizleştirmekti. Diğeri ise, uzak bir Güney Amerika ülkesi olan Surinam'daki yönetimi devirmek maksadıyla, New Orleans yakınlarındaki özel bir havaalanından, silâh yüklü uçaklarıyla havalanmak üzere olan paralı askerleri yakalayıp tutuklamaktı.

Revell, Reagan yönetimin oluşturduğu gizli operasyonlar girdabının içine çekiliyordu. Bunlarda biri, sadece ve sadece Beyaz Saray'ın bildiği, ve yönettiği, ABD füzeleri karşılığında, rehinelerin serbest bıraktırılması operasyonuydu. Yarbay North Revell'e, Reagan yönetiminin Lübnan'daki rehinelerin serbest bırakılmaları karşılığında, İran'a gizlice füze satmayı öngören bir plânı onayladığını söyledi. FBI, durumu bağlı olduğu Adalet Bakanlığına bildirerek teyit aldı. Bakan, sevkiyat emirlerinin bizzat Başkan tarafından imzalandığını söylemişti ama bu bir yalandı! FBI'ya göre, bir iş eğer Başkan tarafından onaylandı ise, o iş yasaldı. Ne var ki, başlangıçta FBI'dan gizlenen bir husus daha vardı. İran, alacağı füzeler karşılığında rehineleri serbest bırakmaları için

Lübnan'daki piyonlarını itekleyecekti ama füzeleri de bedava almıyordu. İşin içinde bir yığın aracı vardı ve herkes pastadan bir pay alacaktı. İran'ın füzeler için ödediği paraların bir kısmı da Yarbay North tarafından yapılan bir organizasyonla, Nikaragua'daki Marxist rejimi devirmeye çalışan sağcı, kontr gerillalarına akıtılıyordu. Bir zamanlar komünizm ile mücadele adına Kongre onayıyla finanse edilen kontralardan bu destek çekilince, Reagan yönetimi, kontraları yasa dışı yollardan desteklemek zorunda kalmıştı. Böylece, kuruyan yasal kaynakların yerini, bu kirli ticaretten elde edilen paralar almıştı.

Önce, Miami'deki bir şirketin bakımını yaptığı uçaklardan birinin yere çakılmasıyla, Beyaz Saray'ın yasalara aykırı olarak kontralara silâh desteği sağladığı yolunda ciddi belirtiler ortaya çıktı. Ardından, bir Beyrut gazetesinde, Beyaz Saray'ın kaçak olarak İran'a füze gönderdiği yazıldı. Başkan bunu kamuoyu önünde yalanladı. ABD, İran-Irak savaşı konusunda tarafsızdı ve bunu bozacak bir şey yapmaz, teröristleri destekleyen devletlere de asla yardım etmezdi. İran'a satılanlar, savunma mühimmatı ile yedek parçalardan ibaretti, Miami'den yabancı ülkelere silâh sevketmek için uçak falan da kiralanmamıştı. Revell söylenenlerin doğru olmadığını biliyordu.

Olayın üzerine giden FBI, Yarbay North'un ofisini bastı ve yasadışılığı belgeleyen onlarca delile ulaştı. Başkan Yardımcısı Bush ve Adalet Bakanı sorgulandı. Gerçekler, Başkan Reagan'ı sıra dışı bir açıklama yapmaya zorladı. Olay fokurdamaktayken, FBI yetkililerine çenelerini kapatmalarını söylemiş olan Başkan, halkına şöyle seslendi: "Şimdiye dek sustum çünkü sizin gerçeği öğrenmeye hakkınız olduğunu düşünüyordum. Şimdi suskun kalmanın bedelini ödüyorum. Bir kaç ay önce size, rehineler karşılığında silâh takası işine girmediğimi söylemiştim. Buna kalben inanıyordum ve hâlâ da inanıyorum ama maalesef, ortaya çıkan deliller aksini söylüyor". Başkan, yasalara sadık kalacağına yönelik Anayasal yeminini bozmuştu.

Sonrasında, yönetimine olan güveni yeniden tesis etmek için CIA başkanını görevden alıp yerine tam bir kanun adamı olan FBI Başkanı Yargıç W. Webster'i getirdi. Reagan'dan sonra başkan olan George H. W. Bush'da olaylarla ilgili olarak kovuşturulmakta olan CIA yetkilileri için şartsız bir af çıkardı. Ulusal güvenlik gerekçesi, bir kez daha hukukun üstünlüğü prensibini yenilgiye uğratmıştı.

Webster'in gelişi CIA'da bir dönemi sona erdirmişti. "Yargıç" tüm hayatını yasalara adamıştı ama bu, CIA'nın doğasına aykırıydı. CIA'nın işi yabancı ülkelerin yasalarına karşı gelerek istihbarat toplamaktı, bu iş başka türlü nasıl yapılabilirdi ki?

FBI'ın bir numaralı koltuğuna da, başta Direktörlük bekleyen Revell olmak üzere tüm FBI çalışanlarının şaşırmasına neden Teksas'lı Yargıç W. Sessions getirildi. Onay mülâkatları sırasında Senato'ya FBI işlerinden pek anlamadığı itiraf eden Sessions döneminde, teşkilâtın karşı terör faaliyetleri, etkinliğini tamamen yitirdi. Yeni direktör, karşı terör uzmanlarından üçte birini sıradan sokak suçlarının takibine yönlendirdi. Ona göre teröristler, başka ülkelerde bir takım işler karıştırıyorlardı, Amerika'da değil! FBI'ın Terörizm Araştırmaları ve Analiz Merkezinin yöneticisi Marquise ise öyle düşünmüyordu; "Hepimiz, mukadder olan o büyük olayı beklemeye başladık" demişti.

40. Mozaik

İskoçya'nın Lockerbie kenti semalarında bombalanarak düşürülen Pan Am uçağıyla ilgili soruşturma, FBI'ın, CIA ile, İskoç ve Alman güvenlik birimlerinin yanı sıra, çift taraflı çalışan Libya ajanlarıyla, karşılıklı güvene dayalı bir işbirliği yapmasını gerektiriyordu. FBI'ın, sadece iyi niyetle, okyanusları ve sınırları aşan böyle bir operasyonu tek başına yürütmesi mümkün değildi.

Frankfurt irtibatlı Pan Am uçağı, 21 Aralık 1988'de, New York'a gitmek üzere Londra'dan havalandıktan 28 dakika sonra havada infilâk etti, 189'u Amerika'lı olmak üzere, hepsi yaşamını yitiren 259 yolcu ve mürettebatıyla yere çakıldı. Enkaz, 1.300 kilometre karelik bir alana yayılırken, yerde de 11 kişiyi öldürmüştü.

Bir hafta içinde, uçağa yüklenmiş bir bavuldaki Semtex isimli bir patlayıcının felâkete neden olduğu anlaşıldı. Düşürülen uçağın ABD bayraklı olması nedeniyle FBI'ın, bu uluslararası soruşturmayı yürütmeye yasal yetkisi vardı ama bunu yapacak deneyimi yoktu. Yolcular arasında CIA yetkilileri ve Beyrut rehine olayını takip eden ordu istihbarat mensuplarının bulunması, her türlü komplo teorisinin kurgulanmasını mümkün kılıyordu. Ayrıca, altı ay önce, bir Amerikan savaş gemisinden fırlatılan füzelerin, yanılgı sonucu sivil bir İran uçağını Basra Körfezi üzerinde düşürerek 290 yolcusunun ölümüne neden olması, Pan Am trajedisinin İranlıların intikamı olduğunu da düşündürtüyordu. Kaddafi parmağı da göz ardı edilmemeliydi. O da, Berlin disko saldırısına cevap olarak ABD tarafından gerçekleştirilen, Bengazi ve Tripoli bombardımanının öcü peşinde olabilirdi.

Araştırmanın altıncı haftasında İskoç polisi arazi taramaları sırasında tırnak büyüklüğünde bir elektronik devre kartı parçası buldu. FBI, Semtex'in portatif bir müzik setine gizlenmiş olduğunu biliyordu. İskoçlar, aylar sonra da, içinde müzik setinin bulunduğu bavulda Malta yapımı giysi parçaları buldu ama bunu FBI'ya bildirmeye gerek duymadı. Bir süre sonra Alman polisi, Frankfurt'ta uçağa bindirilen bavullardan birinin Malta'dan aktarıldığını saptadı, onlar da bu bilgiyi FBI ile paylaşmadı. Araştırma ekiplerinin toplantıları sağırlar diyaloğu şeklinde geçiyordu.

İki yıl sonra İskoçlar, radyo devre kartının bir fotoğrafını CIA'ya verdi. CIA, kartın dört yıl önce, Dakar/Senegal havaalanında göz altına alınan iki Libya'lının üzerinden çıkan bir devre kartıyla benzeştiğini belirledi, kartın arkasında MEBO yazıyordu ama kimse bunun ne anlama geldiğini bilmiyordu. Araştırma bir varsayımlar ve tahminler mozaiği olarak gelişiyordu. Zamanla, MEBO'nun, İsviçre menşeli bir elektronik malzeme imâlatçısı olduğu anlaşıldı. Şirket yıllardır Libya'ya elektronik malzeme satıyordu. Pan Am'ın düşürülmesinden birkaç gün sonra, şirketin müdürü kuşkulanıp ABD'nin Viyana Büyükelçiliğine bizzat gitti ve Libya ile elektronik malzeme ticareti yaptığını anlatan detaylı yazıyı elçiye elden verdi. Malzemeler arasında, gelişmiş zaman ayarlayıcılar (timer) da vardı. Bu yazı, İskoçların uyarısına kadar, tam iki yıl boyunca, kimsenin dikkatini çekmeden FBI'ın dolaplarında tozlandı durdu.

Malta yapımı giysi etiketinden yola çıkılarak yapılan araştırmada, adadaki bir giysi dükkânı sahibi, kendisine gösterilen fotoğraflardaki simalardan birini teşhis etti. Bu kişi Megrahi adlı bir Libya'lıydı. Aynı kişi, MEBO'nun müdürü tarafından iş yaptığı Libya'lıya benzetildi. Gecikme ile toplanabilen bilgi kırıntıları sayesinde Malta havaalanında çalışan Mecit adlı bir FBI muhbirine ulaşıldı. Mecit, Megrahi'yi teşhis etti ve şu bilgileri verdi; Megrahi, Libya Havayolları güvenlik biriminin istihbarat sorumlusuydu. Megrahi'nin yardımcısı olan biri, bir bavula Semtex yüklemişti , kendisi de Pan Am olayından bir kaç hafta önce Megrahi'yi Malta havaalanında büyük kahverengi bir bavulla görmüştü. FBI Mecit'in güvenilmez bir kişilik olduğunu biliyordu ama bu üç konuda doğru söylediği kanaatine vardı. Böylece olayı yargıya taşıyabilecek önemli

bulgular ele geçmiş oluyordu. Meselenin yargıya mı, yoksa savaşa mı taşınacağına Başkan karar verecekti.

Megrahi'nin Libya'dan CIA vasıtasıyla kaçırılması düşünüldü, Libya'nın tekrar bombalanması tartışıldı ama sonunda Başkan G. H. W. Bush, teröristlerin, yabancı ülke muharipleri değil, mücrim olduklarına karar verdi ve yargı yolunu seçti. Megrahi aleyhinde 1991 yılında ABD ve İskoçya'da paralel davalar açıldı. Mahkûmiyet kararının verilebilmesi on yıl aldı. Uçağın düşürülmesi emrinin, Bengazi bombardımanının intikamı maksadıyla bizzat Kaddafi tarafından verildiğinin ispat edilmesi de bir on yıl daha aldı. İntikam döngüsü, Lockerbie faciasından tam 23 yıl sonra tamamlanacaktı. Bir ABD Predator casus uçağu, Kaddafi'nin gizlendiği yeri, onun düşmanlarına bildirdi ve diktatör kıstırıldığı delikte öldürüldü. Hesap görülmüştü.

41. Kör İmam

Esas amacı Yahudi'leri antisemitizmden korumak olan Jewish Defense League (JDL) adlı kuruluşun lideri, M. Kahane'yi öldürmekle suçlanan Nosair isimli Mısır'lı göçmenin evinde yapılan aramalarda, sonradan adı Kör İmam'a çıkacak olan Mısır'lı şeyhle ilgili sayısız belge ve Nosair'in tuttuğu günlük ortaya çıktı. O günlerde FBI'ın bünyesinde Arapça okuyup anlayabilen tek bir tercüman bulunuyordu. Günlük, üç yıl boyunca okunamadı. B. Revell'in verdiği ifadede belirtildiği gibi, eğer o günlük zamanında okunup analiz edilebilseydi, Kahane cinayeti ile "Amerika'nın kudretini temsil eden sütünların" imhası çağrısında bulunan, ilerleyen yıllarda da bu çağrının gereğini yerine getiren Kör İmam grubunun ilişkisi tesbit edilebilecekti. Ama, 1990'larda Rusları Afganistan'dan kovan cihadcıların öfkelerini ABD'ye yönelteceklerini, Hristiyanlarla Müslümanlar arasında yeni tip bir haçlı kapışması yaşanacağını kimse öngöremiyordu. FBI, karşı terör biriminin o günlerdeki hedefi, ufak tefek aşırı sağ gruplardı. Soğuk savaş kazanılmış, komünizm etkisizleştirilmiş, işler yoluna girmişti ne de olsa.

Mısır ordusundan emekli göçmen Emad Salem, o sıralarda haftalığı 500 $'a FBI için muhbirlik yapıyordu. Salem, radikal örgütün içine sızmış, Kör İmam ile bizzat tanışarak, Amerika'yı sembolize eden değerlerin bombalanmasına ilişkin plânları birinci elden öğrenmişti, teşkilâta çok değerli bilgiler veriyordu. Kendisinin, Mısır istihbaratı adına çalışan çift taraflı ajan olduğundan şüphelenilince, 1992 Haziran'ında işine son verildi. FBI hem tarihten habersizdi, hem de tarihini çok iyi bilen Salem'in değerini takdir edememişti. Salem, Kör İmam'ın, yıllardır Mısır İslâmi Cihad örgütü liderlerinden biri olduğunu biliyordu. İmam, siyasi şiddetin Allh'ın emri olduğunu savunuyordu. Radikal görüşleri nedeniyle Mısır'da hapse mahkûm olmuş ve Başkan Enver Sedat'ın öldürülmesine manevi destek vermişti.

Mısır'daki Cihad hareketinin en ateşli Sünni militanlarından biri olan Kör İmam'ın kimliği, terörist şüphelisi olarak CIA tarafından bilinmesine rağmen, konsoloslukta vize memuru görüntüsünde çalışan bir CIA görevlisi tarafından kendisine her nasılsa ABD vizesi verilmişti. İmam Amerika'ya geldiğinde de emellerini gizleme gereğini hiç duymadı. "İslâm'ın düşmanlarını terörle korkutmalı, bastıkları yeri sallamalayız" şeklindeki söylemi, 1993 yılında Brooklyn camiinde verdiği bir vaazdandır.

1993'ün Ocak ayında, George H. W. Bush'un başkanlık görevinin son saatlerinde, FBI'da bir saray darbesi gerçekleşti. Direktör Sessions, görevini kötüye kullandığı gerekçesiyle suçlandı, makamının verdiği imkânları şahsi refahı ve zevkleri için kullanmakla itham ediliyordu. Başkan

onu işten uzaklaştırabilir, ya da kararı kendinden sonraki başkana, Clinton'a bırakabilirdi. Bush ikinci yolu seçti.

Clinton henüz Adalet Bakanını atamamıştı, bakan olmadan FBI direktörünün işine son vermek de müşküldü. Clinton'un Adalet Bakanlığına aday gösterdiği isimlerin ikisi de göçmen yasaları hilâfına, evlerinde yabancı hizmetli istihdam etmişlerdi. Sonunda, 20. yüzyılda en uzun süreyle görevde kalan Adalet Bakanı sıfatını kazanacak olan, Florida eyaletinin kadın savcısı Janet Reno ismi üzerinde karar kılındı. Reno'nun FBI'daki ilk gözlemi, dağınıklık, bilgi teknolojilerinin kullanımındaki ilkellik ve koordinasyon eksikliği oldu. Karşılaştığı ilk terör olayı ise, Dünya Ticaret Merkezinin yeraltı otoparkında patlatılarak 6 kişinin ölümüne, 1.000'in üzerinde insanın yaralanmasına neden olan kanlı eylemdi. Eylemi düzenleyenlerin acemilikleri ve şansın yardımıyla, katillerden dördü çok kısa süre içinde yakalanıp tutuklandı ama bombanın yapımcısı Remzi Yusuf ülke dışına kaçmıştı bile. Terör tehlikesi sürmekteydi ama teröristler yer altına gizlenmişlerdi. Salem'e yeniden ihtiyaç duyuldu. Kendisini vaktiyle işinden etmiş olan FBI uzmanlarına "Beni dinleseydiniz bu bomba kıçımızda patlamazdı" diye sıkı bir zılgıt çeken Salem, bu kez 1 Milyon $ karşılığında teşkilâta geri döndü.

Mayıs 1993'de Salem, Kör İmam'ın en yakın adamlarından birinden BM binasının, Manhattan adasını, New York anakarasına birleştiren Lincoln ve Holland tünellerinin, hepsinin birden, kısa aralıklarla bombalanması konusundaki plânları öğrendi. Teröristler, Salem'in de katıldığı toplantılarını, FBI tarafından dinleme aygıtları yerleştirilmiş bir evde yapıyorlardı. Salem sabotajcıları sabote etti! Şöyle: Ev yapımı bombalarda kullanılan amonyum nitrat esaslı gübreyi kendisinin temin edeceğini terörist arkadaşlarına (!) söyledi ama eve amonyum nitrat değil, patlayıcı özelliği olmayan başka bir kimyevi gübre getirdi. Eylem böylece engellendi. Kör İmam hariç diğer eylemciler tutuklandı. İmam Brooklyn camiine sığındı. Adamı yakalayıp yargılamak veya Mısır Başkanı Hüsnü Mübarek ile görüşülerek, onu bu ülkeye, ait olduğu hapishaneye göndermek seçenekleri üzerinde günlerce tartışıldı. FBI'dan kimse, yargılama alternatifini tercih etmiyordu çünkü bu yapılırsa teşkilâtın, ayak sesleri ayan beyan duyulan eylemler konusundaki basiretsizliği ortalığa saçılacaktı. Dik duran, yeni Adalet Bakanı Reno oldu ve Kör İmam'ın ABD topraklarında yargılanmasına karar verildi.

Sessions'un direktörlüğü, Branch Davidians isimli Protestan bir tarikatın merkezine yapılan baskınla sona erdi. FBI, baskını sırasındaki çatışmalar ve sonrasında çıkan yangında yirmibeşi çocuk, 80 tarikat mensubu öldü.

Clinton, FBI direktörlüğüne, zaman içinde hem teşkilâtın, hem de ABD'nin çıkarlarına büyük zarar verecek olan Louis J. Freeh isminde mütedeyyin bir yargıcı atadı.

42. Zırhdaki Defolar

Freeh, FBI'ın beşinci direktörü olarak yemin edip göreve başlar başlamaz (Eylül 1993) ilk iş, Beyaz Saray'a giriş kartını iptal ettirdi. Sebebi basitti, ona göre Başkan Clinton ülkenin Başkomutanı değil, adli suçlardan yargılanmakta olan bir sanıktı ve bu yüzden ona karşı mesafeli olmalıydı. FBI o aralar, Clinton'un siyasi ve şahsi tavır ve davranışları nedeniyle sonu gelmeyen soruşturmalar yapmaktaydı. Yıllar geçtikçe Başkanla aralarındaki bu diyalogsuzluk, vakit kayıplarına neden olacak ve ülkeye zarar verecekti. Adamı işten uzaklaştırmak mümkün

olamıyordu çünkü Başkanın, kendisini soruşturan bir kamu görevlisini işten atması, olmadık spekülasyonlara yol açabilirdi.

Çin istihbaratının, Beyaz Saray'da siyasi nüfuzu olan kimseleri satın almakta olduğu iddialarıyla ilgili olarak FBI tarafından yıllardır sürmekte olan soruşturmalar politikacıları illet ediyordu. Clinton iddialara inanmadığını söyleyince Freeh, Beyaz Saray'ın yalan söylediğini açıklamaktan çekinmedi. Şahsi dürüstlüğü hiç şüphe götürmeyen Freeh'in teşkilâtının dürüstlüğü ise tartışmalıydı. Çin, Rus ve Küba istihbarat servislerinin 1990'lar boyunca FBI'ın içine sızmış olduğu sonradan anlaşılacaktı. Sızanların arasında, o günlerde adı sanı pek duyulmamış bir örgüt olan El Kaide'nin de bir elemanı bulunuyordu. Ali Muhammed, FBI muhbirliği kisvesi altında, bu örgüt adına çalışıyordu.

1994 yılı boyunca ABD, içeride ve dışarıda herhangi bir terör eylemiyle karşılaşmadı ama 1995'in başında karşılaşılan tehdit tüyler ürpertici idi: Dünya Ticaret Merkezindeki (DTM) patlamaya neden olan bombanın yapımcısı Remzi Yusuf, bu kez Filipinlerin başkenti Manila'da ortaya çıkmıştı. Kent merkezindeki bir apartman dairesinden dumanlar çıkmaya başlayınca iki kişinin kaçarak uzaklaştığı görüldü. Dairede yapılan araştırmada burasının bir bomba yapım merkezi olduğu ortaya çıktı. Kaçanlardan Abdul Hekim Murad adlı biri yakalanıp tutuklandı, diğeri Remzi Yusuf'tu ve gene ülke dışına kaçmayı becermişti. Dairede ele geçen bilgisayarın deşifresi ve tutuklanan kişinin itiraflarından anlaşıldığı kadarıyla bombalar, Manila, Seul, Tokyo, Singapur ve Taipei'den Amerika yönüne gidecek 12 ayrı 747 tipi Amerikan uçağına yerleştirilecek ve bombaların Pasifik üzerinde patlaması sağlanacaktı. Hedef 3.500 kişiyi öldürmekti.

Yusufun başına 2 Milyon $ ödül kondu. Terörist bu sayede İslamabad'da yakalanarak ABD'ne getirildi ve üzerine atılı suçları gururla kabul ettikten sonra hapse atıldı. Yardımcısı Murad ise Kuveyt'liydi. ABD'de pilotluk okuluna gitmişti ve bu ülkenin Orta Doğu politikalarını protesto etmek maksadıyla, Washington'dan bir uçak kaçırarak, bunu CIA genel merkezine çakmayı hedefliyordu.

Bütün bu komplolar ve ilâveten, Oklahoma'daki devlet binasının aşırı sağcı bir eylemci tarafından bombalanması, Tokyo metrosunda, Hz. İsa olduğunu iddia eden bir tarikat liderinin zehirli gazla gerçekleştirdiği, 15 kişinin ölümüne, düzinelerle insanın kör olmasına neden olan saldırı eylemi ve diğer bombalama olayları, hepsi birlikte düşünüldüğünde, her ne kadar birbirleriyle bağlantılı görünmeseler de, terörizmin ulusal bir sorun olmaktan, küresel bir sorun olmaya doğru evrilmekte olduğunu gösteriyordu. Bu ortamda Clinton, FBI'ın dinleme ve izleme yeteneklerini olağanüstü biçimde arttıran bir yasayı kongreden geçirmeye çalıştı ama başaramadı. Buna karşın, uluslararası terörizmin alt yapısını çökertmek anlamında geniş yetkiler elde etti. FBI'ın o güne kadar kitle imha silâhları alanında çalışan sadece beş uzmanı vardı, bu sayı 180'e çıkarıldı, teşkilâtın bilgi işlem yapısı güçlendirildi, CIA ile ortak çalışmalar yapması sağlandı.

Bu dönemde, Remzi Yusuf'un adres defterinden yola çıkılarak yapılan araştırmalar, Amerikan istihbarat birimlerini Yusuf'un amcasına; Halid Şeyh Muhammed'e yönlendirdi. Adam Katar'dan DTM bombacılarına para göndermişti. CIA'nın peşine düştüğünü Katar yönetimi içinde olan birinden öğrenince, yarım kalan DTM işini tamamlamak maksadıyla Afganistan'a kaçtı ve El Kaide'ye katıldı. El Kaide ve benzeri terör örgütleri, Suudi yönetimince dışlanmış bir para babası olan Usame Bin Ladin tarafından finanse ediliyordu. FBI, Bin Ladin'e karşı yargı sürecini Eylül 1996'da başlattı. Aynı günlerde Bin Ladin, Londra'da Arapça dilinde yayınlanan bir gazete aracılığı ile ABD'ne savaş açtığını duyurdu.

FBI'ın Bin Ladin soruşturması, kağıt üzerinde göstermelik bir uygulamadan ibaret değildi, elde şahitler vardı. Bunlardan biri, El Kaide örgütünden kaçarak ABD'ne sığınan Cemal el Fadl adlı bir Sudan'lıydı. Kendisinden örgüt hakkında önemli bilgiler edinildi. Anlaşıldığı kadarıyla Bin Ladin, Amerika'yı istediği zaman istediği yerde vurma yeteneğine sahipti. Güç dengeleri değişmişti artık. Yakın bir gelecekte, aklı başında hiçbir devletin Amerika'ya saldırması, klâsik bir savaşı göze alması beklenemezdi çünkü ABD askerî açıdan çok güçlüydü ama ülkeye zarar vermek isteyenler, terör yoluyla istediklerini elde edebilirlerdi. Bunu önlemenin tek çaresi, stratejik plânlama ve analiz yapma yeteneklerinin geliştirilmesiydi. Beş dakika önce ne olduğunu tartışmanın bir anlamı kalmamıştı, mesele titiz istihbarat çalışmalar ve akıllı öngörülerle beş ay sonra ne olacağını tahmin etmek ve önlem almaktı.

Clinton'un ikinci dönem başkanlığı 20 Ocak 1997'de başladı. Freeh ve Başkan arasındaki kopukluk sürmekteydi, neredeyse dört yıldır konuşmamışlardı. Bu arada Monica Lewinsky olayı patladı. Freeh'e göre Monica soruşturması bir prensip meselesiydi; Başkan beş dakikalık zevki uğruna ölümsüz ruhunu ve siyasi hayatını yitirmişti. Clinton'a göre ise kendisine yapılanlar "Gösteriye dönük Stalinist bir yargılamaydı", FBI'ın görevi kişisel kusurlarla uğraşmak değil, Amerika'da dolaşıp durmakta oldukları bilinen üst düzey El Kaidecilerin yakasına yapışmaktı.

Freeh'in başı, kendi teşkilâtı içindeki skandallarla da dertteydi. FBI'ın karşı casusluk birimindeki işler, uzunca bir süredir yolunda gitmiyordu. Bilgi sızmaları nedeniyle önemli operasyonlar Ruslar tarafından önceden haber alınıyor ve akim bırakılıyordu. On sene boyunca sürdürülen çalışmalar sonucunda bilgi sızdıranın çift taraflı çalışan bir FBI görevlisi olduğu anlaşıldı. Amerikan karşı casusluk birimlerinde çalışan çift taraflı ajanların, 1980'ler ve 1990'lar boyunca ülkeye verdiği zararlar inanılmaz boyutlardaydı. CIA hesabına çalışan bir düzineden fazla ajan, açığa çıkmalarından sonra karşı tarafça idam edilmişti.

Moskova ajanlarının devleti manipüle edilmiş bilgilerle beslemesi, Amerika'nın, dış siyaset ve askerî politikalarını yanlış algılar üzerine inşa etmesine yol açmış, bu yüzden çok hayatlar kaybedilmiş, gizli silâhlar geliştirilmesi amacıyla harcanan milyarlarca dolar heba olmuştu. Ruslar, Çinliler ve Kübalılar tarafından gerçekleştirilen yanlış yönlendirmeler sonucu, yüzlerce FBI ajanı çıkmaz sokaklarda kafalarını duvarlara çarpıp durmuşlardı.

Kontrentelejans, kontrterörün vazgeçilmez bir unsuruydu. CIA ve FBI, ne pahasına olursa olsun bu alanda işbirliği yapmalıydılar aksi, ABD'yi ateşe atmak olurdu. Teröristler ve casuslar, Amerika'nın kalbine ulaşmak maksadıyla zırhdaki defoları bulmanın peşindeydi.

43. Kolay Hedef

7 Ağustos 1998 tarihinde, Kenya'nın başkenti Nairobi'deki ABD Büyükelçiliği havaya uçuruldu. Elçiliğin kapalı otoparkının girişi yakınlarında 1 ton bomba yüküyle patlatılan kamyonet, binayı yerle bir ederken, 12 Amerika'lının ve 212 Kenyalının ölümüne neden oldu, beş binden fazla insan yaralandı, bunlardan çoğu etrafa uçuşan cam parçaları yüzünden kör oldu. Olaydan birkaç dakika sonra, bu kez Tanzanya'nın Dar es Selam kentindeki ABD elçiliği bombalandı. Burada da, 11 kişi öldü, 85 kişi yaralandı.

Olaydan sonra ilk itiraf, Suudi Arabistan doğumlu bir Filistin'li olan Muhammed Odeh'ten geldi. Karaçi'de sahte pasaportla yakalanmış, kıyafeti üzerinde bomba yapımında kullanılan kimyevi maddelerin izine rastlanmıştı. FBI ajanlarına hayatının hikâyesini anlattı. Beş yıl önce Peşaver / Pakistan'da El Kaideye katılmış, aylardan beri Nairobi'deki bombalama için

hazırlanmışlardı. Bunları anlatıyordu çünkü, ekip arkadaşları kendisini bu iş için gaza getirip durmuşlar, sonra da ortada bırakıp tüymüşlerdi. Odeh, suç ortağını da ele verdi. Kamyoneti süren kişi Muhammed Owhali idi. Owhali, otopark görevlisinin bariyeri kaldırmaması üzerine paniklemiş, yanındaki el bombasını fırlatarak kaçmıştı ama terkettiği kamyonetin meydana getirdiği infilâkten o da nasibini almış, yaralanmıştı. Kanlar içinde gittiği hastanede üzerinde bombalama eyleminin plânları bulununca da tutuklanmıştı.

Owhali, Liverpool doğumlu, 21 yaşında bir Suudi Arabistanlıydı. Tarih ve siyaset bilimi eğitimi almış, iki yıl önce ailesini terk ederek Afganistan'a gitmiş ve El Kaide saflarına katılmıştı. Bin Ladin'le bir çok kez biraraya gelmiş olan Owhali, bombalama konusunda neden Nairobi'nin seçildiğiyle ilgili olarak şunları söyledi: "Elçilikteki Amerika'lı personel sayısı çoktu, Büyükelçi kadındı, eğer eylemde ölseydi basının ilgisi daha fazla olacaktı, binada Hristiyan misyonerler de bulunuyordu ama en önemlisi çok kolay bir hedefti". Owhali Bin Ladin'in ABD'yi yıkma hedeflerini uzun uzun anlattı. Bu itiraflar, ABD'nin El Kaide'nin hedefinde olduğuna ilişkin tartışma götürmez deliller olarak kayda geçti.

Başkan Clinton'un saldırılara cevabı 20 Ağustos 1998'de Cruise füzeleriyle geldi. Hedefte Sudan'da kitle imha silâhları ürettiği sanılan bir fabrika ile Afganistan'ın Khost kentindeki El Kaide eğitim kampları vardı. İstihbaratın biri hatalı, diğeri ise bayattı. Sudan'daki fabrika, sıradan bir kimyevi madde imalathanesi çıktı. Bin Ladin ise Cruise saldırısından çok önce kampı terketmişti. İntikam operasyonu fiyaskoyla sonuçlanmış oldu.

Teröre karşı mücadele konusunda FBI ve CIA'nın çalışmadığı söylenemez ama çalışmaların eşgüdüm içinde yapılmadığı da bir gerçekti. FBI, El Kaideyi Afrika'da kıstırmaya çalışıyor ama CIA Bin Ladin'i Afganistan'da kovalıyordu.

FBI'ın diğer ulusal güvenlik ajanslarıyla eşgüdüm içinde çalışamamasının kişisel nedenleri olduğu kadar teknolojik nedenleri de vardı. FBI'ın bilgisayar altyapısı felâket derecede geriydi. Adalet Bakanı Reno'nun kesin talimatıyla koordinasyonun sağlanması açısından önemli adımlar atıldı. Bu çerçevede tüm bilgisayar sistemleri yenilendi. IBM uzmanları, gördükleri karşısında şaşırmıştı. Ortalama bir Amerikan gencinin bilgisayarı, FBI ajanlarının kullandığı bilgisayarlardan çok daha gelişmiş ve güçlüydü. Ajanlar ne Google'da arama yapabiliyor, ne de teşkilât dışındakilerle elektronik posta alış verişinde bulunabiliyorlardı, dünyadan kopuktular.

1999 yılı boyunca, El Kaide'nin ABD'de yapacağı eylemlerle ilgili olarak FBI'ya ihbarlar yağdı durdu. Bunların arasında, uçak kaçırma eylemlerinden söz edenleri de vardı. Ülke alarmdaydı. Direktör Freeh, Bin Ladin'i en çok arananlar listesine alıp, yakalanmasına yardımcı olacak bilgileri verenlere 5 Milyon $ ödül koydu. Ardından Pakistan'a uçarak Devlet Başkanı Müşerref ile buluştu, kendisine Bin Ladin'le ilgili tutuklama emrini sundu ve teröristin derhal tutuklanarak ABD'ye iadesini talep ett. General güldü, geçti...

FBI, Afrika'daki elçilik bombalamalarından sonra, ABD mahkemeleri nezdinde 200 den fazla dava açmıştı. Ne var ki davaların çoğu, usul yönünden mahkemelerce reddediliyordu. FBI, yasal boşluk bırakmayacak biçimde, usulüne uygun dava açma yeteneğinden yoksundu. Devleti temsil eden avukatlardan biri, Mary White, bu davaların tamamının düşmemesi için delicesine çalışıyor, terör tehdidini fazla da ciddiye almayan halkı aydınlatmaya çalışıyordu. Ona göre, Nairobi'deki elçiliğin bombalanması, bundan sonra olacakların habercisiydi. Terör iddianamelerinin muhatapları, mahkemelerden ellerini, kollarını sallayarak çıktıkça, ABD'ne karşı daha da hırslanıyor, terör dünyasına, ülkenin hukuk sistemini alt etmiş kahramanlar olarak, prestijlerini arttırmış biçimde dönüyorlardı.

44. Bütün Silâhlarımız

11 Eylül saldırılarından sonra, hükümetin en üst kademelerinden FBI'a yönelik kızgınlık zirve yaptı. Teşkilât hepten ilga edilmeli, yerine yeni bir istihbarat birimi kurulmalıydı.

FBI'ın terörle mücadele ve kontrentelijans bölümleri çoktandır alarm veriyordu. Teşkilâtın en yetenekli ajanlarının huzursuzlukları, Freeh'in son dönemlerinde, had safhaya ulaşmıştı, iletişim - bilişim altyapısı berbattı, Washington, liderlik açısından yetersizdi, Freeh ile Adalet Bakanı ve Başkan arasındaki diyalog, yok denecek kadar azdı ve ulusal güvenlik amacına hizmet vermesi beklenen ajanlar, hem âmirleriyle, hem de kurumlarıyla kavgalıydılar. Kavgalarını neredeyse kazanacaklardı da.

2001 yılında, Hanssen olayı patlak verdi. Hanssen, FBI ile yakın ilişkileri olan bir CIA çalışanıydı. 22 yıldan beri Moskova'ya bilgi taşımış, nihayet karşı casusluk biriminin dikkatini çekmiş ve yakayı ele vermişti. Ruslara verdiği 1.000 sayfayı aşkın belgelerin tamamını FBI'ın bilgisayar sistemlerinden indirmişti. Tutuklandığında, sisteme girip o bilgileri indirmenin çocuk oyuncağı olduğunu söyledi; evet yaptığı iş bir suçtu ama sistemi bu kadar budalaca kuranların işlediği suç daha büyüktü, inanılmaz bir ihmâldi.

Hanssen, FBI'ın tüm dünyadaki karşı casusluk işlerinde çalışan ajanlarının tamamının kimliklerini Ruslara vermiş ve bir bakıma bu bölümün çökmesine neden olmuştu. Bu utanç, Direktör Freeh'in de sonunu getirdi ve istifasına yol açtı.

Ağustos 2001'de, üzerinde vize süresi geçmiş bir Fransız pasaportu taşıyan Cezayir'li bir şüpheli ele geçti. Adamın Boeing 747'leri uçurma konusunda ders aldığı ama iniş/kalkış dersleriyle ilgilenmediği saptandı. Saldırgan davranışları ve vizesinin geçmiş olduğu gerekçesiyle göz altına alındı. İşlemi yapan FBI ajanı, yasal mercilerden ısrarla, adamın diz üstü bilgisayarını kopyalayıp inceleme yetkisi istedi, alamadı. Ajan, şüphelinin bir terör saldırısı hazırlığı içinde olduğundan emin olduğunu söyleyip adeta yalvardıysa da gerekli izni bir türlü alamıyordu. Teşkilâtın, "Bin Ladin Birimi"ne, buna benzer binlerce ihbar geliyordu, bilgileri analiz edebileceklerin sayısı ise bir elin parmakları kadardı. İstenen arama izninin verilmesi için, "adamın El Kaide ile ilgisini kanıtlayabilecek kuvvetli bir delil" gerekliydi! Teröristlerin DTM'ne uçak çarptırmak amacıyla pilotluk eğitimi almakta oldukları gerçeği bu yüzden farkedilemedi.

FBI, 2001 yazını direktörsüz geçirdi. Yeni Direktör Robert Mueller, 4 Eylül 2001'de göreve başladı. 11 Eylül sabahı, Yemen'de, denizden gelen teröristlerce bombalanıp büyük hasar alan USS Cole destroyeri konusundaki soruşturmayla ilgili brifingi dinlerken, DTM'nin, güdümlü füzeler haline getirilmiş yolcu uçaklarıyla yerle bir edilişini o da, Amerika'daki herkes gibi televizyondan öğrendi.

Üç saat içinde, yolcu listelerindeki bazı isimlerin, El Kaide ile bağlantılı oldukları saptandı. O kişilerin uçağa nasıl binebildiklerinin cevabını almak ise iki sene sürecekti.

Saldırıdan sonraki ilk sekiz hafta içinde, çoğu yabancı ve Müslüman olan 1.200 kişi göz altına alınmıştı ama hiçbirinin El Kaide ile bağlantısı saptanamamıştı. Şüpheliler çok kötü şartlar altında, fena muamele görerek "temize çıkıncaya kadar tutuklu" statüsünde bekletildiler. Savunma Bakanı Ashcroft tutuklamaları; "R. Kennedy döneminde, sokağa tükürenler bile tutuklanıyordu. Teröre karşı savaştayız; aynı yöntemleri daha da şiddetle uygulayacağız, elimizdeki tüm yasal mekanizmaları, devletin lehine olacak şekilde yorumlayacak ve ne silâhımız varsa kullanacağız" diyerek savunmaktaydı. Dediği gibi de oldu. İzinsiz takipler, dinlemeler

yapıldı, masum insanlar tutuklandı, şiddet gördü. Güvenlik birimleri arasındaki koordinasyonsuzluk yüzünden, dağ gibi büyüyen bilgi yığını içinden çıkılamadı, büyük zaman ve iş gücü kayıplarına uğranıldı.

FBI'ın sorgulama yöntemleri ile CIA'nın ve askerî istihbaratın sorgulama yöntemleri arasında büyük fark vardı. FBI, günün birinde sorumlu tutulabileceğini öngörerek, sorgulamalarında nisbeten insancıl davranıyordu ama diğer ikisi bu konuda sınır tanımıyor, işkenceye varan yöntemler kullanıyor, yetkiyi de devletin en tepesindeki isimlerden aldıklarını söylüyorlardı. Devam etmekte olan Irak savaşı döneminde, Amerika'yı dünyaya rezil eden Bağdat/Ebu Garib hapishanesindeki kepazelikler, böyle bir anlayış nedeniyle ortaya çıktı. "Savaş suçları"na iştirak etmek istemeyen FBI sorgulamacılarının arasında istifa edenler, iş yoğunluğunun baskısıyla intihar edenler oldu.

FBI Irak'ta da görev yapmaktaydı. Ülkede kanun gücünü uygulayacak bir polis teşkilâtı oluşturmaktan sorumluydu ama Bağdat'ın her yanında araç bombaları patlamaya, intihar saldırıları gerçekleşmeye, keskin nişancılar tarafından cinayetler işlenmeye devam ediyordu. FBI kontrolü elinden kaçırmaya başladı. Ülkenin geçici İçişleri Bakanı, Bernard Kerik isimli eski bir New York polis komiseriydi. İşleri düzene koymak için sınırsız para harcama yetkisi vardı ama göreve ancak 3 ay dayanabildi, sonrasında ülkesine döndü. Başarı adına arkasında bir depoda unuttuğu 50.000 adet Glock marka tabancadan başka birşey bırakmadı. Bu ihmâl nedeniyle de, FBI'ın takibi sayesinde, ABD'deki yeni işi elinden alındı, ihmâl ve suistimâl suçlarıyla yargılanarak hapse mahkûm oldu.

FBI adına Saddam Hüseyin'i sorgulayan kişi, Beyrut doğumlu bir Süryani olan George Piro idi. Piro, Saddam'ın iktidara geldiği yıl doğmuştu, 34 yaşındaydı. FBI'da göreve başlamadan önce California'da polislik yapmıştı, Saddam'ın pek hoşuna giden bir Lübnan aksanıyla Arapça konuşuyordu, kısa süre sonra birbirlerine ilk isimleriyle hitap etmeye başladılar. FBI'daki anadili Arapça olan sadece 12 çalışandan biri olan Piro, Saddam'ın, "Sünni bir yobaz" olarak nitelediği Bin Ladin'den nefret ettiğini öğrendi, ayrıca, kitle imha silâhlarına da hiç sahip olmamıştı, bu bir blöften ibaretti ve tevatürü, Amerika'yı, İran'ı ve İsrail'i tedirgin etmek için yaymıştı. "O silâhları imha ettiğimizi söyledik size" dedi, "Elimde olsaydı ABD'ye karşı kullanmaz mıydım?" diye sordu. Bu kez doğru söylüyordu.

FBI'ın sağladığı bu bilgi, Başkan'ın kariyerini tehlikeye düşürecek nitelikteydi. Bush konuyla ilgili olarak hatıratında, "Herkesden fazla şoke oldum ve öfkelendim, aklıma geldikçe allak bullak oluyorum" diyecekti.

45. "Eğer Bunu Yapmazsak İnsanlar Ölecek"

Pearl Harbor baskınından sonra Başkan Roosevelt, Hoover'e Amerika'nın tüm iç ve dış iletişim trafiğini izleme yetkisi vermişti. 11 Eylül saldırılarından sonra Bush, bunun kadar güçlü bir yetkiyi R. Mueller'e verdi. Artık binlerce telefon ve internet adresi ve e-posta iletişimi FBI'ın takibindeydi. Mueller, Anayasaya uygunluğu tartışma götürür bu izleme programlarının hayat kurtardığından, saldırıları engellediğinden veya bir El Kaide elemanının yakalanmasına yarayıp yaramadığından pek de emin değildi. Onun en büyük sıkıntısı, Amerikan toplumu içine entegre olmuş gizli El Kaide unsurlarıyla mücadele etmekti.

"Stellar Wind" adı verilen izleme programının sürmesi, her 45 günde bir, Başkan ve Adalet Bakanı tarafından imzalanarak yenilenmesi gereken bir izne tabiydi. İlerleyen günlerde, Mueller

ve Bakan Yardımcısı Comey, izlemelerin iyice yasadışına taştığını söyleyerek, Amerikan halkının haklarını korumak adına kısıtlanması gerektiğini savundular. Başkan yardımcısı Cheney ise, Başkanlık emirlerinin tartışılamayacağını söylüyor, Adalet Bakanı onaylasa da onaylamasa da, casusluk uygulamalarının devam etmesi konusunda ısrar ediyordu. Olay bir, "Güvenlik – Özgürlük" çekişmesi haline dönüştü.

Yetkinin, yeniden onay altına alınması vaktinin geldiği bir gün Bakan Ashcroft hasta yatağındaydı. Ağır bir ameliyat sonrası yoğun bakım odasında tedavi görüyordu. Başkan Bush buna rağmen yetki belgesini imzalaması için hastanedeki bakanına gönderdi. Yatağından güçlükle doğrulan Bakan, o kritik durumunda, kendisinden hiç beklenmeyecek bir zihin açıklığıyla, gerekçelerini anlatarak belgeyi imzalamayacağını söyledi. Mueller de, izleme programına yasal açıklıklar getirilmeden uygulama yapmasında ısrar edilirse istifa etmek zorunda kalacağını açıkladı.

Bu açıklamadan 7 saat sonra, El Kaide bağlantılı İslâmi Cihadcıların Madrid'de trenleri bombalayarak 191 can aldıkları, 1.800 kişiyi de yaraladıkları haberi geldi. Olayın Amerika'ya uzanabilecek bağlantılarının olup olmadığının araştırılmasının gerektiği bir süreçte Başkan, yasal yetkilerle ilgili olarak kendisine baş kaldıran Mueller'in istifasını göze alamadı. Direktöre, bile bile yalan söyleyerek, "Stellar Wind" ile ilgili bu kadar çok yasal sorun bulunduğundan haberi olmadığını belirtti ve kendisine, çalışmalarında elini rahatlatacak yasal düzenlemeleri yapacağı sözünü verdi. Böylece Mueller ve ekibinin göreve devamı sağlandı. Mueller ikna süreci boyunca ve sonrasında bu konuda hep suskun kaldı ama Başkanın kendisine "Eğer bunu yapmazsak insanlar ölecek" dediği biliniyor.

Mayıs 2004'de FBI, sonradan Müslümanlığı kabul etmiş Oregon'lu bir avukat olan B. Mayfield'i, Madrid bombalamalıyla ilgili bir gerekçeyle göz altına aldı. Delil, olay yerinde bulunan bir naylon torbadan alınan parmak izine dayanıyordu. Madrid polisinin Mayfield'in yanlış kişi olduğuna ilişkin uyarısına rağmen FBI, parmak izini hatalı analiz etti ve avukatı çok zorlu şartlar altında iki hafta boyunca sorguladı. Mayfield'in olayla bir ilgisinin olmadığı anlaşılınca kendisinden yazılı olarak özür dilendi ve 2 Milyon $ tazminat ödendi. Bu olayın da etkisiyle, federal yargıçlar FBI'ın yasal yetkilerini daha da sorgular bir tavır aldılar.

FBI bir yol ayırımındaydı; ya asayişden sorumlu olacak, ya istihbarattan, ya da ikiye bölünerek yeniden yapılanacaktı. Başkan ise, Irak'ta kitle imha silâhları bulunduğuna ilişkin istihbaratın fos çıkması üzerine, Beyaz Saray içinde kendi özel istihbarat komisyonunu kurma yolunu seçmişti. Kararın ardında, temyiz mahkemesi yargıçlarından Silberman vardı. FBI hakkında hazırladığı rapor, üzerinden 3,5 yıl geçmesine rağmen teşkilâtın, 11 Eylül saldırıları hakkında bir ilerleme kaydedememiş olmasını eleştiriyordu. Yine rapora göre, FBI kendi ajanlarına komuta edemiyor, adamlarının yetkilerini kontrol altında tutamıyordu. Teşkilat dağıtılmalı ve bir iç istihbarat birimi olarak sıfırdan başlayarak yeniden yapılandırılmalıydı. Mueller dişlerini gıcırdatarak, FBI içinde, istihbarat, terörle mücadele ve karşı istihbarat işlerini, "Ulusal Güvenlik Servisi" adı altında tek ve yeni bir birimin çatısı altına aldı. Yeni organizasyonun meyvelerini vermesi en az beş yıl alacaktı.

Irak ve Afganistan'daki savaş hâli FBI'ın dişlilerine çomak sokmaktaydı. Ajanlar bir yandan Amerikan askerlerine yönelik saldırı ve tehditlerle başa çıkmak için, istihbarat, delil analizi gibi eni sonu belli olmayan işlerle boğuşurken, bir yandan da komando eğitimi alıyor, rehine kurtarma ve sair askerî operasyonlara katılıyordu. Bu ağır işlerden yılan birçokları da, daha fazla

para kazanabilecekleri özel kurumlarda güvenlik görevlisi olma yolunu seçiyor, kurumlarından ayrılıyorlardı.

Teşkilâta gelen binlerce ihbarı analiz ederek değerlendirmenin, üzerine gidilmesinde yarar olanlar ile olmayanları ayırmanın, yerinde tutuklamalar yaparak mahkemelerden zaferle ayrılmanın, özetle, istihbaratı, güvenliği sağlama adına daha etkin olarak kullanmanın bir yolu olmalıydı. Mueller'in, bunları gerçekleştirecek yeni bir generale, yeni bir stratejiye ihtiyacı vardı. Direktör, "Ulusal Güvenlik Servisi"nin başına, CIA'da transfer ettiği Philip Mudd'ı getirdi.

2006 yazı geldiğinde Bush yönetimi tükenmişlik emareleri göstermeye başladı. Şüphelenilen kişileri, casuslar veya askerler eliyle yakalayıp baskı altında sorgulama yöntemi çökmeye başlamıştı. Amerikan yargı sistemi, işkenceyle alınan ifadelere dayanarak mahkûmiyet kararları vermekte zorlanıyordu. Ayrıca, Yüksek Mahkeme, Başkanın, Guantanamo'da savaş suçları mahkemesi kurdurtma yetkisi olmadığına karar vermişti.

Irak savaşı yolunda gitmiyordu, El Kaide yükselişteydi ve uygulamaları metastaz yaparak yayılıyordu; Abu Garib posterleri terör örgütüne dünyanın her tarafından yeni katılımcı sağlamak amacıyla kullanılıyor ve işe yarıyordu.

Bu dönemde Kongre, hükümetin izinsiz izleme yapabilme konusundaki yetkilerini arttırdı. Hangi coğrafyadan olursa olsun, dünya iletişim trafiğinin büyük bir çoğunluğu ABD üzerinden geçmekte, dolaşımdaki e-postalar Microsft'un servis sağlayıcılarından birinde bir iz bırakmaktaydı. Tüm takiplere rağmen beş yıl boyunca Amerika'da El Kaide ilintili tek bir kişi bile bulunamadı. İslâmi terör yuvalarına ulaşmak için, vaktiyle Hoover'in Ku Klux Klan'a ve Amerikan Kömünist Partisine karşı uygulayıp başarılı olduğu bir yöntem daha vardı. Bu yöntemin uygulanabilmesi için kurnaz bir muhbir ile saf bir potansiyel suçlu gerekliydi. Yöntem sabır ve zaman gerektiyordu ama sızmalar sayesinde, manşetlere çekilebilecek önemde bazı başarılar elde edildi.

FBI'ın neredeyse tüm enerjisini terör meselesine odaklaması, beklenmedik bazı sonuçlar doğurdu; Beyaz Yaka suçları benzeri görülmemiş şekilde çoğaldı. Dikkat alanının dışına çıkararak rahatlayan Beyaz Yakalı Wall Street cambazları, 1930 büyük bunalımından bu yana Amerika'da yaşanan en büyük ekonomik krizine yol açtılar.

Bush yönetimi sona ererken Mueller ve Mudd itibarlarını korumaya devam ediyordu. İkili, Obama yönetimi altında da görevlerini korudu. Obama, Anayasal düzen ve insan hakları konularına öncelik veren bir yapıda olmasına karşın Oval Ofiste kamuoyunun tanıdığından çok daha sert bir tutum sergiliyordu. El Kaide'yi Afganistan'da ve Pakistan'da kıstırıp yok etmek onun kararlılığının bir sonucuydu. Amerika'nın istihbarat ve askerî gücünün eşgüdümünü sağlayarak, açık ve net bir yasal şemsiye altında bitirici bir güç haline dönüştüren soğuk savaş dönemi sonrası liderlerinin ilkiydi. Amerikan komandoları, Bin Ladin'i ve diğer El Kaide liderlerini öldürürken, Amerikan Dışişleri, birçok İslâm ülkesinin işbirliğini sağlayan güçlü bir siyaset izledi. Bunun başarılmasında, demokrasi adına diktatörlere karşı isyan niteliğindeki Arap Baharı olgusu da vardı elbette.

FBI, dünyanın her tarafına dağılmış ajanları vasıtasıyla, biraz da yasaların sınırlarını zorlayarak şimdilerde daha fazla terör şüphelisi yakalamakta, teröre karşı daha etkin önlemler almaktaydı. Ekim 2011'de, 11 Eylül olaylarının onuncu yıl dönümü münasebetiyle tezgâhlanan, New York metrosunun bombalanması plânlarının ortaya çıkarılması ve iç çamaşırına gizlediği patlayıcılarla

bir Delta Havayolları uçağını Detroit üzerinde düşürme amacındaki El Kaide mensubunu eyleme geçemeden yakalaması gibi başarılar, bu etkin önlemler sayesinde başarılabilmişti.

Suçlular, gizli hapishanelerde, işkence altında ifade vermeye zorlanmadan ve askerî mahkemelere gerek duyulmadan, sivil mahkemelerde yargılanmış ve yasaların öngördüğü biçimde mahkûm edilebilmişti. Buna karşın Amerika'lılar, güvenlik kameraları ile daha fazla izlenmeye, havaalanlarında daha sıkı bir aramadan geçmeye, kısacası Büyük Biraderin daha yakın bir izlemesi altına girmeye, istemeyerek de olsa razı olmuşlardı. Büyük Birader, ailenin bir mensubuydu artık.

Amerikan devleti, iyi niyetle, özgürlük ve güvenlik arasında bir denge kurmaya çalışıyordu. FBI artık insanları, savaşa veya dış politikalara karşı oldukları için, hükümet uygulamalarını eleştirdikleri için, bazı dinleri yaymaya çalıştıkları için veya sadece Arap kökenli oldukları için izlemeye alamıyor, fişleyemiyordu. İzinsiz aramalar, dinlemeler ve baskınlar, gizli başkanlık emirleriyle yapılamaz olmuştu, bunun için Kongre'nin savaş hâli ilânı gerekiyordu. Zaten olması gereken de buydu ama FBI bu kuralları mütemadiyen ihlâl etmekteydi.

Mueller'in görevde kalmasının bu istikrarın sağlanmasında büyük payı vardı. Obama Direktörün 2013 yılına kadar görevde kalmasını rica etti. Eğer o güne kadar dayanmayı becerebilirse, belki yorgun ve yaşlı biri olarak emekliye ayrılacaktı ama Amerikan vatandaşları hakkında casusluk yapma emri vererek yetkilerini aşma niyetindeki bir Başkana karşı dik durabilme erdemini göstermenin de onurunu taşıyacaktı. Tarih kitaplarının kendi hakkında, "Terörü yendi ama insan hak ve özgürlüklerini feda etti" diye yazmasını istemiyordu.

SON